

Başlatırken

Değerli okurlarımız,

Mahalli İdareler Dergimizin 2024 yılının son sayısında, yerel yönetimlerin geleceğini şekillendirecek kritik konuları ele alan zengin bir içerik sunmanın gururunu yaşıyoruz. Bu sayımızda özellikle sürdürülebilirlik, yenilenebilir enerji ve dijital dönüşüm gibi çağımızın en önemli meselelerine odaklanıyoruz.

Bayburt Belediye Başkanı Sayın Mete Memiş'in kaleme aldığı başarı hikayesi, küçük ölçekli belediyelerin yenilenebilir enerji alanında nasıl örnek projeler geliştirebileceğini göstermesi açısından ilham verici bir çalışma niteliğindedir. Bu deneyim, yerel yönetimlerin enerji bağımsızlığı ve çevre koruma hedeflerine ulaşmada oynayabileceği kritik rolü gözler önüne sermektedir.

İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konusundaki kapsamlı makalemiz, yerel yöneticiler için temel bir başvuru kaynağı niteliğindedir. Sanayi devrimi sonrasında yaşanan çevresel değişimleri ve bunların yerel yönetimler üzerindeki etkilerini analiz eden bu çalışma, gelecek nesiller için sürdürülebilir bir dünya yaratma sorumluluğumuzu hatırlatmaktadır.

Dijital çağın getirdiği zorluklar ve fırsatlar bağlamında, siber güvenlik ve veri gizliliği konusundaki makalemiz, özellikle vatandaş verilerinin korunması açısından yerel yönetimlerin alması gereken önlemlere ışık tutmaktadır. LastPass vakası üzerinden yapılan analizler, dijital güvenliğin artık bir tercih değil, zorunluluk olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Sosyal belediyecilik anlayışının önündeki engeller ve çözüm önerileri konusundaki detaylı inceleme, yerel yönetimlerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları zorlukları ve bunların üstesinden gelme yollarını ele almaktadır. Bu çalışma, kısıtlı kaynaklarla maksimum sosyal fayda yaratmanın yollarını göstermektedir.

Hukuki açıdan önemli iki konuyu da bu sayımızda ele alıyoruz: Mahalli idare şirketlerinde rüşvet suçu ve kamuya yararlı derneğe ait gayrimenkul satışı konularındaki makaleler, yerel yöneticilerin dikkat etmesi gereken yasal çerçeveyi detaylı şekilde incelemektedir.

2024 yılını kapatırken, yerel yönetimlerin karşı karşıya olduğu çağdaş zorlukları ve fırsatları kapsamlı şekilde ele alan bu sayımızın, sizlere yeni bakış açıları kazandıracağına ve gelecek yılın planlamalarına ışık tutacağına inanıyorum. Tüm yazarlarımıza değerli katkıları için teşekkür ediyorum, okurlarımıza verimli okumalar diliyorum.

Saygılarımla,

Murat SANCAR
Mahalli İdareler Derneği Başkanı

**Yerel Yönetimlerde Yenilenebilir Enerji Dönüşümü:
Bayburt Modelinin Başarı Hikayesi**
Mete MEMİŞ

5

8

Kamuya Yararlı Derneğe Ait Gayrimenkul Satışı
Dr. Ufuk ÜNLÜ

Mahalli İdare Şirketlerinde Rüşvet Suçu
Mustafa YAVUZ

13

25

**Yerel Yönetimlerde Sosyal Yardım ve Hizmetlerin Önündeki ve
Ardındaki Sorunlar ile Çözüm Önerileri**
Abulmelik ÖTEGEN

**Siber Güvenlik ve Veri Gizliliği:
Dijital Çağın Olmazsa Olmazı**
Av. Mehmet ÖZTÜRK

37

49

**Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Yenilenebilir Enerji
Uygulamaları ve Gelecek Perspektifi**
Mahalli İdareler Derneği, AR-GE Ekibi

**Yapay Zeka Destekli Geleceğin Yerel Yönetim
Şirketleri: Geleceğin Yönetim Modeli**
Hakan ÖZTÜRK

59

63

**Erasmus Plus KA1 Nedir? Belediyeler Programdan
Nasıl Yararlanılır!**
Hilal Dilşat BEKTAŞ

KANUNLAR: 67

YÖNETMELİKLER: 69

YARGI KARARLARI: 74

TEBLİĞLER: 88

SORU-CEVAP: 101

Mahalli İdareler Dergisi 2024 Yılı, Aralık 137. Sayısı

Pratik Bilgiler

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	104	Gecikme Zammı Tablosu	131
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	105	H - Cetveli	132
5510 Sayılı Kanun 4/C (Memur) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	106	Fazla Çalışma Ücretleri	133
SSK Prim Oranları	106	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	134
5510 Sayılı Kanun 4/A (İşçi) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	106	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müştemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	134
Belediye Başkan Ödeneği	107	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	134
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	107	Engelliler İçin Vergi İndirimi	134
Belediye Encümen Ödeneği	108	Yeniden Değerleme Oranları	134
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	108	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	135
İl Encümen Brüt Ödenekleri	108	Ücretli Yıllık İzinler	135
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	109	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	135
Gelir Vergisi Tarifesi	110	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	136
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	110	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İznı	137
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2024 Yılı İdari Para Cezaları	111	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	138
2559 Sayılı 2024 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	113	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	138
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	114	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	139
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	116	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	140
Değerli Kağıtlar	117	Sular Hakkında Kanun	141
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	117	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	141
Kamu Konutlarının 2024 Yılı Aylık Kira Bedelleri	118	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	142
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	119	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	142
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	122	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	143
Çevre Temizlik Vergisi	125	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	144
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	126	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	144
İdari Para Cezası Gerekiren Fiillerin Tekrarı	127	2024 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	145
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerde Verilen Para Cezaları	127	Müteahhitlik Kameleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	148
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	128	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	149
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	129	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	151
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	130	Parasal Sınırlar	153
7126 Sivil Savunma Kanunu	130	2024 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	157
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	130		
Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	130		

YEREL YÖNETİMLERDE YENİLENEBİLİR ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ: BAYBURT MODELİNİN BAŞARI HİKAYESİ

Mete MEMİŞ*

* Bayburt Belediye Başkanı

Doğu Anadolu'nun tarihi İpek Yolu üzerinde konumlanan Bayburt'umuz, Trabzon ile Tahran arasında bir köprü vazifesi gören, köklü bir geçmişe sahip kadim şehirlerimizden biridir. Yaklaşık 80 bin nüfusuyla ülkemizin en samimi ve sıcak illerinden olan şehrimiz, Çoruh Nehri'nin bereketli vadisinde konumlanmış, etrafı dağlarla çevrili doğal bir kale görünümündedir.

Tarım ve hayvancılığın geleneksel olarak ekonomimizin belkemiğini oluşturduğu ilimizde, son yıllarda yenilenebilir enerji gibi modern yatırımlarla geleceğe emin adımlarla ilerliyoruz. Coğrafi konumumuz ve iklim özelliklerimiz, özellikle güneş enerjisi yatırımları için büyük bir potansiyel sunuyor. Dört mevsimin belirgin yaşandığı ilimizde, yıllık güneşlenme süremiz birçok ilimizdekinin üzerindedir.

Günümüzde yerel yönetimlerin sür-

dürülebilir enerji politikalarına katkısı, ülkemizin enerji bağımsızlığı ve çevre koruma hedefleri açısından kritik öneme sahiptir. Bayburt Belediyesi olarak 2018 yılında hayata geçirdiğimiz güneş enerjisi santrali projemiz, bu alanda Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmenin ötesinde, küçük ölçekli belediyelerin doğru planlama ve kararlı adımlarla nasıl büyük başarılarla imza atabileceğinin somut bir örneğini oluşturmaktadır.

Vizyoner Bir Yaklaşımla Başlayan Yolculuk

Göreve geldiğimiz ilk günden itibaren, Bayburt'umuzu nasıl daha yaşanabilir ve sürdürülebilir bir kent haline getirebileceğimizin arayışı içindeydik. Dünyamızın karşı karşıya olduğu iklim değişikliği tehdidi ve enerji güvenliği konuları, bizi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeye teşvik etti. 2016 yılında başlattığımız güneş enerjisi projesi, bu

vizyonumuzun en önemli adımlarından biriydi.

Güneş enerjisi, temiz bir enerji kaynağı olarak öne çıkıyor. Projemizin en önemli özelliklerinden biri, karbondioksit gibi zararlı gazların salınımını önlemesi. Bu sayede hem hava kalitemizi iyileştiriyor hem de iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir rol oynuyoruz. Ayrıca, santralimiz su kaynaklarımızı koruyarak ekosistemlerin sürdürülebilirliğine de katkıda bulunuyor.

75 dönümlük arazimize yerleştirdiğimiz 17.600 panel, fosil yakıtlara olan bağımlılığımızı azaltırken, yerel enerji üretimimizi artırıyor. Bu rakamlar kulağa teknik gelebilir, ancak asıl önemli olan bu panellerin her birinin şehrimizin ve gezegenimizin geleceğine yaptığı katkıdır.

Beklentileri Aşan Performans

Projemizi planlarken bölgemizin güneşlenme potansiyelini çok iyi araştırdık. Uzmanlar yıllık 1650 saat güneşlenme süresi öngörüyordu. Ancak biz bu rakamın çok üzerine çıktık. Santralimiz yılda 1780-1880 saat arasında çalışıyor. Bu başarının sırrı, işin en başında yaptığımız detaylı araştırmalarda ve teknoloji seçimindeki titizliğimizde yatıyor. Özellikle enerji verimliliği konusunda gösterdiğimiz hassasiyet, sistemlerimizin maksimum performansla çalışmasını sağlıyor.

Bugün santralimiz yaklaşık 2.250 hanenin enerji ihtiyacını karşılıyor. Bu rakamı daha anlaşılır kılmak için şöyle düşünelim: Bir mahalle düşünün, bu mahallede 2.250 ev var ve tüm bu evlerin elektrik ihtiyacı güneşten karşılanıyor. Şehrimizin toplam enerji tüketiminin %10'unu karşılayan santralimiz, yerel

şebeke üzerindeki yükü önemli ölçüde azaltıyor. Bu da enerji dağıtım sisteminizin daha verimli çalışmasına katkı sağlıyor.

Ekonomik ve Sosyal Etki

Santralimizin başarısı, sadece ekonomik değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal boyutlarıyla da değerlendirilmeli. Yıllık 1 milyon 862 bin dolar gelir elde ediyoruz ve bu gelir belediyemiz için önemli bir kaynak. Ancak bunun ötesinde, projemiz Avrupa Birliği'nin 2050 yılına kadar karbon nötr olma hedefiyle de tam bir uyum gösteriyor.

Santralimizde çalışan 8 hemşehrimiz, artık yenilenebilir enerji sektörünün kalfiye çalışanları haline geldiler. Bu noktada devletimizin sağladığı SGK prim teşvikleri de istihdamı desteklemede önemli rol oynuyor. KOSGEB'in %40 ila %100 arasında değişen hibe destekleri ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Programı (KKYDP) kapsamındaki teşvikler, bu tür projelerin yaygınlaşmasına büyük katkı sağlıyor.

Projenin yarattığı dolaylı etkiler de çok değerli. Elde ettiğimiz gelirle belediyemizin diğer hizmetlerini geliştiriyoruz. Çocuk parklarından sosyal yardımlara kadar birçok alanda bu geliri halkımızın hizmetine sunuyoruz. Üstelik KDV istisnası gibi mali avantajlar sayesinde, kaynaklarımızı daha verimli kullanabiliyoruz.

Zorlukları Aşma Yolculuğumuz

Her büyük projede olduğu gibi, biz de birçok zorlukla karşılaştık. Bürokrasiden teknik problemlere, finansman sorunlarından insan kaynağına kadar pek çok engel çıktı karşımıza. Ancak her zorluğu

bir öğrenme fırsatına çevirdik. Ekip arkadaşlarıyla birlikte sürekli çözüm odaklı bir yaklaşım benimsedik. Uluslararası örnekleri inceledik, uzmanlarla görüş-tük, yerel paydaşlarımızla sürekli iştişare halinde olduk.

Bu süreçte öğrendiğimiz en önemli şey, iyi bir ekip çalışması ve kararlılığın üstesinden gelinemeyecek hiçbir sorun olmadığıydı. Proje yönetimi ekibimiz, her sorunu sabırla ve titizlikle ele aldı. Finansman konusunda yaratıcı çözümler geliştirdik. En önemlisi de, halkımızın desteğini her zaman yanımızda hissettik.

Geleceğe Bakış

Bu proje bana şunu öğretti: Bir belediyenin büyüklüğü, gerçekleştirebileceği projelerin büyüklüğünü belirlemez. Önemli olan vizyonunuz ve bu vizyonu gerçekleştirme kararlılığınızdır. Bayburt Belediyesi olarak biz, küçük bir Anadolu şehrinin nasıl ulusal ölçekte örnek bir projeyi hayata geçirebileceğini gösterdik.

Türkiye'nin enerji bağımsızlığı yolculuğunda, yerel yönetimler olarak üstlenmemiz gereken çok önemli sorumluluklar var. Avrupa Birliği'nin yeşil enerji konusundaki kararlı adımları ve ülkemizin bu alandaki teşvik mekanizmaları, bizlere önemli fırsatlar sunuyor. Bayburt'ta gerçekleştirdiğimiz bu proje, aslında gelecek nesillere bırakacağımız en değerli miraslardan biri. Bu vesileyle tüm belediye başkanı arkadaşlarımı, benzer projeleri hayata geçirmeye ve ülkemizin yeşil dönüşümüne katkıda bulunmaya davet ediyorum. Çünkü biliyorum ki, her bir adım, çocuklarımıza bırakacağımız daha temiz ve sürdürülebilir bir Türkiye için atılmış bir adımdır.

Kaynakça:

- <https://www.bayburt.bel.tr>
- <http://bayburt.gov.tr/vali-cu-neyt-epcim-bayburt-belediyesi-terafından-yurutulmekte-olan-yatirimlari-inceledi>
- <https://www.sondakika.com/ekonomi/haber-bayburt-belediyesi-yeni-gunes-enerjisi-santrali-il-16312509/>
- <https://futureflow.life/bayburt-ges-projesi-uretime-gecti/>
- https://www.bayburtmedya.com/bayburt-belediyesinden-yeni-gunes-enerjisi-santrali-yapimi/76501/#google_vignette
- <https://www.solar.ist/turkiye-nin-ilk-belediye-ait-gunes-enerjisi-santrali-bayburttan/>

KAMUYA YARARLI DERNEĞE AİT GAYRİMENKUL SATIŞI

Dr. Ufuk ÜNLÜ*

* Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

1. Giriş

Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için, en az bir yıldan beri faaliyette bulunması ve derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetlerin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması şarttır. Bilindiği üzere kamu yararına çalışan dernek statüsünün kazanılması, kaybedilmesi ve gerekli belgeler ile diğer esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir.

Bu çalışmada, kamuya yararlı dernek statüsünde olan ve bünyesinde bir iktisadi işletmesi bulunan dernekler adına kayıtlı olan gayrimenkullerin satışının kurumlar vergisi ve KDV yükümlülüğü bakımından değerlendirilmesi yapılacaktır.

2. Kamuya Yararlı Derneğe Ait Gayrimenkul Satışı

Kamu yararına çalışan dernekler, Hazine ve Maliye Bakanlığının ve varsa ilgili bakanlıkların görüşü üzerine, Bakanlığın teklifi ve Cumhurbaşkanı kararıyla tespit edilir. Kamu yararına çalışan derneklerden sayılmak için derneğin;

- En az bir yıldan beri faaliyette bulunması,
- Son bir yıl içindeki, 200.000 Türk Lirasını geçen alım ve satım işlemlerinin rekabet koşullarına uygun yapılması,
- Amacı ve gerçekleştirdiği faaliyetlerin, üyelerinin dışında yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak nitelikte olması,
- Yıl içinde elde ettiği gelirin en az yarısının bu amaçla harcanması,

e) Sahip olduğu mal varlığının ve yıllık gelirinin tüzüğünde belirtilen amacı gerçekleştirecek düzeyde olması gerekir.

Bu durum, İçişleri Bakanlığının denetim elemanları tarafından düzenlenen rapor ile tespit ettirilebilir. Bu nitelikleri taşımadığı tespit edilen dernekler, kamu yararı kararı için, bu tespitin yapıldığı tarihten itibaren üç yıl geçmeden önce yeniden başvuramaz.

Kamu yararına çalışan derneklerden sayılma istekleri, valilik görüşü ile birlikte bir ay içinde Bakanlığa gönderilir. Valilik görüşünde derneğin amacının ve faaliyetlerinin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olup olmadığı ve kamu yararına çalışan derneklerden sayılıp sayılmayacağı açıkça belirtilir. İlgili bakanlıkların ve Hazine ve Maliye Bakanlığının da görüşü alındıktan sonra, İçişleri Bakanlığının teklifi ve Cumhurbaşkanlığı kararı ile dernek, kamu yararına çalışan derneklerden sayılır. Kamu yararına çalışan derneklerin, denetimler sonunda bu niteliklerini kaybettiği anlaşılırsa; Hazine ve Maliye Bakanlığının ve varsa ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi ve Cumhurbaşkanlığı kararıyla haklarında alınan kamu yararına çalışan derneklerden sayılma kararı iptal edilir.

Kamu yararına çalışan derneklere yasaların tanıdığı hak ve ayrıcalıklar aşağıda sıralanmıştır;

- 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununun 6. maddesi uyarınca, Bakanlar Kurulu kararı ile izin almadan yardım toplayabilirler.
- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca, Kanun'a

ekli 2 sayılı tabloda yazılı kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17. maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları kapsamına giren teslim ve hizmetleri için KDV istisnasından yararlanabilirler.
- 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 3. maddesinin (a) bendi uyarınca, veraset ve intikal vergisinden muaf tutulurlar.
- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4/e ve 14/c maddeleri uyarınca, sahip oldukları bina ve arazileri emlak vergisinden muafır.
- 193 sayılı G.V.K'nun 89/4. Md. uyarınca, kamu yararına çalışan derneklere yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar vergi matrahından indirilebilir.
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 5/1 maddesi uyarınca, kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usûller çerçevesinde beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançların kurumlar vergisinden istisna tutulması (İstisna, belirtilen okulların ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren başlar.)
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu 167/7. Md. uyarınca, Kamu yararına çalışan dernekler tarafından ticari gaye güdülmemek ve kuruluş amaçları doğ-

rultusunda kullanılmak üzere ithal edilen eşyaların gümrük vergisinden muaf tutulur.

- 492 sayılı Harçlar Kanunu 59/b maddesi uyarınca, bu derneklerin iktisap edecekleri taşınmaz malların tescil ve terkinleri ile aynı haklarının şerhleri harçtan muaf tutulur.
- Kamuya yararlı derneklerden Başbakanlıkça lüzumlu görülenler tarafından kullanılacak taşıtlar 237 sayılı Taşıtlar Kanunu hükümlerine tabidir.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 19/3. Maddesi uyarınca derneklerce tertiplenen eğlencelerden eğlence vergisi alınmaz.
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan;“Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının intifa haklarının, belirli sürelerle kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu menfaatine yararlı milli derneklere bırakılması veya gerçek ve tüzelkişilere kiraya verilmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir.
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 72. maddesinde yer alan “Kamu yararına çalışan derneklere, kuruluş gayelerine uygun olarak kullanılmak üzere, Hazinesin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmaz malları, satış tarihindeki alım satım rayici nazara alınarak kıymet takdiri suretiyle satılabilir.
- 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanunun 4.

maddesi uyarınca hazırlanan “Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği” hükümlerine göre kamu yararına çalışan dernek başkanları devlet protokolünde yer almaktadırlar.

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 29. maddesi uyarınca genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir.

Öte yandan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazançları kurumlar vergisinin konusu kapsamına alınmış olup, aynı Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında da dernek veya vakıflara ait veya tabi olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi işletme olduğu; maddenin altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına

ilişkin açıklamaları içeren 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde iktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin (2.4.) bölümünde, iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmelerin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesinin, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu, Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kâr edilmemesinin, kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, derneklerin tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmamakla birlikte, derneklerin mülkiyetinde bulunan gayrimenkullerin piyasa ekonomisi içerisinde ve bir organizasyon dahilinde, ticari amaç güdülmek suretiyle devamlılık arz edecek şekilde satışının yapılması halinde ilgili derneğe bağlı ikinci bir iktisadi işletme söz konusu olacak ve taşınmazların satışından elde edilen kazançlar, oluşan bu

iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulacaktır.

Ancak, taşınmaz satış işlemlerinin herhangi bir ticari amaç güdülmeksizin sadece taşınmazların derneklerin mülkiyetinden çıkarılması amacına yönelik olması ve herhangi bir organizasyon çerçevesinde devamlı surette gayrimenkul alım-satımı şeklinde yapılan bir faaliyet olmaması halinde, bu satış işlemi dolaşısıyla dernekler bünyesinde bu konuyla ilgili ayrıca bir iktisadi işletme oluşması söz konusu olmayacaktır.

Diğer taraftan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

-1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,

-1/3-d maddesinde, müzayede mahallerinde yapılan satışların KDV'ye tabi olduğu,

-1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu

Hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin «Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi» başlıklı (I/B-2) bölümünde ise;

"2.1. Genel Olarak

3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesinde sayılan; genel bütçeye dâhil idareler, özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, dernek ve vakıflar ile her türlü mesleki kuruluşların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri vergiye tabi değildir.

...

Öte yandan yukarıda sayılan kuruluşlara ait veya tabi olan veya bunlar tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar, iktisadi işletme olarak mütalaa edilir. Bunların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetleri vergiye tabi tutulur. Bu çerçevede belediyelere bağlı otobüs, havagazı, su, elektrik, mezbaha, soğuk hava deposu vb. işletmeler ile döner sermayeli kuruluşlar, istisna kapsamına girmeyen faaliyetleri dolayısıyla vergiye tabi olurlar."

Açıklaması yer almaktadır.

Buna göre, derneklerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların piyasa ekonomisi içerisinde ve bir organizasyon dahilinde, ticari amaç güdülmek suretiyle devamlılık arz edecek şekilde satışının yapılması halinde derneklere bağlı bir iktisadi işletme söz konusu olacağından bu iktisadi işletmelerin taşınmaz satışı 3065 sayılı Kanunun 1/3-g maddesine göre KDV'ye tabi olacaktır. Öte yandan, taşınmaz satışı nedeniyle derneklerin bünyesinde iktisadi işletme oluşmaması halinde yapılan taşınmaz satışları (müzayede suretiyle yapılan satışlar hariç) KDV'ye tabi olma-

yacaktır.

3. Sonuç

Taşınmaz satış işlemlerinin herhangi bir ticari amaç güdülmeksizin sadece taşınmazların derneklerin mülkiyetinden çıkarılması amacına yönelik olması ve herhangi bir organizasyon çerçevesinde devamlı surette gayrimenkul alım-satımı şeklinde yapılan bir faaliyet olmaması halinde, bu satış işlemi dolayısıyla dernekler bünyesinde bu konuyla ilgili ayrıca bir iktisadi işletme oluşması söz konusu olmayacaktır. Aksi halde, derneklerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların piyasa ekonomisi içerisinde ve bir organizasyon dahilinde, ticari amaç güdülmek suretiyle devamlılık arz edecek şekilde satışının yapılması halinde derneklere bağlı bir iktisadi işletme söz konusu olacağından bu iktisadi işletmelerin taşınmaz satışı KDV'ye tabi olacaktır.

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE RÜŞVET SUÇU

Mustafa YAVUZ*

* *Gümrük ve Ticaret Uzmanı*

1. GİRİŞ

Kamu gücü ve kaynakları ile özel kuruluşlardaki görev, yetki ve kaynakların, toplumun zararına olarak özel çıkarlar için kullanılması şeklinde tanımlanabilen yolsuzluk; rekabeti engelleyerek ekonomik büyümeyi yavaşlatmakta, doğrudan yabancı sermaye girişini ve vergi gelirlerini azaltmakta, gelir dağılımını bozarak yoksulluğu artırmakta, kamu kaynaklarının israf edilmesine yol açarak eğitim, sağlık, güvenlik gibi zorunlu kamu yatırımlarını olumsuz etkilemekte, kamu kurumlarına, yöneticilerine ve adalet sistemine duyulan güveni zedelemekte ve toplumda ahlaki bozulmaya yol açmaktadır. Yolsuzluk, özellikle de rüşvet ve bu sorunlarla mücadele, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de her zaman güncel bir konu olmuştur.

Rüşvet ve buna bağlı yolsuzluk suçları toplum hayatına önemli zararlar veren

suçlardır. Rüşvet, en yaygın biçimde görülen bir siyasal yozlaşma ve yolsuzluk türüdür. Rüşvet suçu, görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kamu görevlisinin kendisine veya bir başka kişiye menfaat sağlaması olarak tanımlanabilir. Bu suç esasen rüşvet alma ve rüşvet verme şeklinde karşılıklı olarak işlenir.

Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen suçlardan biri olan rüşvet suçu geleneksel olarak kamu sektörünü ve dolayısıyla kamu kurumlarını ilgilendirmektedir. Ancak, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda¹ (TCK) yer alan özel düzenleme gereğince rüşvet suçu, kamu kurum ve kuruluşları ve bu bağlamda kamu görevlileri dışında bazı özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanmaktadır. Dayım yerindeyse TCK ile

¹ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

birlikte rüşvet suçu, memurlara (kamu görevlilerine) özgü bir suç olmaktan çıkmıştır. Bu çerçevede, rüşvet suçunun işlenebildiği özel hukuk tüzel kişilerinden birisi de mahalli idareler (belediyeler ve il özel idareleri) tarafından kurulan şirketler, başka bir ifadeyle mahalli idare şirketleridir. Mahalli idare şirketlerinin, mahalli idare tüzel kişiliğinden ayrı ve farklı bir tüzel kişiliği bulunmasına karşın, TCK'da yer verilen özel hüküm uyarınca bu şirketlerde kural olarak kamu görevlilerine özgü bir suç olan rüşvet suçu işlenebilmektedir.

İşte bu çalışmada, mahalli idare şirketlerinde rüşvet suçu detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. RÜŞVET SUÇUNUN MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE İŞLENEBİLMESİ

Rüşvet suçu, TCK'nın ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" kısmının ilk bölümü olan "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar" başlığı altında 252, 253 ve 254. maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak, 6352 sayılı Kanunla² söz konusu hükümlerde önemli değişiklikler yapılmış ve rüşvet suçu yeniden tanzim edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, mahalli idare şirketlerinde yöneticilerin büyük çoğunluğu mahalli idare personeli ve dolayısıyla devlet memurudur. Ancak, bu durum, anılan şirketlerde rüşvet suçunun işlenebilmesini gerekli kılmamak-

tadır. Zira bir mahalli idare şirketinin yönetim organı üyeleri her ne kadar devlet memuru sıfatını haiz olsa da, mahalli idare şirketinde ifa edilen görev, devlet memurluğu görevinden tamamen ayrı ve bağımsızdır. Bu doğrultuda, devlet memurluğu ile şirket yöneticiliği farklı hukuki rejimlere bağlanmış görevlerdir. Esasen, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun³ 28. maddesi uyarınca devlet memurları, anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi ve limited şirketlerde müdür olamazlar. Bununla birlikte, aynı hükümde parantez içerisinde yer alan "(Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç)" ibaresi nedeniyle mahalli idare personeli, mahalli idareler tarafından kurulan ya da sonradan iştirak olunan şirketlerde yönetim organı üyeliğine seçilebilmektedir. Ancak, tekrar ifade etmek gerekirse, yönetim organı üyeliği görevi devam ederken, bu görev dolayısıyla yapılan her türlü iş ve işlem, kamu hukukuna göre değil, özel hukuk hükümlerine göre yürütülür.

Peki, mahalli idare şirketlerinde rüşvet suçunun işlenebilmesinin dayanağı nedir? Kanun koyucu, mahalli idareler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulan şirketlerde rüşvet suçunun işlenemeyeceği gerçeğinden hareketle bu hususta TCK'da özel düzenlemeye gitmiştir. Nitekim konuya ilişkin olarak TCK'nın 252. maddesinin sekizinci fıkrası;

"Bu madde hükümleri;

a) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,

² 6352 sayılı Kanunla Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun, 05.07.2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 23.07.1965 tarihli ve 12056 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,

c) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,

d) Kamu yararına çalışan dernekler,

e) Kooperatifler,

f) Halka açık anonim şirketler,

adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması amacıyla doğrudan veya aracilar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi; bu kişiler tarafından talep veya kabul edilmesi; bunlara aracılık edilmesi; bu ilişki dolayısıyla bir başkasına menfaat temin edilmesi halinde de uygulanır.”

şeklinde dir. Anılan hükmün (b) bendi gereğince, mahalli idare şirketlerinin hissedarları, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tanımı içerisinde yer alan belediyeler ve il özel idareleri olması sebebiyle kamu görevlilerine özgü bir suç olan rüşvet suçu, 5393 sayılı Belediyeler Kanunu⁴, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu⁵ ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu⁶ hükümlerine göre büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ve il özel idarelerince kurulan şirketlerde de işlenebilmektedir. Mahalli idare şirketlerinin, özel hukuk tüzel kişisi olması du-

rumu değiştirmemektedir. Ancak, rüşvet suçu, kanunda açıkça sayılan şirketler (Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler ve halka açık anonim şirketler) dışında diğer ticaret şirketlerinde işlenmesi mümkün değildir.

Diğer taraftan, sözü edilen hükme göre rüşvet suçu, mahalli idare şirketleri yanında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları (TOBB, TESK, ticaret ve sanayi odaları, esnaf ve sanatkârlar odaları, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Bankalar Birliği gibi), kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş diğer şirketler, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar (Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı, Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı, 3294 sayılı Kanunla kurulan sosyal yardımlaşma vakıfları gibi), kamu yararına çalışan dernekler (Türk Hava Kurumu, Türkiye Kızılay Derneği, Yeşilay gibi), kooperatifler (yapı kooperatifleri, kredi ve kefalet kooperatifleri, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri gibi) ve halka açık anonim şirketlerde de (6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri kapsamında payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim şirketlerde de) işlenebilmektedir.

3. RÜŞVET SUÇUNUN UNSURLARI

TCK'nın 252. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, “(1) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracilar vasıtasıyla,

⁴ 5393 sayılı Belediye Kanunu, 13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁵ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁶ 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 04.03.2005 tarihli ve 25745 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kamu görevlisi de birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.” hükmü yer almaktadır. Zikredilen fıkralar ve maddenin diğer fıkraları dikkate alınarak rüşvet sununun unsurları aşağıda irdelenmiştir.

3.1. Korunan Hukuksal Değer

Kamu hizmetleri, toplumun müşterek ihtiyaçlarını gerçekleştirmek üzere Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yerine getirilmektedir. Bu maksatla örgütlenerek fonksiyon icra eden kamu hizmetinin (kamusal faaliyetin) belirli kural ve ilkelere bağlı olması hukuk devleti ilkesi bakımından önemlidir. Bu kural ve ilkeler; liyakat, dürüstlük, eşitlik, tarafsızlık ve adalet ilkeleri olarak sayılabilir. Kamu görevlilerinin de kanunlarda verilen görev ve yetkilerini kullanmaları sırasında göreve aykırı iş yapmalarını ve bu ilkelere bağlı olarak görevlerini yerine getirmeleri zorunludur. İdareye güven duyulmadığında, idarenin faaliyetleri toplumda meşru görülmez. Bu kapsamda, görevin yapılması sırasında çıkar elde edilmesi veya çıkar teklif edilmesi suç sayılmak suretiyle Devlet ve kamu idaresinin güvenilirliği ve dolayısıyla işleyiş düzeni korunmak istenmiştir.⁷

TCK'nın 252/8. maddesinde yapı-

lan düzenlemeyle salt kamusal faaliyet çerçevesinde değil, kamu yararını esas alarak faaliyet gösteren mahalli idare şirketleri de dâhil bir kısım tüzel kişilerin yürüttükleri fonksiyonlar da koruma altına alınmak amaçlanmıştır. Çünkü bu tür kuruluşların kamuya yararlı olmak maksadıyla yürüttükleri faaliyetlerin de doğru, dürüst, tarafsız ve eşit olarak yerine getirilmesinde toplumun menfaati bulunmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, mahalli idare şirketlerinin ve ilgili fıkrada belirtilen diğer kuruluşların toplumdaki güvenilirliği ve işleyiş düzenini de korumayı istemiştir.

3.2. Fail

Rüşvet suçunun failleri kural olarak, görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması ya da yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi ile kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlanan kamu görevlisidir. Rüşvet suçu, bir karşılaşma suçudur; bu nedenle, çok failli bir suçtur. Bir tarafta, rüşvet veren; diğer tarafta ise rüşvet alan kamu görevlisi yer almaktadır. Rüşvet veren ve alan, aynı amacın gerçekleşmesini hedeflemektedir. Bu itibarla, veren ve alan açısından rüşvet suçu tek bir suçtur.

Rüşvet alan fail, TCK md. 252/1'de açıkça belirtildiği üzere, kural olarak yalnızca aynı Kanunun 6/1-c maddesi bakımından kamu görevlisi sıfatını haiz kişiler olabilir. Bu nedenle rüşvet suçunun, rüşvet alma fiili bakımından özgü (mahsus) suç niteliğinde olduğu ifade edilir. Bununla birlikte, anılan maddenin sekizinci fıkrasında, kamu görevlisi kabul

⁷ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artaç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 5. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s.7116.

edilmeyen bazı kişiler sayılmış ve md. 252 hükümlerinin bu kişilere de uygulanacağı belirtilmiştir. Böylece rüşvet suçunun kapsamı genişletilmiştir. Dolayısıyla, sekizinci fıkra kapsamında mahalli idare şirketleri adına hareket eden kişiler, kamu görevlisi sayılmaması önemsemeksizin, rüşvet suçunun faili olabilir.⁸

Bununla birlikte, rüşvet suçu, mahalli idare şirketlerinin tüm yönetici ve çalışanları tarafından değil, sadece bu şirketler adına hareket eden kişiler hakkında uygulanabilir. Keza bu durum mezkûr hükümde açıkça ifade edilmiştir. Mahalli idare şirketleri adına hareket edenler, bir başka anlatımla bu şirketler adına iş ve işlem yapma yetkisi ve görevi bulunanlar ise mezkûr şirketleri temsile yetkili ve görevli olanlardır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa⁹ (TTK) göre yönetim ve temsil organı, anonim şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruludur. Öyle ki, bu şirketlerde temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Temsil yetkisinin, yönetim organı üyeleri dışında üçüncü kişilere devredilmesi halinde, bu yetkinin devredildiği kişiler de mahalli idare şirketleri adına hareket etme hakkını haiz olurlar. Dolayısıyla, mahalli idare şirketlerini temsile yetkili olan yönetim kurulu üyeleri ve müdürler

ile diğer kişiler rüşvet suçunun faili olabilir. O halde, görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan mahalli idare şirketi adına hareket edenler rüşvet suçundan cezalandırılır. Ancak, söz konusu şirketler adına hareket etme yetkisine sahip olmayan şirket personeli ve çalışanları ise bahsi geçen suçun faili olamazlar.

Rüşvet alan kişinin suçu işlediği sırada mahalli idare şirketi adına hareket ediyor olması yeterlidir. Bu bakımdan, suç konusu fiili görevi başında olmadığı sırada, tatil gününde veya saatinde ya da görev yeri dışında işlemesi, suçun oluşmasına engel olmaz. Ayrıca mahalli idare şirketi adına hareket etme sıfatının fiilden sonra kaybedilmesi de suçun oluşumunu etkilemez.

Mahalli idare şirketleri açısından rüşvet alan bu şirketler adına hareket eden kişiler iken, rüşvet veren ceza ehliyetine sahip olan herhangi bir kimse olabilir. Yeri geldiğinde, mahalli idare şirketlerinin yönetim organı üyeleri de rüşvet veren konumunda bulunabilir.

3.3. Mağdur

Rüşvet suçunun mağduru, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine ilişkin olarak toplumda var olan inancı ihlal ettiğinden toplumu oluşturan gerçek kişi herkeştir. TCK'ya göre mağdur ancak gerçek kişi olabilir, tüzel kişiler olamaz. Dolayısıyla mahalli idare şirketinin tüzel kişiliği, rüşvet suçunun mağduru değil, zarar görenidir.

3.4. Suçun Maddi Unsuru

TCK md. 252/8'e göre mahalli idare

⁸ Ülkü Aydemir, Rüşvet Suçu, Uludağ Üniversitesi, Bursa 2014, s.55-56.

⁹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

re şirketleri açısından rüşvet suçunun maddi unsuru; şirket adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması amacıyla doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi; bu kişiler tarafından talep veya kabul edilmesi; bunlara aracılık edilmesi; bu ilişki dolayısıyla bir başkasına menfaat temin edilmesidir. Bu noktada rüşvet suçunun maddi unsurları, aşağıda detaylı olarak irdelenmiştir.

3.4.1. Rüşvet Anlaşması

Rüşvet suçu, para ve sair menfaatin temin edildiği anda tamamlanmış olur. Ancak, TCK'nın 252/III. maddesinde yer verilen *“Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması halinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.”* hükmü gereğince rüşvet konusunda anlaşmaya varılması halinde de suç tamamlanmış olur. Rüşvet anlaşması, iş sahibi ile mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi arasında, bu kişinin yapmayı veya yapmamayı vaat ettiği davranış karşılığında bir menfaat sağlanması konusunda yapılan anlaşmadır. Rüşvet anlaşması suçun varlığı için zorunlu unsurdur. Suçun oluşup oluşmadığının tespitinde esas alınması gereken ölçüt “rüşvet anlaşmasının” tamamlanıp tamamlanmadığıdır. Rüşvet anlaşması tamamlanmış ise, menfaatin elde edilmesinin veya mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin görevine giren hususu yerine getirip getirmediğinin önemi yoktur. Rüşvet anlaşmasının yapılması sonrasında bundan vazgeçilse yahut anlaşma sonrası menfaat temin edilmemiş olsa dahi suç tamamlanmış kabul edilir. Dolayısıyla rüşvet anlaşması, tek başına

cezaya layık bir fiil niteliğindedir. Bu aşamadan sonra artık sadece etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanılabilir.

Öte yandan, anlaşma ile sonuçlanması koşuluyla, suçun oluşumu bakımından ilk teklifin kimden geldiği önemli değildir. Ayrıca, rüşvet anlaşmasının varlığı için belirli bir şekil şartı (yazılı olma gibi) bulunmamakta ve tarafların mutlaka bir araya gelmeleri gerekmemektedir. Tarafların fikir birliğine varmalarıyla birlikte anlaşma yapılmış kabul edilir. Bunun yanında, rüşvet suçunun oluşabilmesi için anlaşmanın, iş yapılmasından önce veya en geç yapılması anında olması gerekir. Çünkü iş yapıldıktan sonra menfaat sağlanması için yapılacak anlaşmada, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı anlaşma koşulu gerçekleşmemiş olacaktır. İşin yapılmasından önce anlaşmaya varılmadığı takdirde, vaadedilen işten sonra mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin elde ettiği menfaat rüşvet suçunu oluşturmaz, ancak koşulları mevcutsa başka bir suç oluşturabilir.¹⁰

Bu itibarla, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiler ile iş sahibi arasında belli bir işin yapılması veya yapılmaması amacına yönelik olarak para veya sair menfaat teminini öngören bir anlaşmanın varlığı durumunda dahi mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiye ve rüşvet anlaşmasının diğer tarafı olan şahsa rüşvet suçu tamamlanmış gibi ceza verilir.

¹⁰ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, age, s.7126.

3.4.2. Menfaat Temini

Rüşvet alma ve verme suçunun varlığı için gereken şartlardan biri de, işi yapacak veya yapmayacak olan mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi lehine “menfaat” sağlanmış olmasıdır. Rüşvet suçunun konusu olarak menfaat kavramının kapsamı öğretide tartışmalıdır. Baskın görüş ise menfaat kavramının geniş anlamda yorumlanması gerektiği yönündedir. Bu açıdan menfaat, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin durumunu maddi veya manevi bakımdan iyileştiren ve kabul etmediği duruma nispetle kendisini daha iyi duruma getiren her şeyi kapsar. Buna göre menfaat; para veya kıymet ifade eden herhangi bir malın verilmesi, bir konuttan kira ödemediği yararlanmasının sağlanması, kıdeminin yükseltilmesi, kredi temin edilmesi, borcuna kefil olunması ya da borcunun vadesinin uzatılması gibi maddi nitelikte ya da övgü, belirli unvan ya da nişan verilmesi, cinsel arzuları tatmin gibi manevi nitelikte olabilir. Ancak nezaket gösterme, iltifat etme gibi basit derecedeki övgülerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği açıktır. Bunun gibi, rüşvet anlaşması çerçevesinde mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiye vaat edilen menfaat, imkânsız hususları da içermemelidir.¹¹ Menfaatin az ya da çok olmasının önemi bulunmamakla birlikte, yine de cezalandırmaya müstahak bir ağırlıkta olması gerekir.¹²

Yeri gelmişken belirtelim ki, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin menfaati doğrudan veya aracılar vasıta-

¹¹ Ülkü Aydemir, age, s.61-62.

¹² Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve Caner Yeni-dünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2005, s.643.

ıyla elde etmiş olması önemli değildir. Her iki durumda da suç oluşmuş olur. Buna ilaveten, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi, rüşvete konu menfaati kendisine sağlayacağı gibi göstereceği bir başka kişiye de sağlayabilir. Mezkûr durum da, suçun oluşmasını etkilemez.

3.4.3. Rüşvet Konusunun Görevin İfasıyla İlgili Bir İşin Yapılması veya Yapılmamasına Dair Olması

Rüşvet suçunun oluşabilmesi için öncelikle yapılması veya yapılmaması istenen işin, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin görevinin ifasıyla ilgili bir iş olması gerekmektedir. Başka bir deyişle rüşvet alma suçu, görevin ifasıyla ilgili bir iş yapılması veya yapılmaması için menfaat sağlama veya menfaat sağlanması için anlaşma yapılması ile oluşmaktadır. Nitekim Kanunda “*görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması ...*” ifadesiyle bu husus vurgulanmıştır. Aksi takdirde mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin göreviyle bağlantılı olmayan bir işi yaparak veya yapmayarak menfaat elde etmesi durumunda rüşvet suçu oluşmamakta, durum ve şartlara göre dolandırıcılık veya başka bir suç gündeme gelebilmektedir. Diğer bir deyişle, kişinin görevinin ifasıyla ilgisi olmayan, nedensellik bağı içerisinde bulunmayan bir iş için rüşvet alınması veya verilmesi TCK md. 252 kapsamına girmez. Dolayısıyla rüşvet suçu açısından mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin görevinin veya görev alanının tespit edilmesi gerekir. Dolayısıyla, menfaat karşılığı ifa edilen işin, kanun ve düzenlemelere (mevzuata) göre doğrudan ilgili kişinin görev alanına girmesi halinde rüşvet suçunun oluştuğu

söylenbilir.¹³

Görev kavramının kapsamı bu şekilde belirlendikten sonra ifade etmek gerekir ki, 6352 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce rüşvet anlaşmasının konusunu, kamu görevlisinin “görevinin gereklerine aykırı olarak bir işin yapılması veya yapılmaması” oluşturmaktaydı. Böylece “basit rüşvet” olarak kabul edilen, kamu görevlisinin görev gereği yapması gereken bir işi yapmak veya yapmaması gereken bir işi yapmamak için menfaat temin etmesi, rüşvet suçu kapsamı dışında kalmaktaydı. Ancak, 6352 sayılı Kanunla basit rüşvet, yeniden rüşvet suçu kapsamına dâhil edilmiştir. Bu noktada, meri mevzuata göre mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin görev gereği yapması gereken bir işi yaparak menfaat elde etmesi durumunda da rüşvet suçu oluşmaktadır.

3.5. Manevi Unsur

Rüşvet suçu, kasten işlenebilen bir suçtur. Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Suç konusu fiil, kasten işlenmemişse suç da oluşmaz. Rüşvet suçunun taksirli hali kanunda açıkça belirtilmediğinden bu suç taksirle işlenemez. Kast; TCK'nın 21. maddesinde “Suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu halde, kastın varlığı iki temel kavrama bağlıdır. Bunlardan birincisi “bilme”, ikincisi de “isteme” unsurudur. Bilme unsuru failin kanuni tanımda yer alan maddi unsurları bilmesidir. İstem unsuru ise failin iradesinin suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurlara yönelmesidir.¹⁴ Bu bağlamda,

rüşvet suçunda kastın oluşması, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi ile diğer kişinin bilerek görevin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için menfaat teminine yönelik bir anlaşma yapma hususunda irade göstermelerine bağlıdır.

Rüşvet suçunun genel kastla mı yoksa özel kastla mı işlenebileceği hususu öğretilerde tartışmalıdır. Belirtelim ki, rüşvet suçu olası kastla da işlenebilir; ancak bu durum düşük bir ihtimaldir.

4. RÜŞVET SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

4.1. Teşebbüs

Rüşvet suçu kural olarak menfaatin temin edildiği anda tamamlanmakla birlikte, TCK'nın 252. maddesinin üçüncü fıkrasında rüşvet anlaşmasının yapılması durumunda dahi suçun tamamlanmış gibi cezaya hükmedileceği belirtilmiştir. Bu halde, rüşvet anlaşması yapılmış olmakla birlikte, menfaat temin edilmemiş olsa dahi failere rüşvet için öngörülen ceza verilir.

Diğer taraftan, kamu görevlisinin (mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin) rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine (mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiye) menfaat temini konusunda teklif veya vaatle bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hallerinde fail hakkında, rüşvet suçundan verilecek ceza yarı oranında indirilir (TCK md. 252/4). Söz konusu hüküm ile rüşvet suçuna özgü teşebbüs

¹³ Ali Şahin Kılıç, Uluslararası Boyutuyla Rüşvet Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s.38-39.

¹⁴ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve Caner Yeni-

dünya, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s.559.

hali getirilmiştir. “Özel teşebbüs” hükmü olan bu fıkra uyarınca ceza indirimi yapılır ve genel hüküm olan TCK’nın 35/2. maddesinde düzenlenen teşebbüs hükmü uygulanmaz. Dolayısıyla, mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin belli bir işi yapması veya yapmaması için kişiden para ve sair menfaat talebinde bulunmasına rağmen, bu talebin kişi tarafından kabul edilmemesi halinde ya da kişinin işinin görülmesi için mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiye menfaat teklifinde veya vaadinde bulunmasına rağmen, bu teklif veya vadin anılan kişi tarafından kabul edilmemesi halinde, rüşvet suçu teşebbüs aşamasında kalmış olur.

4.2. İştirak

Rüşvet alan ve veren, rüşvet suçunun asli faillerdir. Kanun koyucu her iki fail için de aynı cezayı öngörmüştür. Dolayısıyla, rüşvet alan mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi ile rüşvet veren kişi arasında iştirak ilişkisi değil, suçun oluşması için zorunlu birliktelik bulunmaktadır.

Buna karşın, TCK md. 252/5’te, “Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması veya rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılır.” hükmüne yer vermek suretiyle rüşvet suçunda iştirak müessesesi özel olarak düzenlenmiştir. Bu hüküm gereğince rüşvete aracılık eden kişi de, *tıpkı rüşvet alan ve veren gibi aynı cezaya çarptırılacaktır.*

4.3. İçtima

Rüşvetin aynı kişiden değişik zaman-

larda birkaç defa alınması ve dolayısıyla aynı kişiye birkaç defa verilmesi durumunda bu fiiller, zincirleme/müteselsil suç kuralı (TCK md. 43/I) gereği tek fiil kabul edilir; ancak ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır.

Bunun yanında, rüşvet karşılığı yapılması istenen göreve aykırı işin yapılmasının, aynı zamanda başka bir suçu da oluşturması olasıdır. Örneğin rüşvet karşılığı yapılacak işin sahte belge ile işlenmesi durumunda TCK’nın 212. maddesindeki özel içtima kuralı uyarınca iki ayrı suç oluşmaktadır. Bunun gibi örneğin, rüşvet karşılığında ihaleye fesat karıştırarak ihale şartlarını taşımayan bir kişiyi ihaleye kabul etme fiilinde de TCK’nın 235/4. maddesinde yer alan özel içtima kuralı gereğince iki ayrı suç oluşur.¹⁵

4.4. Etkin Pişmanlık

TCK’nın 254. maddesinde rüşvet suçuna özgü etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre; rüşvet alan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi halinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşan mahalli idare şirketi adına hareket etmeye yetkili kişinin durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce durumu yetkili makamlara haber vermesi halinde de hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Bunun yanında, rüşvet veren veya bu konuda mahalli idare şirketi adına hareket eden kişiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak

¹⁵ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, age, s.7141.

durumdan yetkili makamları haberdar etmesi halinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Yine, rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi halinde de bunlar hakkında mezkûr suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

Görüldüğü üzere, rüşvet suçunda etkin pişmanlık hali, cezayı ortadan kaldıran şahsi bir sebep olmaktadır. Mahalli idare şirketi adına hareket eden kişinin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için, kendisinden görülmesi istenen işi yapmış veya yapmamış olması önemli değildir. Ancak, etkin pişmanlıktan faydalanabilmek için rüşvete konu menfaatin aynen teslim edilmesi şarttır.

5. YAPTIRIM

Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi için TCK md. 252'de öngörülen yaptırım, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezasıdır. Rüşvet suçundan mahkûm olan mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi ayrıca TCK'nın 53. maddesi uyarınca hapis cezası infaz edilinceye kadar anılan maddenin birinci fıkrasında belirtilen hakları kullanmaktan mahkemenin karar vermesine gerek olmaksızın yoksun bırakılır.

Öte yandan, rüşvet suçunun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların mü-

saderesine de karar verilir (TCK md. 55).

Diğer taraftan, rüşvet suçunun işlenmesi suretiyle tüzel kişiliği haiz olan mahalli idare şirketinin yararına haksız menfaat sağlanması durumunda bu şirket hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur (TCK md. 253). Tüzel kişiler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirleri ise Kanununun 60. maddesinde düzenlenmiştir. Bunun dışında, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun¹⁶ 43/A maddesi bağlamında, daha ağır idari para cezasını gerektiren bir kabahat oluşturmadığı hallerde, bir özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcisi ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte bu tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen bir kişi tarafından rüşvet suçunun, tüzel kişi yararına işlenmesi halinde, yargılama yapan mahkeme tarafından ayrıca tüzel kişiye 10.000 TL'den 50.000.000 TL'ye kadar idari para cezası verilir. Ancak idari para cezası, işleme veya eyleme konu menfaatin iki katından az olmaz.

6. ZAMANAŞIMI, MUHAKEME, GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

TCK md. 66/1-d uyarınca rüşvet suçunun zamanaşımı süresi 15 yıldır. Görevli mahkeme ağır ceza mahkemesi, yetkili mahkeme ise rüşvet fiilinin gerçekleştirildiği yer mahkemesidir. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklar Mücadele Kanunu uyarınca rüşvet suçundan dolayı ilgili kişiler hakkında ceza soruşturması resen yapılır.

7. SONUÇ

Rüşvet suçu, kamu idaresinin güveni-

¹⁶ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 31.03.2005 tarihli ve 25772 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

lirliğine ve işleyişine karşı suçlar arasında yer almakta olup, bu fiil suç olarak düzenlenmekle kamuya duyulan güvenin ve saygınlığının korunması ve kamu hizmetlerinde tarafsızlığın sağlanması amaçlanmıştır ve bu amaçla rüşvet suçu, alan ve veren açısından cezai müeyyideye bağlanmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 252. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca rüşvet suçu, kamu kurum ve kuruluşları yanında bunların iştirakiyle kurulmuş şirketlerde ve dolayısıyla mahalli idare şirketlerinde de işlenebilmektedir. Bu çerçevede, görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan mahalli idare şirketi adına hareket eden kişi, 4 yıldan 12 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Mahalli idare şirketleri açısından söz konusu suçun faili ise anonim şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri, limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde müdürler ile bu şirketlerin yönetim organlarında yer almamakla birlikte şirketi temsile yetkili olan kişilerdir. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için taraflar arasında anlaşmaya varılmış olması yeterli olup, teklif ya da vaat edilen menfaatin sağlanmış olması zorunlu değildir.

TCK'da, rüşvet suçuna ilişkin olarak etkin pişmanlık ve daha az cezayı gerektiren hal durumları da ayrıca düzenlenmiştir. Rüşvet suçunun takibi şikâyete veya herhangi bir makamın iznine bağlı olmayıp, Cumhuriyet Savcılıklarınca resen soruşturulur ve bu suçtan dolayı yargılama ağır ceza mahkemesinde yapılır.

Rüşvet suçundan mahkûm olanlar özelikle; Cumhurbaşkanı, milletvekili, belediye başkanı, il genel ve belediye meclisi üyesi,

muhtar, Devlet memuru, askeri personel, hâkim ve savcı, gümrük müşaviri, YMM, SMMM, avukat, noter, doktor, diş hekimi, eczacı, veteriner hekim, bilirkişi, vakıf yöneticisi, kooperatif yönetim kurulu üyesi, lisanslı depo işleticisi, sendika kurucusu, banka ve aracı kurum kurucu ortağı, sigorta ve reasürans şirketi kurucusu, seyahat acentesi sahibi olamazlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (ticaret odaları ve borsaları ile esnaf ve sanatkârlar odaları ve üst kuruluşları gibi) organlarına seçilemezler ve siyasi partilere üye olamazlar.

KAYNAKÇA

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (23.07.1965 tarihli ve 12056 sayılı R.G.).
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı R.G.).
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı R.G.).
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (04.03.2005 tarihli ve 25745 sayılı R.G.).
- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu (31.03.2005 tarihli ve 25772 sayılı mükerrer R.G.).
- 5393 sayılı Belediye Kanunu (13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı R.G.).
- 6352 sayılı Kanunla Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun (05.07.2012

tarhli ve 28344 sayılı R.G.).

- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).
- Artuk, Mehmet Emin, Gökçen, Ahmet ve Yenidünya, Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.
- Artuk, Mehmet Emin, Gökçen, Ahmet ve Yenidünya, Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara 2007.
- Aydemir, Ülkü, Rüşvet Suçu, Uludağ Üniversitesi, Bursa 2014.
- Kılıç, Ali Şahin, Uluslararası Boyutuyla Rüşvet Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- Yaşar, Osman, Gökcan, Hasan Tahsin ve Artuç, Mustafa, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 5. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

Sosyal Belediyecilik Araştırma Raporu -5 YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL YARDIM VE HİZMETLERİN ÖNÜNDEKİ VE ARDINDAKİ SORUNLAR İLE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Abdülmelik ÖTEGEN*

**Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı ve
Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı (E)*

Belediyeler, merkezi idareye ait genel bütçe gelirlerinin oluşturduğu ve İL-BANK kanalıyla dağıtılan paylar, öz kaynaklar ve kamusal borçlanma sayesinde bütün yatırımlarını yapılabilmektedir. Her kurumun kendine özgü sorun ve çözüm hedefleri olduğu gibi belediyelerin de sorunları bağlamında kaynak ve nitelikli personel yetersizliği ile planlama problemleri öncelikli sıraları alır. Sosyal belediyecilik uygulamalarının da kendine özgü sorunları vardır. Ancak diğer alanlarla ilgili sorunlarından daha kolaydır. Çünkü sosyal belediyecilik önce gönül işi, gönüllülük işidir. Az imkânlarla çok sorun çözülebilir. Bütçe yetersizliği, personel yetersizliği ve diğer yetersizlikler öne çıkarılsa da kendisini topluma adayan, toplumsal bilinci dinamik olan her yönetici ve sorumlu bunları aşacak çözümleri mutlaka bulur. Yine de sorun sayılan alanları irdelemeye çalışılacak ve sorun sayılan konulara çözüm odaklı bir

yaklaşımla bakılmasına katkı sağlamak için bu bölümde değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Sosyal yardımlar organize edilirken, ihtiyaç sahipleri, engelliler, yaşlılar, ailenin güçsüz bireyleri, şehit ve gazi çocukları, yetim, öksüz ve dezavantajlı grupların her biri ile ayrı ayrı ilgilenmek gerekmektedir. İlgilendikçe ve analiz yaptıkça çözümler yapılmakta fakat doğal olarak hedef kitle açısından sorunlar tükenmemektedir. Sahip çıkılmayan herhangi bir sorunun geride kalsa da mutlaka geleceğe taşınan kısmı vardır. Dün/bugün açlıktan ölen kimsede veya ailevi geçimsizlikten yıkılan bir yuvada az veya çok birçok kişi veya kurumun sorumluluk payı vardır. Zira dün bu anlamda dünde kalmıyor, geleceğimize de taşıdığı problemleri bağrında barındırıyor ve günü geldiğinde tekrar filizleniyor.

Hedef kitle incelendiğinde, kendine

ve topluma yabancılaşmanın arttığı, bunun da toplumsal maddi ve manevi maliyetinin yüksek olduğu, sorunun giderilmesi için elbirliği yapılması gerektiği görülmektedir. Bir anlamda sosyal belediye anlayışıyla, gelecekte sorun çıkarcak kişi/kişiler ile ilgilenilerek toplumsal güvenliğe, sosyalleşmeye katkı sağlanabilir. Bu bağlamda özellikle aile kurumu, toplum ve medeniyet açısından önemli, hatta en önde gelen sacayağıdır. Değilse ekonomik, teknolojik ve dijital gelişmeler toplumları ayakta tutmaya yetmez, yetişemez.

Merkezî yönetimin ve yerel yönetimlerin yaptığı sosyal yardımların ardındaki sorunlar doğru teşhis edilirse kaynaklar daha verimli değerlendirilmiş olur. Sosyal yardımlar konusunda kimi gözlemlerimiz kimi yazar ve araştırmacıların ortaya çıkardığı sorunlar ve çözüm önerilerinin bir kısmını buraya almakta yarar vardır:

Sosyal yardım alanının sorunlarının araştırıldığı bir çalışmanın sonuçlarını bu aşamada özetleyecek olursak; sosyal hizmet ve yardımlardan yararlananların önemli bir bölümünün eğitim seviyesinin düşük olduğu, belediyelerin sosyal hizmet ve yardımlarını talep eden kesimin önemli bölümünün yalnız yaşayan kimselerden çok aileler olduğu, çoğunluğun üç ve dört nüfuslu bir aileye sahip olduğu, elde ettiği gelir türlerinin dağılımı incelendiğinde çoğunluğun hiçbir geliri olmadığı veya geçici işler ile günü kurtardıkları, ihtiyaç sahipleri yardımlardan yararlanmaya gerekçe olarak, ilk sırada ekonomik yoksunluklarını gösterdiği ve ekonomik yoksunluğu sırasıyla sosyal yaşamdan kaynaklanan sorunlar, beden-

sel sorunlar, ailevi sorunlar ve diğer sebeplerin izlediği şeklindedir.

Karşılaşılan sorunlar ise büyük ölçüde yardım organizasyonunun onur incitici olması, bürokratik işlemler, yardımın düzensiz olması, ihtiyacı olmayanların da faydalanması, siyasi parti yandaşlarının kollarlanması, yardımın nakdi olmaması, görevli memurların davranışları, aile/akraba ve komşulardan çekinme şeklinde olduğu, ihtiyaç sahiplerinin zaman zaman hangi yardımlar için nereye başvuracağını bilememesine, hizmet ve yardım sunan kurumlar arasında koordinasyon eksikliği yaşandığı, sosyal hizmet ve yardımların en iyi belediyeler tarafından yapıldığını düşündükleri tespit edilmiştir.¹

Sorunların odaklandığı alanlar olarak, hedef kitle ile ilgili verilerin yeterince toplanamaması veya paylaşılabilmesi, sosyal politikaların, sosyal doku haritalarının, alanda uzman personelin yetersiz oluşu, mali kaynakların verimli kullanılamaması, kurumlar ve kuruluşlar arası koordinasyon eksikliği, verilerin ve destek alan kişilerin güncel olamaması gibi öne çıkan alanları şöyle özetleyebiliriz:

a. Yerel sosyal politikaların belirsizliği veya yeterince uygulanmaması:

Sosyal belediyecilik uygulamaları için öncelikli olarak yerel sosyal politikasının ve stratejisinin belirlenmesi eksikliği hissedilir düzeydedir. Bu durum yöneticilerin konuya sahiplik derecelerinin ve gönül vermelerinin ölçütüdür. Alanla ilgilenmenin başında gelen, hedef kitlenin verilerinin iyi tahlil edilmesi ve

¹ Ş. Eda Çiçek, Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği, Ankara, Türkiye Belediyeler Birliği, 2012, ss.265-273.

gelişen dünya imkânları ile sosyal politikaların örtüşebilmesidir. Günü kurtarmanın ötesinde kalıcı politikalar sunulmazsa sürekli aynı sorunlar ve aynı tip problemler vatandaşlarla karşılaşılır. Sosyal politikaların öngörüsü günübirlik değil yıllara sâri olup bireysel ve toplumsal patlamalara engel olabilmelidir. Ona göre planlar yapılmalı, bütçe oluşturulmalı ve yatırımlar yapılmalıdır. Bütçelerin kısıtlı oluşu gerçeği bilinciyse yardımlar ve destekler iyi yönetmeli ve israftan kaçınılmalıdır.

“Sosyal belediyeçilik faaliyetlerinde hemşehrilerle fizikî ve duygusal bağ kurulmalıdır. Yerel halkın istek ve ihtiyaçları gözetilmeli, bu amaçla yerel katılım sağlanmalıdır. Sunulan hizmetler, alınan kararlar, uygulanan politikalar yöre halkının beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmelidir. Keza yerel hizmetlerin arzında, farklı sosyo-ekonomik kesimlerin ihtiyaç ve taleplerinin çok boyutluluğunun gözetilmesi ve bu sürece dezavantajlı grupların dâhil edilmesine özellikle hassasiyet gösterilmesi çok önemlidir. Yerel katılım araçları daha işlevsel olarak devreye sokulmalı ve teknolojik yeniliklerden de yararlanılmalı, kurum web sitesi sunulan hizmetleri yansıtır şekilde güncellenmeli, halkla interaktif etkileşime imkân verecek şekilde tasarlanmalıdır.”²

b. Belediye bürokrasisinin kurumsallaşamaması ve sosyal yardımlara bakış problemi:

Belediyelerin uyguladığı sosyal belediyeçilik uygulamalarının karşılaştığı di-

ğer bir sorun, bu faaliyetlerin ömrünün kısa olması ve kurumsallaşamamasıdır. Belediyenin kaynaklarının sosyal belediyeçilik uygulamalarını finanse etmedeki sıkıntıları bilinmektedir. Ancak sosyal belediyeçiliğin kurumsallaşamaması ve sürdürülebilir olamamasının esas olarak belediye yönetimlerinin konuya bakışı ile alakalıdır.³

Konuyla ilgili bürokratik yapıda da sadeleştirmeye ve tasarrufa gidilmelidir. Bu kapsamda bir il belediyemizde yapılan araştırmada şu verilerle karşılaşılmaktadır:

“(…) Belediyesi’nde sosyal hizmet ve yardım faaliyetleri, belediyenin farklı birimleri tarafından yerine getirilmektedir. Nakdi yardımlar belediye başkanına doğrudan bağlı Özel Kalem Müdürlüğü aracılığıyla yapılmakta; giyim, kadınlara yönelik hizmet ve yardımlar ile yapılan projeler belediye başkan yardımcısına bağlı Dış İlişkiler Müdürlüğü’nce yürütülmekte; kültürel ve sosyal etkinlikler diğer bir belediye başkan yardımcısına bağlı olan Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü’nce yerine getirilmekte; gıda yardımları başta olmak üzere, huzurevi faaliyetleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile olan ilişkiler, ihtiyaç sahiplerine yönelik danışma ve yol gösterici çalışmalar Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından sunulmakta; yardımlara yönelik ön araştırmalar da Zabıta Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Zabıta Müdürlüğü yardımların dağıtımında da önemli bir rol üstlenmektedir.”⁴

² Sanem Berkün, Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı, e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi, Cilt 9, Sayı:2, 2017, s.595. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/361500> (ET: 17.03.2024).

³ Mustafa Çöpoğlu, Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları, ÇKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 2014, s.242. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/253916> (ET: 17.03.2024).

⁴ Uysal Kerman ve Eda Çiçek, Belediyelerin Sosyal

c. Sosyal yardım alanında uzman personelin yetersizliği:

“Sosyal belediyeciliğin en önemli sorunlarından biri de nitelikli personel eksikliğidir. Belediyeler, sosyal belediyeciliğin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde istihdam edilebilecek personeli bulmakta zorlanmaktadır. Büyükşehirlerde ve bir ölçüde il belediyeleri hariç, belediyelerde zorunlu bazı unvanlı işler dışında istihdam edilen personel, yaptıkları işin niteliklerine uygun eğitimden geçmemiştir. Nitelikli personel büyükşehirleri tercih etmektedir.”⁵

Sosyal belediye birimleri sadece yönetici ve araştırmacı olarak değil, sosyolog, sosyal araştırmacılar, 7/24 aktif fiili destek elemanları olarak da güçlendirilmelidir. İhtiyaç hissedilen alanların iyi bir analizi yapılarak birime rehber elemanlar yerleştirilmeli ve yetiştirilmelidir. Aynı eksikliği e-Belediye uygulamasında da görüyoruz ki şu anda belirlenen hedefler zamanında yakalanamamakta ve kurum ekipleri belediyelerin taleplerine zamanında ve taleplere uygun düzeyde cevap verememektedir

“Sosyal belediyecilik çalışmalarının etkili olarak sürdürülebilmesinde yerel yönetim bünyesinde sosyal hizmet birimlerinin oluşturulması ve bu birimlerde yeterli sayıda alan uzmanının istihdamının sağlanması gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanları yöre halkına hizmet sunmanın yanı sıra, belediye personeli için düzenlenecekleri hizmet içi eğitim faaliyetleri ile sosyal belediyecilik faaliyetlerinin başarısın-

da önemli katkılar sunacaktır.”⁶

d. Sosyal yardımlar için kısıtlı mali kaynak tahsisi:

‘Yasal altyapının oluşturulması yerel yönetimlerin görev ve yetkilerini gerçekleştirilebilmeleri için yeterli değildir. Öncelikle yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik faaliyetlerini etkin ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için mali açıdan güçlendirilmeleri gerekmektedir.’⁷ şeklinde yaklaşımlar olsa da yardımlar konusunda, belediyeler, nemelazımcı ve duyarsız bir davranış sergilememektedirler. Kısmen kaynakların verimli kullanım ve dağılımında sorun olabilmektedir. Şehrin hayırseverlerinin de yoksullara mali destek konusunda fedakâr davrandıkları da bilinen bir gerçektir. Sosyal yardım konusunda bütçe yetersiz olsa dahi yöneticiler kendi imkânlarını, hayırseverlerin imkânlarını sonuna kadar kullanarak çözümler üretebilmektedirler. Bütçe kaynaklarını sorun eden yöneticiler, bu aşamada yerel yönetimler yorumcularının da ittifak ettikleri gibi, 1989 yerel seçimleri ile illerde belediye başkanlıklarında örnek uygulamalar başlatan Prof. Dr. Necmettin Erbakan’ın “İman varsa imkân vardır” ve “İnanç tekeden süt çıkartır” gibi anlam yüklü sözlerini, ‘insanların efendisi onlara hizmet edendir’ şiarıyla ve milli bir bakış açısıyla irdelemekte yarar vardır.

e. Yardım başvuru kriterlerinin farklılaşması, yardımlarda hizmet standardının yetersizliği ve beraberinde kaynak ve zaman israfı olması:

“Büyükşehir belediyelerinin sosyal in-

Hizmet ve Yardımlardan Faydalanan Bireylerin Hizmetlere Yönelik Algıları: Isparta Örneği, SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2009/1, Sayı: 9, s.133-134. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/215557> (ET: 17.03.2024).

⁵ Mustafa Çöpoğlu, a.g.e., s.241.

⁶ Sanem Berkün, a.g.e., s.595.

⁷ Sanem Berkün, a.g.e., s.594.

celeme formları ve sosyal yardım başvuru formları incelendiğinde; bu formların her belediyede çok farklı şekil ve içerikte olduğu görülmüş, formların özverili belediye çalışanları tarafından oluşturulduğu anlaşılmıştır. Bu formlarda sorulan soruların, vatandaşın istenen temel bilgilerin ve sosyal yardım için sağlanması gereken koşulların, büyükşehir belediyesi çalışanları, yöneticileri, sosyal hizmet uzmanları ve sosyologlar tarafından belirlendiği anlaşılmış, dolayısıyla her büyükşehir belediyesinde benzer hizmetler için farklı kriterler beklendiği görülmüştür. Muhtaçlık kriterleri ile ilgili bilimsel herhangi bir ölçeklendirme yapılmamakta, bu konuda da uzman kuruluşlardan; üniversitelerden vb. yardım alınmamaktadır. Buna göre; bir belediyede gıda yardımı için belirlenen kritik ölçekler açlık sınırı ile ölçülürken (Diyarbakır), diğer bir belediyede asgari ücret üzerinden (Ankara) hesaplanabilmektedir. Antalya'da, İzmir'de ve Diyarbakır'da bire bir hane halklarının evlerini ziyaret şeklinde ve sosyal hizmet uzmanlarının verdiği raporlara göre; bu kişilerin bilgi, tecrübesine duyulan güvene dayanarak yardım miktarı ve şekli sübjektif değerlendirmelerle belirlenmektedir.⁸

Burada belirtilen uygulamalar henüz yetersiz olsa da, son dönemin belediye mevzuatını oluşturan 5216, 5393 ve 6360

sayılı yasalar hizmetlerin standartlarını yükseltmiştir. İyi bir gözlem yapılmıca takdir edilecek gelişmeler olduğu görülecektir.

f. Hedef kitlenin sağlıklı olarak belirlenmesi için sosyal doku haritalarının yeterli düzeyde olmaması:

İhtiyaçların doğru ve hızlı olarak tespit edilmesi ve hizmetlerin hızlı ve aracısız olarak sunulması düşüncesi ile tüm dünyada yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin verilmesi sürecindeki sorumluluğu artmıştır. Türkiye'de de kamu yönetimi reformunun bir uzantısı olarak yasal düzenlemelerde getirilen yeniliklerle yerel yönetimlere sosyal sorumluluk alanında çok önemli görev ve yetkiler verilmiştir. Başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere pek çok belediyenin sosyal belediyecilik faaliyetleri ivme kazanmıştır.

"Türkiye'de birçok alanda olduğu gibi sosyal belediyecilik çalışmalarında da en önemli eksikliklerden biri veri tabanı bulunmamasıdır. Sunulan hizmetler çoğu zaman yönetici tercihleri, diğer belediyelerin uygulamaları ya da tahminlere dayanmaktadır. Bu durum yerel halkın özelliklerinin ve ihtiyaçların belirlenmesinde ve sunulan hizmetlerin etkinliğinin değerlendirilmesinde hata payını artırmaktadır. Yerel veri tabanı oluşturulması ve bulguların kamuoyu ile paylaşılması hem politiklardaki başarıyı hem denetimi hem katılımı hem de akademik çalışmaların ihtiyaç duyduğu nesnel verilerin elde edilmesini kolaylaştıracaktır."⁹

"Sosyal belediyecilik uygulamalarında veri yetersizliği ve/veya yokluğu sosyal

⁸ Ezgi Seçkiner Bingöl ve Uğur Ömürgönülşen, Sosyal Belediyecilik Bağlamında Türkiye'de Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım Faaliyetleri, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 27, Sayı 3, Temmuz 2018, ss.20-21. [https://www.academia.edu/37976122/Sosyal_Belediyecilik_Ba%C4%9Flamında_T%C3%BCrkiyede_B%C3%BCy%C5%9Fehir_Belediyelerinin_Sosyal_Hizmet_ve_Sosyal_Yard%C4%B1m_Faaliyetleri_\(ET:17.03.2024\).](https://www.academia.edu/37976122/Sosyal_Belediyecilik_Ba%C4%9Flamında_T%C3%BCrkiyede_B%C3%BCy%C5%9Fehir_Belediyelerinin_Sosyal_Hizmet_ve_Sosyal_Yard%C4%B1m_Faaliyetleri_(ET:17.03.2024).)

⁹ Sanem Berkün, a.g.e., s.595.

yardım ve sosyal hizmet alanları ile sınırlı değildir. Hemen hemen tüm sosyal belediyeçilik uygulamalarında, sosyal belediyeçilik uygulamaları öncesinde bilimsel yeterli bir veri olmadan işe başlanılmakta ve uygulamalar ise nadiren değerlendirilmekte ve süreç bu şekilde devam edip gitmektedir. Yapılan işlerin sosyal içerikli olması sebebiyle fayda-maliyet analizi de yapılmamaktadır. Kısaca sosyal belediyeçilik faaliyetleri ölçül(e)memektedir.”¹⁰

Birçok belediye yerel sosyal politikalar kapsamında sosyal doku haritaları hazırlamakta ve hedeflerini bilimsel verilere dayandırmaktadır. Bu haritalar ile sorunların kaynağı tespit edilmekte, sosyal durum istatistikleri sunulmakta, hedef kitleye hızlı ve yerinde ulaşılmakta, organizasyonun takibine destek olunmakta ve kaynak israfının önüne geçilmektedir. Böylece sosyal ihtiyaç sahipleri bürokratik engellerle karşılaşmadan ilgilileri ve kurumlar da ihtiyaç sahiplerini bulabilmektedir. Bu büyük sorumluluk nedeniyle sosyal doku haritaları yaygınlaştırılmalı, dinamik tutulmalı ve sosyal veriler dikkate alınarak bu alana ayrılan bütçe makul düzeye çıkarılmalıdır. Sosyal doku haritalarının önemine inanarak belediye teşkilatındaki yapılar güçlendirilmelidir.

Uluslararası Sosyal Entegrasyon Zirvesi’nde sosyal doku haritasına yönelik şu değerlendirmeler sorunların belirlenmesinde önemli ipuçları vermektedir: Değerlerden yola çıkarak kendimize, kentimizde yaşayanların kendilerini ne olarak gördüklerini sorduk. Burada sosyolojik olarak 2 temel tez var. Bir insanın kendisini yaşadığı şehirde ev sahibi ola-

rak görmesi için bir grup sosyolog ‘ekonomik olarak ait hissetmesi’, bir grup sosyolog ise ‘kültürel olarak ait hissetmesi’ gereğine vurgu yapıyorlar. Burada (şehrin sosyal envanterinde) ortaya çıkan birinci sorun yoksulluk, ikinci sorun istihdam, üçüncü sorun ise güvenlidir.¹¹

Görünen o ki tüm bu tenkitlerin giderilebilmesi için kurumlar, sosyal yardım uygulamalarında objektif, tarafsız, süratli, etkin ve verimli davranmalıdır. Bu da sosyal doku haritalarının sağlıklı bir şekilde oluşturularak sosyal ihtiyaç sahibinin başvurusuna gerek olmadan hedef kitleye ulaşılabilmesi ile olacaktır.

Bu bağlamda, yardımlar, genellikle yardım talebinde bulunanların başvurularının değerlendirilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Bunun haricinde ilk defa 2010 yılı içerisinde Sosyal Yardım Birimi çalışanları tarafından İstanbul’a bağlı 150 köyde tarama yapılarak yardıma muhtaç olanlar tespit edilmeye çalışılmıştır.¹²

Yaptığımız çalışmada göstermektedir ki, sosyal ihtiyaç sahiplerinin hanelerinde tespiti çalışması çok yeni bir tarihte başlamıştır ve yaygınlaştırılması önem arz etmektedir. Kent bilgi sistemleri bünyesinde oluşturulacak sosyal doku çalışmaları, her hanenin demografik, ekonomik ve sosyolojik durumunu, iş ve gelir durumunu kayıt altına alarak, dezavantajlı gruplara katkılarının sağlıklı olmasını sağlamalıdır.

¹¹ M.Tevfik Göksu, Uluslararası Sosyal Entegrasyon Zirvesi 17-18 Mayıs 2016 İSKEP, İstanbul, (Editör: Cemal Baş), TBB, 2016, s.168.

¹² Ramazan Tiyek, Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği, Yerel Politikalar Dergisi, Mayıs - Ağustos 2012, s.74. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/145738> (ET: 06.05.2024).

¹⁰ Mustafa Çöpoğlu, a.g.e., s.238.

g. Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi'nin tüm kurumlar tarafından kullanılmaması ve paydaş belediyelerle, diğer kamu kurumlarıyla ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliğinin yetersizliği:

Yardım birimlerinin dağınıklığı önemli bir sorundur. Sosyal yardımlar ve destekler için, valilik, büyükşehir, il, ilçe belediyeleri, sivil toplum kuruluşları, platformlar arasında güçlü bir dayanışma ve iletişim sağlanmalıdır.

Sosyal yardım konusunda hizmet yapmak veya yapmamak iç içe bir sorun yumağı olabilmektedir. İşbirliği oluşturulamadığı takdirde karmaşa söz konusu olmakta, yardım yapılması gereken kişilerin bazısına yardım yapılamamakta, yardım alan bazısına da mükerrer yardımlar yapılabilmektedir. Dolayısıyla kıt kaynakların kullanımı da sorun haline gelebilmektedir. Kaynaklar derken, sadece bütçenin maddi kalemlerini değil, aynı zamanda yeterli personeli de içinde barındırdığı bilinmelidir. Beraberinde tercih edilen bürokratik yapı, kullanılan bilişim teknikleri, yardım standartları ve yöntemler de hizmetin dağılımını, hızını etkilemektedir.

“Sosyal belediyeleşimin uygulanması bağlamında değerlendirilebilecek bir başka hususta, belediyelerin, diğer belediyelerle olan ilişkisidir. Belediyelere; “İlçe belediyeleri ile sosyal belediyeleşik konularında ilişkileriniz nasıl? Diğer belediyelerle bu konuda iş birliği yapıyor musunuz?” soruları yöneltilmiştir. Yardımlar konusunda, vatandaşların yardım alıp almadığı konularında, mükerrer yardımın önlenmesi amacıyla yalnızca bilgi alışverişine dayanan bir iletişimlere olduğu anlaşılmıştır. Bunun dışında, be-

lediyelerin diğer ilçe belediyeleri ile birlikte sosyal belediyeleşik faaliyetleri üretme - yürütme, konferanslar ya da ortak etkinlikler düzenleme ya da birbirlerine destek olma gibi uygulamalar içerisinde olmadıkları anlaşılmıştır. Bunun sebebi ile ilgili olarak; öncelikle siyasi-ideolojik sebepler öne sürülmüştür. Belediyelerde “her işi ben yapayım, her projenin sahibi ben olayım” anlayışının olduğu, seçimle gelen yönetimlerin olmalarından ötürü siyasi kurumlar olduğu ve bu siyasi yarışın, sosyal belediyeleşikliği de etkilediği dile getirilmiştir.”¹³

Bu kapsamda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının hayata geçirdiği Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (BSYS) kapsamlı bir çalışma olmakla birlikte, tüm kuruluşların sosyal yardımlarını kuşatabilecek bir altlık oluşturma süreci devam etmektedir.

Yine önemli bir gerçektir ki, belediyelerin ürettiği sosyal belediyeleşik uygulamalarının sürdürülebilir ve uzun ömürlü olabilmesi için bu hizmetlerin planlamasından, üretimine ve değerlendirilmesine kadar her aşamasında sivil toplum örgütlerinin yer almasının faydası inkâr edilemez.¹⁴ Toplumsal duyarlılığı geliştirmek, kamunun finansman dengelerini korumak ve sosyal hizmetlerin kalıcılığını ve etkinliğini sağlamak adına her kesimden gönüllü katılım özendirilmelidir.¹⁵

¹³ Ezgi Seçkiner Bingöl ve Uğur Ömürgönülşen, a.g.m., s.17.

¹⁴ Mustafa Çöpöğlü, a.g.e., s.243.

¹⁵ Ali Seyyar, Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi, Yerel Siyaset, Okutan Yayınları, 1. Baskı, Ocak 2008, s.255. <http://www.mku.edu.tr/files/1005-4fa1127c-c164-4503-ac88-1cec563e4f8b.pdf> (ET: 17.03.2024).

h. Sosyal yardım destek alanlarının yerindeliği:

İhtiyaç sahiplerine geçinme için nakit desteği veya gıda, giyecek desteği olabildiği gibi üretim destekleri de yapılırken yerindelik sorunuyla karşılaşmaktadır. Üreticiler de yeterince araştırma geliştirme yapmadan, projelendirmeden desteklerden yararlanabilmektedir. Üretim desteği kontrolü, geri dönüşü yetersiz kalmaktadır.

“Nakdi sosyal yardımlar, özellikle iş-gücü niteliğine sahip olan yoksullara belirli sosyo-kültürel şartlara bağlı (meslekî eğitim veya okuma yazma programlarına katılma; çocuğunu okula gönderme vb.) ve kişinin ekonomik bağımsızlığına kavuşması durumunda (kısmî) geri ödemeli olarak yapılmalıdır. Bazı durumlarda sosyal yardım yerine sosyal teşvik kapsamında yoksul girişimciler için mikro-finans projeler geliştirilmelidir. Çalışmaya muktedir olmayan yoksul özürsüz, malul ve yaşlılara, şartsız olarak sosyal yardım yapılmalıdır.”¹⁶

i. Sosyal yardım yöntemleri:

Özellikle nakit ve gıda yardımları hedef kitleye halen bazı yerlerden verilebilmekte veya gıdalar için de gıda bankası üzerinden poşetlerle ulaştırılmaktadır. Yardım alanların şahsiyetlerinin rencide olmasına neden olan bir durum söz konusudur. Aslında milletimiz sağ elin verdiğini sol elin görmemesi kültüründen geldiğinden bu konularda daha çok hassasiyet

beklenmektedir.

Ayrıca belediyeler bu alanda uygulanan yöntemle ihtiyaçtan fazla eleman istihdam etmek zorunda kalmaktadırlar. Gıdaların depolanması, son kullanım tarihlerinin takibi, çeşit azlığı gibi nedenler yöntemin sorunlarındandır.

Alanla ilgili en önemli gelişmelerden olan sosyal yardım kartları ise yakın bir zamanda yaygınlaşmaya başlamıştır. Faydalanıcılara verilen kartlara yüklenen meblağ ile anlaşmalı marketlerden hesaplı ve ihtiyaç önceliklerine göre diledikleri gıdaları alabilmektedirler.

j. Sosyal yardımdan yararlananların konuya bakış açıları ile kamuoyundaki algı:

Türkiye’de sosyal belediyeçilik algısı konusunda da çeşitli araştırmalar yapıldığını görüyoruz.

“Faydalanıcılar, sosyal belediyeçilik hizmetlerinin kendilerini sosyalleştirmede yürütücüler ise bu hizmetlerin bireyleri sosyalleştirdiğini düşünmektedir. Aynı şekilde faydalanıcılar, sosyal belediyeçilik hizmetlerinin yeterli olmadığını düşünüyorlar yürütücüler ise yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna karşılık araştırmada her iki kesimin de bu hizmetlerin kişilerin yoksunluklarını gidermediğini düşündüğü ortaya çıkmıştır. Bu konuda belediyeler açısından Minimum Gelir Desteği’nin sağlanabileceği bir gelir dağılımı sisteminin kurgulanması faydalı olabilir.”¹⁷

¹⁶ Ali Seyyar, Yoksullukla Mücadelede Ortak Bir Dil ve Tanım Birliği Oluşturulmalı, http://www.sosyalsiyaset.net/documents/yoksullukla_mucadelede.htm (ET: 17.03.2024).

¹⁷ H. Mahmut Kalkışım, Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri Örneği, SDÜ Doktora Tezi, Nisan 2015, ss.256-257.

Bir araştırma kapsamında katılımcıların, sosyal hizmet ve yardımlara ulaşma sürecinde rahatsız oldukları hususlar sırasıyla; yardım organizasyonunun onur incitici şekilde olması, bürokratik işlemler/engeller, yardımların düzensizliği, ihtiyacı olmayanların faydalanması, siyasi parti yandaşlarının kolanması, yardımın nakdi olmaması, görevli memurların davranışları, aile/akraba ve komşulardan çekinme ve diğer sebepler olarak düzenlenmiştir.¹⁸

Sosyal yardım uygulamaları ile ilgili yapılan bir diğer çalışmada ise, sosyal hizmet ve yardım sunumu konusunda olumsuz durumlara ilişkin olarak; %23,5 oranında yardıma ihtiyacı olmayanların faydalanması, %19,1 oranında bürokratik işlemler ve engellerden kaynaklı rahatsızlık, %18,2 oranında ise yardım ve hizmetlerin düzensiz olması ifade edilmiştir. Bu hususlara ek olarak, düşük oranda da siyasi parti taraftarlığına göre adaletsiz tutum ve görevli memurların davranışlarından duyulan rahatsızlıklar ifade edilmiştir.¹⁹

Bir belediyede yapılan çalışmada da şu bulgulara ulaşıyor: (...) Belediyesi'nin sosyal hizmet ve yardımlarından; çoğunlukla eğitim seviyesi düşük, çalışabilir yaş grubu aralığında yer alan, (...) Bölgesi doğumlu, ailelerin nüfusu ortalama 3-4 kişi olan, ailenin geçimini tek kişinin sağladığı ve %70'nin dar gelirli olan, kirada oturan ve %50 oranında aile-

sinde bakıma muhtaç kişi bulunan bireyler faydalanmaktadır. Bu şikâyetlerin giderilmesi için gerekli olan organizasyon ve yönetim yapısı yeniden yapılandırılmalı ve konu ile ilgili uzman personelin desteğinden yararlanılmalıdır.²⁰

Belediyelerde Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımlar Alanında Yapılması Gerekenler İçin Bazı Öneriler

Sosyal hizmetler, yardımlaşma ve dayanışma ruhu medeniyetimizin bir parçasıdır. Tarihi dayanaklara ve uygulamalara sahip bir cemiyet anlayışımız vardır. Yardımlaşma kaynağımız geçmişte güzel örneklerle dolu inanç, örf ve adet değerlerimizdir. Sonuçta bugünkü uygulamalarda tökezleyen yönler, aksayan hizmetler varsa bunlara da dikkat çekmek önemli bir görevdir.

Bazı sorular bu konumuzu biraz daha netleştirebilir: Adil bir paylaşım hangi alanlarda eksikliğini gösteriyor? Hayatımızda israfın boyutu hangi noktadadır? Kurumların çalışanları vatandaşın yerine kendini koyarak meselelerine hangi boyutta yaklaşabiliyor? Vatandaş da kendisine tanınan kamu imkânlarını hakkaniyetle değerlendiriyor mu? Nasıl olsa ben devletten alacaklıyım, ne alırsam azdır diye mi bakıyor? Yardım yapılırken geçimsizlikler, ahlaki yozlaşmalar ne boyutta iyileşiyor? Toplumun yardım edeni, yardım alanı olarak geçinme anlayışımız gerçekçi mi, tüketime destekçi mi, özendirici mi, bir tarafta mal yağınlar, diğer tarafta kin tutanlar mı oluşuyor? Birbirimizi bir millet olma bilinciyle ne kadar anlıyor ve ne kadar seviyoruz? Yardımlarda, yardım alanlar çevresine

¹⁸ Ş. Eda Çiçek, a.g.e., s.208.

¹⁹ Bilgehan Mermer, Ceyda Şataf ve Nilüfer Negiz, Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği, SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.2016, C.21, S.4, s.1314. <https://iibfdergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/352/files/yil-2016-cilt-21-sayi-4-yazi10-03012017.pdf> (ET: 17.03.2024).

²⁰ Kerman ve Çiçek, a.g.m., s.150.

rencide ediliyor mu? Yardım yapanlar yardımlarını tanıtırken reklam da yapıyor mu? Yardım alanlara verilen destekler propaganda aracı olarak mı görülüyor? Hâsılı istismara fırsat vermeden ne kadar hassas, özenli ve içten davranılıyor? İşte bu noktada belediyelerde sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanında yapılması gerekenler için bazı önerileri tekrarlamakta yarar vardır:

- Belediyeler yerel sosyal politikalar çerçevesinde kurumsallaşmalıdır. Hizmet standartları yükseltilmelidir. Kamu kurum ve kuruluşları ve STK arasında sosyal yardımlar konusunda tam bir dayanışma sergilenmelidir. Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi, bu konuda önemli bir adımdır. E-Belediye sisteminin kullanımı yaygınlaştırılmalı, içeriği zenginleştirilmeli ve Bakanlığın ilgili birimi 7/24 esası üzerinden belediyelerin yerel ihtiyaçlardan doğan taleplerine cevap verebilmelidir. Zira belediyelerin vatandaşla işlemlerinin aksaması ciddi sorunlar oluşturur. Sosyal yardımların dağıtımında tam verimli sonuçlar almak için, merkezî idare, yerel yönetimler ve STK'nın yanı sıra beldenin diğer kurum ve kuruluşlarının da katkısının transferi için gereken gayretler sarf edilmelidir. E-Belediye sistemi hızlı ve güncel olacak şekilde geliştirilerek tüm yerel yönetimler tarafından kullanılabilir. Alanla ilgili ekipler yetiştirilerek günün gereksinimlerine cevap verilebilir nitelikte olmaları sağlanmalıdır.
- Sosyal yardımlar esas olarak ihtiyaç sahibinin başvurusu üzerine değil, merkezî ve yerel yönetimlerin araştı-

rıp bulması temel alınarak inşa edilmeli ve gerek BSYS, gerekse sosyal doku haritası çalışmaları bu kapsamda genişletilmelidir ve geliştirilmelidir.

- Sosyal kart sistemi, sosyal yardım yapan her kurumun öncelikli hedeflerinden olmalıdır.
- Kamu vicdanı yardımların dağılımında, adil davranılmadığı kanaatine varmamalıdır. İhtiyacı olmayanlara veya bir diğer kurumdan destek alanlara asgari geçinme düzeyini geçtiği halde mükerrer yardım yapılmamalıdır.
- Bürokratik işlemleri en aza indirerek ve doğrudan kişilerin asli sosyal ihtiyaçları öne alınarak sosyal yardımlar düzenlenmelidir. Böylelikle sosyal yardımların yerinde ve zamanında ilgisine ulaştırılması sağlanırken, diğer yandan da sosyal yardımların yönetişimi bilinçli bir şekilde yapılmış ve şehre/beldeye aidiyet, millete mensubiyet duygusu güçlendirilmiş olur.
- Destekler uygun kişiye ve uygun malzemeler şeklinde olmalıdır. Hedef kitlenin ihtiyacı iyi belirlenerek destek takvimi oluşturulmalı ve istikrarlı bir yöntemle sürdürülmelidir. Kalitesiz, kusurlu, kullanım süresi sorunlu ürünler dağıtılmamalıdır.
- Yapılan eylemler hedef kitle nezdinde de kabul görmeli ve de kıymeti, değeri hissedilmelidir. Uygun kişiye, uygun zamanda, uygun destekler verilmelidir.
- Yardım alan kişilerin toplumsal huzurun yanı sıra topluma üretici ola-

rak katılması için şartlar hazırlanmalıdır. El emeği, alın terinin önemi unutturulmamalı, faydalı olma veya kendine yetme duygusu öldürülmelidir. Sosyal yardımlar, insanları, verilenle yetinip daha iyisini, kendisinin daha çok katkıda bulunduğu ve de alın terinin olduğu imkânlar üzerinde yoğunlaşmaktan alıkoyduğu gibi düşüncelere sevk etmemelidir.

- Sosyal faaliyetler, sosyal ilişkiler aynı zamanda kişisel gelişime katkı sağlar. Bu nedenlerle örnek, ahlaki, kalıcı çözümler üretilmelidir. Yardım alanlar da kendi gelecekleri noktasından planlar yapabilmeli, iş, meslek ve sosyal aktivite konusunda çözümlere istekli olmalıdır. Böylece sosyal devlet, sosyal belediye kavramları da rasyonel bir şekilde karşılık bulabilsin. İhtiyaç sahipleri için meslek edindirme ve iş bulmada kariyer birimleri oluşturularak desteklenmeli ve durumları takip edilmelidir.
- Sosyal faaliyetlerin yerine getirilebileceği sosyal tesisler, ekip ve ekipmanı ile birlikte uygun mekânlarda oluşturulmalıdır. Tesislerin aktivitelere uygunluğu, yararlanıcıların ve eğitimcilerin yerindeliği takip edilmelidir.
- Yardım edilen kişiler yardım uygulamasının şekline rahatsız olmamalıdır. Yapılan destekler reklam yapılmadan veya çevresi nezdinde onur kırıcı olmayan yöntemlerle ilgisine ulaştırılmalıdır. Bu kapsamda muhatap kişilerin de kısmî katılımları veya kısmî fedakârlıkları istenebilir. Bu maddi katılım payları az ölçekte olabileceği gibi fizikî katılımlar şeklinde

de olabilir.

- Sosyal belediyecilik yaparak sorunları çözelim derken yeni sorunlara kapı aralamadan sosyal yardım ve hizmetlerin yapılması önemlidir. Hedef kitlenin kişilikleri, onurları küçük düşürülmeden, onuruna ve sosyal adalete yaraşır bir sosyal politika ile sosyal organizasyonlar gerçekleştirilmelidir. Böylelikle kalıcı, değerli ve verimli sosyal çözümler üretilmiş olacaktır.
- Sosyal tesisler anlayışıyla engellilere ayrı, yaşlılara ayrı, emeklilere ayrı, gençlere ayrı, benzeri gruplara ayrı olmak üzere yaşam merkezleri oluşturuluyor. Aslında bu uygulamanın da gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bazı büyükşehirlerde aile yaşam merkezlerinde tüm sosyal katmanlara aktivite alanı oluşturulmuş, bir başka büyükşehirde gençlik merkezinde yaşlılar için de mekân tahsis edilmiş ve tecrübe aktarımı yapılıyor. Bu durum yaygınlaştırılabildiği ölçüde kaliteli ve verimli sosyal hizmetler söz konusu olacaktır. Toplumsal katmanları tamamen ayırıcı, soyutlayıcı olmaktan ziyade birlikte çözümler üretilmelidir. Engellilerin ihtiyaçlarına cevap veren ama engelsizlerden soyutlanmayan, yaşlılara uygun olan ama gençlerden ayırmayan, emeklilere uygun ama çalışanlardan ayırmayan, iç içe aktivitelere imkân tanıyan tesisler oluşturulmalıdır. Bu tür bir uygulamanın dayanışma ve tecrübe paylaşımını artıracığını gözlemliyoruz. Birlikte yaşamının gerekleri tesis edilmelidir.

Aslında kampüs, lojman, site vb. uy-

gulamalar kendi içinde güçlenmeye destek olsa da toplumun diğer gruplarından ayırtırmaya daha çok yakındır. Belediyelerin de organize ettiği gençlik merkezleri, emekliler lokali, yaşlılar lokali ve engelliler lokali gibi tümüyle bağımsız, tek bir kesime uygun ve ayrı yapılaşmalar gözden geçirilmelidir. Burada sosyal bir sorun olduğunu düşünüyoruz. Sosyal bilim alanındaki araştırmalarına konu edilmelidir. Hz. Mevlânâ'nın pergel metaforu olarak kabul edilen, bir ayağının sabit olduğu, diğer ayağıyla da tüm dünyayı dolaşmasını iyi yorumlamak lazım. Elbet hakikatte sabit olmak temel iken, diğer yandan etrafta olanlara gözünü kapatmış, soyutlanmış olmamak gerekir. Sosyal uygulamaları bir de bu bakış açısıyla yeniden gözden geçirmelidir.

- Hedef kitlenin fizikî ve ruhî durumları elveriyorsa çalışmaya teşvik edilmelidir. Kendisini ve sorumlu olduğu kişileri geçindirmek için çalışma bilinci ihmal edilmeden gündemde tutulmalıdır. Muhatap kişilerin tembelliğine ve istismarına fırsat tanınmamalıdır. Kişi için kendisine verilen zamanı, kullanımında olan zaman dilimini, toplumun da hoş karşılamadığı bir durum olan tembellik halinde, boş geçirmesi, değerlendirmemesi yerinde bir tercih olmamaktadır. Hangi koşulda olursa olsun vaktin bir iş, bir sanat, bir ilim tahsili, bir sosyal faaliyetle değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Mükerrer varlık olarak yaratılmış insana yakışan da budur.

SİBER GÜVENLİK VE VERİ GİZLİLİĞİ: DİJİTAL ÇAĞIN OLMAZSA OLMAZI

Av. Mehmet ÖZTÜRK*

* Hukuk ve Regülasyon Uzmanı

23 Aralık 2022, cuma akşamı. LastPass şirketinin CEO'su Karim Toubba'nın telefonu çaldığında, bunun sıradan bir arama olmadığını hemen anladı. Şirketin güvenlik ekibi, ciddi bir veri ihlali tespit etmişti. LastPass, milyonlarca kullanıcının şifrelerini güvenli bir şekilde saklayan popüler bir hizmet. Ancak o gün, bu güvenliğin ciddi şekilde tehlikeye girdiği ortaya çıktı.

Saldırganlar, LastPass'ın kaynak koduna ve müşteri verilerine erişmişti. Bu, modern tarihin en büyük siber saldırılarından biriydi. Yaklaşık 25 milyon aktif kullanıcının verileri risk altındaydı. Banka hesapları, e-posta şifreleri, hatta kullanıcıların en mahrem bilgileri... Hepsi tehlikedeydi.

Olayın detayları ortaya çıktıkça, durumun vahameti daha da netleşti. Saldırganlar, bir çalışanın kişisel

bilgisayarını hedef alarak şirkete sızmışlardı. Tek bir zayıf halka, koca bir zinciri kırmıştı.

Bu olay, siber güvenlik dünyasında bir milat oldu. Şirketler, güvenlik politikalarını gözden geçirmeye başladı. Kullanıcılar, dijital güvenliklerini daha ciddiye almaya başladı. Özellikle belediyeler ve yerel yönetimler için bu olay, vatandaş verilerinin güvenliğinin ne kadar kritik olduğunu bir kez daha gösterdi.

Sevgili dijital dünya vatandaşları ve değerli yerel yönetim mensupları, LastPass vakası bize gösterdi ki, siber güvenlik ve veri gizliliği artık lüks değil, bir zorunluluk. Bu, sadece büyük şirketlerin sorunu değil. Özellikle vatandaş verilerini işleyen belediyelerimiz için hayati önem taşıyor.

Rakamlar da bu gerçeği destekliyor.

2022 yılında dünya genelinde siber saldırılar %38 oranında arttı. Ortalama bir veri ihlalinin maliyeti ise 4.35 milyon dolara ulaştı. Yerel yönetimlere yönelik siber saldırıların sayısı ise bir önceki yıla göre %65 artış gösterdi. Yani arkadaşlar, dijital dünyada artık hepimiz birer hedefiz.

Bu yazıda, siber güvenlik ve veri gizliliği labirentinde size bir pusula olmaya çalışacağım. LastPass vakası gibi olayların bir daha yaşanmaması için neler yapabileceğimizi, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde nasıl önlemler alabileceğimizi inceleyeceğiz.

Hazırsanız, dijital dünyanın dehlizlerinde tehlikeli ama bir o kadar da önemli bir yolculuğa çıkalım. Ve unutmayın: İnternet aleminde gezinirken, her zaman dijital kaskınızı takın ve siber emniyet kemerinizi bağlayın. Bu yolculukta bana güvenin, nihayetinde ben bir avukatım... hem de arada bir espri yapabilen türden!

Siber Güvenliğin Temelleri: Dijital Dünyanın Bekçileri

Sevgili dijital maceraperestler, LastPass vakasının bizi getirdiği noktada, "siber güvenlik" kavramını biraz daha yakından tanımanın vakti geldi. Emin olun, bu kavram, hukuk fakültesindeki Roma Hukuku derslerinden bile daha karmaşık... ama en az onun kadar önemli!

Siber Tehditler: Dijital Dünyanın Kötü Adamları

Siber tehditler, tıpkı gerçek dünyadaki suçlar gibi, çeşit çeşit. İşte size küçük bir "dijital suç kataloğu":

1. Malware (Kötücül Yazılımlar): Bilgisayar virüsleri, solucanlar, Truva atları... Bunlar, dijital dünyanın grip virüsleri gibi. Tek farkı, bu virüslere karşı C vitamini işe yaramıyor!

2. Phishing (Oltalama): Bu, dijital dünyanın dolandırıcılık yöntemi. Size prens olduğunu söyleyen e-postalar bunun en klasik örneği. Ama dikkat, günümüzde bu "dijital balıkçılar" çok daha sofistike yöntemler kullanıyor.

3. Ransomware (Fidye Yazılımı): Bu, dijital dünyanın rehin alma olayı. Verilerinizi şifreleyip, karşılığında fidye istiyorlar. Sanki dijital bir Taken filmi!

4. DDoS Saldırıları: Bu da dijital dünyanın trafik tıkanıklığı. Sisteminizi o kadar çok talep ile boğuyorlar ki, sonunda çöküyor. Adeta İstanbul trafığının dijital versiyonu!

5. Man-in-the-Middle Saldırıları: Bu da dijital dünyanın gizli dinlemesi. İki taraf arasındaki iletişimi gizlice dinleyip, bilgi çalıyorlar. Eski Türk filmlerindeki kapı dinleme sahnelerinin modern hali gibi düşünün.

5. Yerel Yönetimlere Özel Tehditler: Belediyelerin e-belediye sistemleri, kent bilgi sistemleri ve vatandaş veri tabanları özellikle hedef alınıyor. Bu sistemlere yapılan saldırılar, vatandaşların kişisel bilgilerinin yanı sıra, belediye hizmetlerini de sekteye uğratabiliyor.

Siber Güvenlik Önlemlerinin Genel Çerçevesi: Dijital Kale İnşa Etmek

Peki, bu dijital tehditlere karşı nasıl korunacağız? İşte size küçük bir "dijital güvenlik rehberi":

1. Güvenlik Duvarları (Firewalls): Bunlar, dijital dünyanın bekçileri. Tıpkı evinizin kapısındaki güvenlik görevlisi gibi, kimin girip çıktığını kontrol ediyorlar.

2. Antivirüs Yazılımları: Dijital dünyanın doktorları. Sisteminizi sürekli tarıyor ve "hasta" dosyaları tespit edip karantinaya alıyorlar.

3. Şifreleme: Bu da dijital dünyanın gizli dili. Verilerinizi öyle bir şekilde karıştırıyor ki, sadece doğru "sihirli kelimeyi" bilen kişi okuyabiliyor.

4. Çok Faktörlü Kimlik Doğrulama: Bu, dijital dünyanın çifte kilit sistemi. Sadece şifre yetmiyor, ikinci bir doğrulama daha isteniyor. Sanki dijital bir James Bond filmi!

5. Düzenli Güncellemeler: Bu da dijital dünyanın düzenli sağlık kontrolü. Sisteminizdeki güvenlik açıklarını kapatıyor.

6. Kullanıcı Eğitimi: En önemli savunma hattı aslında sizsiniz! Bilinçli bir kullanıcı, en iyi güvenlik yazılımından bile daha etkili olabilir.

7. E-Belediye Sistemleri Güvenliği: Yerel yönetimlerin dijital hizmetlerinin güvenliğini sağlamak için özel önlemler alınmalı.

8. Kent Bilgi Sistemi Koruması: Şehir planlaması, altyapı ve vatandaş bilgilerini içeren bu kritik sistemler özel olarak korunmalı.

Sevgili dijital yolcular, siber güvenlik dünyası sürekli evrim geçiriyor. Saldırganlar her gün yeni yöntemler geliştirirken, biz de savunmamızı

güçlendirmek zorundayız. Bu, adeta dijital bir silahlanma yarışı!

Bir sonraki durağımızda, veri gizliliği ve kişisel verilerin korunması konusunu ele alacağız. O zamana kadar, lütfen şifrelerinizi "123456" veya "qwerty" yapmayın. Emin olun, siber korsanlar da bu filmi izledi!

Kurumsal Siber Güvenlik ve Veri Koruma Stratejileri: Şirketinizi ve Belediyenizi Dijital Kaleye Dönüştürmek

Yerel Yönetimlere Özel Güvenlik Stratejileri

1. E-Belediye Sistemleri Güvenliği:
  - Vatandaş verilerinin şifrenmesi
  - Güvenli ödeme altyapısı
  - Düzenli güvenlik denetimleri
2. Kent Bilgi Sistemi Koruması:
  - Kritik altyapı verilerinin yedeklenmesi
  - Erişim kontrolü ve yetkilendirme
  - Düzenli güvenlik testleri
3. Belediye Personeli Eğitimi:
  - Siber güvenlik farkındalık eğitimleri
  - Veri koruma politikaları eğitimi
  - Sosyal mühendislik saldırılarına karşı bilinçlendirme

Veri Gizliliği ve Kişisel Verilerin Korunması: Dijital Çağın Yeni Anayasası

Sevgili dijital vatandaşlar, evet, yanlış duymadınız, artık hepimiz birer dijital vatandaşız. Ve her vatandaşın hakla-

rı olduğu gibi, bizim de dijital dünyada haklarımız var. İşte bu hakların başında da veri gizliliği ve kişisel verilerin korunması geliyor. Bu, adeta dijital çağın yeni anayasası!

Veri Gizliliği: Nedir Bu Kardeşim?

Veri gizliliği, basitçe, kişisel bilgilerinizin nasıl toplandığı, kullanıldığı, paylaşıldığı ve saklandığı üzerindeki kontrolünüzdür. Yani, Facebook'un size sürekli kedi maması reklamı göstermesinden rahatsızsanız, işte tam da bu noktada devreye giriyor.

Düşünsenize, her gün internette gezinirken dijital ayak izleri bırakıyorsunuz. Hangi siteleri ziyaret ettiğiniz, ne satın aldığınız, hatta bazen nerede olduğunuz bile kaydediliyor. Bu bilgiler, doğru ellerde hayatınızı kolaylaştırabilir (mesela favori pizzanızı tek tıkla sipariş edebilirsiniz), ama yanlış ellerde... işte o zaman işler karışabilir.

Dünya Geninde Veri Koruma Düzenlemeleri: Hukuk Dünyasının Yeni Gözdesi

1. GDPR (Genel Veri Koruma Yönetmeliği): Ah, sevgili GDPR! Avrupa Birliği'nin veri koruma konusundaki bu düzenlemesi, adeta hukuk dünyasının yeni rock yıldızı. 2018'de yürürlüğe girdiğinde, şirketler arasında küçük çaplı bir panik yarattı. Birden herkes "Kullanıcı verileri mi? O da neymiş?" diye sormaya başladı. GDPR, kullanıcılara verilerinin nasıl kullanıldığı konusunda daha fazla kontrol veriyor. Yani artık "Kabul Et" butonuna basmadan önce, o uzun metni okumak zorunda kalıyorsunuz. (Evet, biliyorum, kimse okumuyor ama

en azından seçenek var!)

2. CCPA (Kaliforniya Tüketici Gizlilik Yasası): Amerikalılar da boş durmadı tabii. CCPA, adeta Amerika'nın GDPR'a cevabı. Kaliforniya'da yaşıyorsanız, verilerinizin nasıl kullanıldığını öğrenme, silinmesini isteme gibi haklarınız var. Yani artık Google, Facebook gibi devler bile "What happens in California, stays in California" demek zorunda!

3. KVKK (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu): Bizim memleketimizin gururu! 2016'da yürürlüğe giren bu kanun, Türkiye'deki veri koruma standartlarını Avrupa seviyesine çıkardı. Artık sizin de "Verilerimi nasıl kullanıyorsunuz?" diye sorma hakkınız var. Ve şirketler de bunu ciddiye almak zorunda, yoksa cezalar can yakıyor!

Bu düzenlemelerin ortak noktası ne mi? Hepsi size, yani kullanıcıya daha fazla kontrol veriyor. Artık verilerinizin üzerinde söz sahibisiniz. Tabii bu hakları kullanmak için biraz çaba sarf etmeniz gerekiyor. Ama hey, hiç kimse size demokrasinin kolay olacağını söylemedi, değil mi?

Sevgili dijital yurttaşlar, veri gizliliği konusu, tıpkı bir soğan gibi, katman katman. Soyuldukça yeni katmanlar ortaya çıkıyor ve bazen gözlerinizi yaşartabiliyor. Ama korkmayın, bir sonraki bölümümüzde, bu soğanı nasıl doğrayacağımızı, yani kurumların bu düzenlemelere nasıl uyum sağlayabileceğini konuşacağız.

O zamana kadar, lütfen her "Çerezleri

Kabul Et" butonuna basmadan önce iki kere düşünün. Ve evet, ben de biliyorum ki yine de basacaksınız, ama en azından vicdan azabı çekersiniz!

Kurumsal Siber Güvenlik ve Veri Koruma Stratejileri: Şirketinizi Dijital Kaleye Dönüştürmek

Sevgili kurumsal dünya yolcuları, evet, sizlere sesleniyorum. Özellikle de "Aman canım, bizi kim hackleyecek?" diye düşünen KOBİ sahiplerine. Spoiler alert: Siber korsanlar için küçük büyük fark etmiyor, hepimiz potansiyel hedefiz!

Risk Değerlendirmesi ve Yönetimi: Dijital Dünyada Sigortacı Olmak

Risk değerlendirme, aslında kurumsal dünyanın falcılığı gibidir. Ama kristal küre yerine veri analitiği kullanıyorsunuz. İşte size küçük bir rehber:

1. Varlık Envanteri Çıkarın: Yani, dijital dünyadaki tüm "eşyalarınızın" listesini yapın. Bilgisayarlar, sunucular, hatta çalışanlarınızın akıllı çaydanlıkları bile buna dahil.

2. Tehditleri Belirleyin: "Kim, neden bizi hedef alır?" sorusunu sorun. Rakiplerinizi mi? Eski bir çalışan mı? Yoksa sıkılmış bir lise öğrencisi mi?

3. Zafiyetleri Tespit Edin: Sisteminizin hangi noktaları zayıf? Belki de şirket WiFi şifreniz hala "password123"tür?

4. Riskleri Önceliklendirin: Hangi risk daha büyük? Müşteri verilerinin çalınması mı, yoksa şirket kedisinin Instagram hesabının hacklenmesi mi?

5. Önlemleri Alın: Artık riskleri biliyorsunuz, şimdi sıra onları azaltmakta. Evet, bu muhtemelen bütçenize mal olacak ama düşünün, bir veri ihlalinin daha ucuzdur!

Çalışan Eğitimi ve Farkındalık Programları: Çalışanlarınızı Dijital Ninja'ya Dönüştürmek

Sevgili patronlar, ne yazık ki en güçlü güvenlik duvarı bile çalışanınızın "Bu ilginç e-postadaki linke bir tıklayayım" demesiyle çökebilir. O yüzden, çalışan eğitimi kritik önem taşıyor.

1. Düzenli Eğitimler: Siber güvenlik eğitimlerini yıllık piknikler kadar rutin hale getirin.

2. Simülasyon Saldırıları: Sahte phishing e-postaları gönderin. Tıklayanları utandırmayın, eğitin!

3. Açık İletişim: Çalışanlarınızı şüpheli durumları bildirmeye teşvik edin. "Aptal gibi görünmek istemiyorum" korkusu, şirketi batırabilir.

4. Politika ve Prosedürler: Net kurallar koyun. "Şirket verilerini WhatsApp grubunda paylaşmak yasaktır" gibi.

5. Ödül Sistemi: Güvenlik açıklarını bulan çalışanlarınızı ödüllendirin. Bedava pizza her zaman iyi bir motivasyon kaynağıdır!

Teknolojik Çözümler ve Best Practices: Şirketinizi Dijital Zirha Büründürmek

1. Güçlü Şifre Politikaları: "123456" ve "qwerty" artık yasak! Karmaşık şifreler ve çok faktörlü kimlik doğrulama şart.

2. Güvenlik Duvarları ve Antivirüs Yazılımları: Bunlar artık lüks değil, zorunluluk. Tıpkı ofisteki çay makinesi gibi.

3. Düzenli Güncellemeler: Evet, o can sıkıcı "Güncelleme mevcut" bildirimleri önemli. Ertelemeyin!

4. Veri Şifreleme: Önemli verilerinizi şifreleyin. Böylece çalınsalar bile, bulana ödül olmaz.

5. Yedekleme: Verilerinizi düzenli olarak yedekleyin. Hem de bulutta ve fiziksel olarak. Bu, dijital dünyanın "Yedek lastik" prensibidir.

6. Erişim Kontrolü: Herkesin her şeye erişmesine gerek yok. Stajyerin CEO'nun e-postalarını okumasına gerek var mı?

7. Olay Müdahale Planı: Bir saldırı olursa ne yapacağınızı önceden planlayın. Bu, dijital dünyanın "yangın tatbikatı"dır.

Sevgili kurumsal dünya sakinleri, unutmayın ki siber güvenlik bir varış noktası değil, sürekli bir yolculuktur. Tıpkı İstanbul trafiği gibi, her an tetikte olmanız gerekir.

Bir sonraki durağımızda, bireysel siber güvenlik ve veri koruma ipuçlarını ele alacağız. O zamana kadar, lütfen şirket WiFi şifrenizi "EnGüçlüŞifre123!" olarak değiştirmeyin. Evet, sizi kastettim, Pazarlama Departmanı!

Bireysel Siber Güvenlik ve Veri Koruma İpuçları: Dijital Dünyada Süper Kahraman Olmak

Sevgili dijital dünya vatandaşları, evet, sizlere sesleniyorum. Özellikle de

"Benim verim kimin ne işine yarayacak?" diye düşünenlere. Spoiler alert: Siber korsanlar için her veri değerlidir, hatta kedilerinizin isimleri bile!

Güçlü Şifre Kullanımı ve Çift Faktörlü Kimlik Doğrulama: Dijital Kale Kapınızı Güçlendirmek

1. Güçlü Şifreler: "123456" veya "qwerty" artık tarihe karışmalı. Bunları kullanmaya devam ederseniz, siber korsanlar sizin hesabınıza girmek için sıraya girecek! Peki nasıl güçlü şifre oluşturacağız?

- En az 12 karakter uzunluğunda olsun.
- Büyük harf, küçük harf, rakam ve özel karakterler içersin.
- Kişisel bilgilerinizi içermesin (doğum tarihi, kedi adı vs.)
- Her hesap için farklı şifre kullanın.

2. Örnek: "B3nim\$ifremc0kguclu!" (Lütfen bunu kullanmayın, şimdi herkes biliyor!)

3. Şifre Yöneticisi Kullanın: Evet, biliyorum, her hesap için farklı ve karmaşık şifre kullanmak zor. İşte tam bu noktada şifre yöneticileri imdadımıza yetişiyor. LastPass, Dashlane gibi uygulamalar, tüm şifrelerinizi güvenli bir şekilde saklar ve gerektiğinde otomatik doldurur. Tek yapmanız gereken, bu uygulamaya giriş için güçlü bir ana şifre belirlemek.

4. Çift Faktörlü Kimlik Doğrulama (2FA): Bu, dijital dünyanın çifte kilidi gibidir. Şifrenizi bilseler bile, ikinci

bir doğrulama olmadan hesabınıza giremezler. SMS, e-posta veya özel uygulamalar aracılığıyla gelen kodlar en yaygın 2FA yöntemleridir. Mümkün olan her yerde bunu aktifleştirin. Evet, biraz zahmetli olabilir, ama hesabınızın çalınmasından daha az zahmetli, değil mi?

Güvenli İnternet Kullanımı: Dijital Caddelerde Güvenle Yürümek

1. Güvenli Ağlar Kullanın: Halka açık Wi-Fi ağları, siber korsanlar için adeta açık büfedir. Mümkünse bu ağlara bağlanmayın. Mecbursanız, VPN kullanın. VPN, internetle aranızda gizli bir tünel oluşturur. Böylece verileriniz, o meraklı gözlerden korunmuş olur.

2. HTTPS Kontrolü: İnternet sitelerinde alışveriş yaparken veya önemli bilgiler girerken, adres çubuğundaki kilit işaretini kontrol edin. Bu, sitenin güvenli olduğunu gösterir. Kilit yoksa, o siteden uzak durun!

3. E-posta Güvenliği: Tanımadığınız kaynaklardan gelen e-postalardaki linklere tıklamayın, ekleri açmayın. Prens olmadığını bildiğiniz birisi size milyonlarca dolar vaat ediyorsa, bu muhtemelen bir dolandırıcılıktır. (Evet, hala böyle e-postalar gönderiyorlar ve hala inananlar var!)

4. Güncellemeler: İşletim sisteminizi ve uygulamalarınızı güncel tutun. Evet, o can sıkıcı "Güncelleme mevcut" bildirimleri aslında sizin için çalışıyor. Ertelemeyin, hemen güncelleyin!

Kişisel Verilerin Korunması İçin Pratik Öneriler: Dijital Ayak İzlerinizi Silmek

1. Sosyal Medya Gizlilik Ayarları: Facebook, Instagram gibi platformlardaki gizlilik ayarlarınızı kontrol edin. Herkese açık paylaşım yapmak, dijital dünyada çıplak dolaşmak gibidir!

2. Konum Hizmetleri: Uygulamaların konum bilginize erişimini sınırlayın. Her uygulamanın nerede olduğunuzu bilmesine gerek yok. Özellikle de o sevimli kedi oyununun!

3. Çerezler ve Tarayıcı Geçmişi: Düzenli olarak tarayıcı geçmişinizi ve çerezleri temizleyin. Bu, dijital dünyadaki "temizlik günü" nüz olsun.

4. Güvenli Silme: Eski cihazlarınızı satarken veya atarken, verilerinizi güvenli bir şekilde silin. Sadece "Sil" demek yetmez, özel yazılımlar kullanın. Yoksa eski telefonunuzdaki o utanç verici selfieler bir gün karşınıza çıkabilir!

Sevgili dijital dünya sakinleri, unutmayın ki siber güvenlik bir yaşam tarzıdır. Tıpkı diş fırçalamak gibi, her gün yapmanız gereken bir rutin.

Bir sonraki durağımızda, siber güvenlik ve veri gizliliğinin geleceğini ele alacağız. O zamana kadar, lütfen şifrenizi "BenimGüvenliŞifrem2023!" olarak değiştirmeyin. Evet, sizi kastettim, bu yazıyı okuyan herkes!

Siber Güvenlik ve Veri Gizliliğinin Geleceği: Dijital Nostradamus Olmak

Sevgili dijital kâşifler, geleceğe hoş geldiniz! Evet, biliyorum, hala uçan arabalarımız yok (üzgünüm, "Geleceğe

Dönüş" fanları), ama elimizde ondan çok daha ilginç şeyler var. Hadi gelin, siber güvenlik ve veri gizliliğinin geleceğine bir göz atalım. Kemerlerinizi bağlayın, bu yolculuk biraz çılğın olabilir!

Yapay Zeka ve Makine Öğrenmesinin Rolü: Robotlar Bizi Kurtaracak (Ya da Mahvedecek?)

Yapay zeka ve makine öğrenmesi, siber güvenlikte devrim yaratıyor. İşte size birkaç örnek:

1. Akıllı Tehdit Tespiti: Yapay zeka sistemleri, normal ve anormal davranışları öğrenerek, saldırıları insan müdahalesinden çok daha hızlı tespit edebilecek. Yani, siber korsanlar daha "Merhaba" diyemeden yakalanabilecekler.

2. Otomatik Güvenlik Yamaları: Sistemler kendi kendilerine güvenlik açıklarını tespit edip kapatabilecek. Bu, adeta dijital bir bağışıklık sistemi gibi çalışacak.

3. Kişiselleştirilmiş Güvenlik: Her kullanıcı için özel güvenlik profilleri oluşturulabilecek. Yani sistemler, "Ahmet yine şifresini unuttuysa bu normaldir, ama eğer gece 3'te Sibiryadan giriş yapmaya çalışıyorsa, bir sorun var" diyebilecek.

Ancak, her güzel şeyin bir bedeli var. Yapay zeka, siber suçlular tarafından da kullanılabilir. Daha akıllı virüsler, daha sofistike saldırılar görebiliriz. Yani, bir nevi "Robotlar vs. Robotlar" savaşı başlayabilir. Transformers hayranları, hazır olun!

Quantum Bilişim ve Siber Güvenliğe Etkileri: Schrödinger'in Şifresi

Quantum bilgisayarlar, mevcut şifreleme yöntemlerimizi bir çırpıda kırabilir. Bu, dijital dünyanın "Büyük Bozulma"sı olabilir. Ama korkmayın, quantum kriptografi de geliyor. Bu, teorik olarak kırılmaz şifreleme sunuyor. Yani şifrelerimiz hem kırılmış hem de kırılmamış olabilir. Schrödinger'in kedisi, bu durumu kesinlikle onaylardı!

Gelecekteki Olası Tehditler: Dijital Kabus Senaryoları

1. Derin Sahte (Deepfake) Saldırıları: Gelecekte, sadece parolanızı değil, yüzünüzü ve sesinizi de taklit edebilen saldırılarla karşılaşabiliriz. "Baba, bana para gönder" diyen o video mesajı gerçekten çocuğunuzdan mı geliyor, emin misiniz?

2. Nesnelerin İnterneti (IoT) Tehditleri: Akıllı buzdolabınız sizden habersiz kripto para madenciliği yapabilir. Ya da akıllı çamaşır makinemiz, tüm sokağın suyunu kesebilir. "Akıllı" her zaman "güvenli" demek değil!

3. Beyin-Bilgisayar Arayüzü Saldırıları: Gelecekte, düşüncelerimizi doğrudan bilgisayarlara aktarabileceğiz. Peki ya birileri düşüncelerimizi "hack"lerse? "Düşünce polisi" kavramı gerçek olabilir.

4. Uzay Tabanlı Saldırıları: Uydular üzerinden yapılan siber saldırılar, tüm bir ülkenin iletişimini kesebilir. Uzay, yeni siber savaş alanı olabilir.

Hazırlık Stratejileri: Dijital Survival Kitabınız

1. Sürekli Öğrenme: Teknoloji hızla değişiyor. Kendinizi sürekli güncel tutun. Bugünün bilgisi, yarın tarihi bir anıya dönüşebilir.

2. Etik Hacker'lar Yetiştirmek: Geleceğin süper kahramanları kod yazabilenler olacak. Çocuklarımıza sadece matematik değil, kodlama da öğretmeliyiz.

3. Uluslararası İşbirliği: Siber suçlar sınır tanımıyor. Ülkeler arasında daha sıkı işbirliği şart. Belki de "Birleşmiş Milletler Siber Güvenlik Konseyi" kurulabilir?

4. Quantum-Dayanıklı Sistemler Geliştirmek: Quantum bilgisayarlar gerçek olduğunda hazır olmalıyız. Yoksa tüm şifrelerimiz bir anda "123456" kadar basit hale gelebilir.

5. Dijital Okuryazarlık: Herkes temel siber güvenlik bilgisine sahip olmalı. Nasıl ki okuma-yazma öğreniyoruz, "güvenli internette gezinme" de temel bir beceri haline gelmeli.

Sevgili dijital gezginler, gördüğünüz gibi gelecek hem heyecan verici hem de biraz korkutucu. Ama unutmayın, her teknolojik gelişme beraberinde yeni güvenlik çözümleri de getiriyor.

Bir sonraki ve son durağımızda, tüm bu bilgileri nasıl pratiğe dökeceğimizi konuşacağız. O zamana kadar, lütfen akıllı çamaşır makininize çok fazla güvenmeyin. Kim bilir, belki de şu anda bütün çamaşırlarınızı pembeye boyamayı planlıyordur!

Hukuki Perspektif ve Regülasyonlar: Dijital Dünyanın Trafik Kuralları

Sevgili dijital yolcular, evet, maalesef bu dijital otobanda da trafik kuralları var. Ve inanın bana, bu kuralları çiğnemek, gerçek hayattaki kırmızı ışıkta geçmekten çok daha pahalıya patlayabilir. Hadi gelin, bu dijital trafik kurallarına bir göz atalım.

Mevcut Yasal Çerçeve ve Düzenlemeler: Dijital Anayasamız

1. GDPR (Genel Veri Koruma Yönetmeliği): Ah, sevgili GDPR! Avrupa Birliği'nin veri koruma konusundaki bu düzenlemesi, adeta dijital dünyanın anayasası gibi. Öyle ki, AB sınırları dışındaki şirketler bile bu kurallara uymak zorunda. Cezalar mı? Şirket cirosunun %4'üne kadar çıkabiliyor. Yani, GDPR'ı ihlal etmek, dijital dünyanın "kırmızı ışıkta geçmek on numara ceza yemek"i gibi.

2. CCPA (Kaliforniya Tüketici Gizlilik Yasası): Amerika'nın GDPR'a cevabı. Eğer Kaliforniya'da iş yapıyorsanız (ki internet çağında kim yapmıyor ki?), bu yasaya uymak zorundasınız. Yoksa Silikon Vadisi'nde size yer yok!

3. KVKK (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu): Türkiye'nin gururu! Bu kanun sayesinde artık Türkiye'de de "Verilerimi nasıl kullanıyorsunuz?" diye sorabiliyoruz. Ve şirketler de buna cevap vermek zorunda. Yoksa cezalar can yakıyor!

4. Siber Güvenlik Yasaları: Dünya genelinde birçok ülke, siber güvenlik yasaları çıkarıyor. Bu yasalar genellikle kritik altyapıların korunması, veri ihlali

bildirimleri ve siber suçlarla mücadele konularını kapsıyor. Yani, artık "Ben hackledim ama yanlışlıkla oldu" diyemeyeceksiniz!

Gelecekte Beklenen Yasal Değişiklikler: Dijital Hukukun Gelecek Vizyonu

1. Yapay Zeka Regülasyonları: Yapay zeka hızla geliyor ve hukukçular buna ayak uydurmaya çalışıyor. Gelecekte, AI sistemlerinin kararlarından kimin sorumlu olacağı, AI'nın etik kullanımı gibi konularda yeni yasalar görebiliriz. Belki de yakında "Robotların Hakları Evrensel Beyanname" bile çıkabilir!

2. IoT Güvenlik Standartları: Nesnelerin İnterneti (IoT) cihazları her yerde. Ama güvenlik standartları? Pek yok. Gelecekte, bu cihazlar için minimum güvenlik standartları belirleyen yasalar görebiliriz. Yani, akıllı buzdolabınızın sizi gözetlemesini engelleyecek yasalar çıkabilir!

3. Dijital Kimlik Düzenlemeleri: Gelecekte, dijital kimliklerimiz fiziksel kimliklerimiz kadar önemli olacak. Bu konuda yeni düzenlemeler görebiliriz. Belki de yakında e-Devlet şifrenizi kaybetmek, ehliyetinizi kaybetmek kadar ciddi bir sorun haline gelecek!

4. Quantum Kriptografi Yasaları: Quantum bilgisayarlar geldiğinde, mevcut şifreleme yöntemlerimiz işe yaramaz hale gelebilir. Bu durumda, yeni şifreleme standartları ve quantum-güvenli sistemler için yasal düzenlemeler görebiliriz.

Yerel Yönetimlere Özel Yasal Yükümlülükler

1. 5651 Sayılı İnternet Kanunu kapsamındaki yükümlülükler

2. E-Belediye sistemlerinde KVKK uyumu

3. Kent Bilgi Sistemleri güvenlik standartları

4. Açık veri politikaları ve güvenlik dengesi

Şirketler ve Bireyler için Yasal Sorumluluklar: Dijital Vatandaşlık 101

Şirketler için:

1. Veri Koruma Görevlisi Atama: Artık büyük şirketlerin bir "veri koruma görevlisi" ataması gerekiyor. Yani, verilerinizi koruyan bir süper kahraman!

2. Veri İhlali Bildirimleri: Bir veri ihlali olduğunda, bunu yetkili makamlara ve etkilenen kişilere bildirmek zorundasınız. Yani artık "Ups! Verileriniz çalındı ama kimseye söylemeyelim" diyemezsiniz.

3. Veri Minimizasyonu: Sadece gerekli verileri toplamalı ve işlemelisiniz. Yani "Müşterinin kan grubu ne işimize yarayacak?" diye düşünün.

4. Güvenlik Önlemleri: Uygun teknik ve organizasyonel önlemleri almak zorundasınız. Yani, şirket WiFi şifrenizi "password123" yaparsanız, başınız belaya girebilir!

Bireyler için:

1. Bilinçli Onay: Verilerinizin nasıl kullanılacağını bilme ve onay verme hakkınız var. Yani, o uzun "Kullanım

Şartları"nı okumak artık bir seçenek değil, bir zorunluluk!

2. Unutulma Hakkı: Verilerinizin silinmesini isteme hakkınız var. Yani, o eski Facebook fotoğraflarınızı sonsuza dek sildirebilirsiniz!

3. Veri Taşınabilirliği: Verilerinizi bir hizmet sağlayıcıdan diğerine taşıma hakkınız var. Spotify çalma listenizi Apple Music'e taşımak istiyorsanız, bunu yapabilirsiniz!

4. Profillemeye ve Otomatik Kararlara İtiraz: Tamamen otomatik sistemler tarafından hakkınızda verilen kararlara itiraz etme hakkınız var. Yani, kredi başvurunuz bir AI tarafından reddedildiyse, buna itiraz edebilirsiniz!

Sevgili dijital yolcular, gördüğünüz gibi dijital dünyada da kurallar var. Ve bu kurallar sürekli değişiyor. Ama endişelenmeyin, ben ve benim gibi "dijital trafik polisleri" buradayız ve sizin haklarınızı korumak için çalışıyoruz.

Bir sonraki ve son durağımızda, tüm bu bilgileri nasıl günlük hayatımıza uygulayacağımızı konuşacağız. O zamana kadar, lütfen internette gezerken "dijital ehliyetinizi" yanınızda bulundurun. Ve sakın ola ki dijital alkollüyen mesaj atmayın!

Dijital Dünyanın Yeni Anayasası

Sevgili dijital yolcular, uzun ve bazen karmaşık (ama umarım eğlenceli) yolculuğumuzun sonuna geldik. Tıpkı bir avukatın mahkeme salonundaki son savunması gibi, ben de size son birkaç söz söylemek istiyorum.

Siber Güvenlik ve Veri Gizliliğinin Sürekli Evrim Geçiren Doğası

Dostlarım, şunu hiç unutmayın: Siber güvenlik ve veri gizliliği, durağan bir hedef değil, sürekli hareket eden bir hedefdir. Tıpkı İstanbul trafiğinde araç kullanmak gibi - kurallar aynı kalsa da, her gün yeni sürprizlerle karşılaşsınız.

Teknoloji ilerledikçe, siber tehditler de evrim geçiriyor. Dün endişelendiğimiz virüsler bugün çocuk oyuncağı gibi kalıyor. Yarın belki de düşüncelerimizi çalabilecek teknolojilerle karşı karşıya kalacağız. (Evet, biraz korkunç, biliyorum!)

Ama endişelenmeyin! Güvenlik teknolojileri de aynı hızda gelişiyor. Yapay zeka, quantum kriptografi, blockchain... Bunlar sadece bilim kurgu terimleri değil, geleceğimizin güvenlik kalkanları.

Proaktif Yaklaşımın Önemi

"En iyi savunma, saldırıdır" derler. Siber güvenlikte de durum farklı değil. Reaktif olmak yerine proaktif olmalıyız. Yani, sorun çıkmadan önce önlem almalıyız.

Şirketler için bu, sürekli güvenlik testleri yapmak, çalışanları eğitmek ve en son güvenlik teknolojilerini takip etmek anlamına geliyor.

Bireyler için ise güçlü şifreler kullanmak, çift faktörlü kimlik doğrulamayı aktif etmek ve kişisel verilerin nasıl kullanıldığını kontrol etmek demek.

Unutmayın, siber dünyada hepimiz birer hedefiz. Ama hazırlıklı olursak, bu hedefleri "vurulamaz" hale getirebiliriz.

Son Tavsiyeler ve Gelecek Vizyonu

1. Sürekli Öğrenin: Siber güvenlik dünyası sürekli değişiyor. Güncel kalmak için sürekli öğrenmeye devam edin. Belki de yakında "Siber Güvenlik 101" dersleri ilkokulda okutulmaya başlanacak!

2. Şüpheli Olun (Ama Paranoyak Değil): İnternette gördüğünüz her şeye inanmayın. Ama her şeyden de şüphelenmeyin. Sağlıklı bir şüphencilik, dijital dünyanın en iyi güvenlik önlemidir.

3. Veri Haklarınızı Bilin ve Kullanın: GDPR, KVKK gibi yasalar size birçok hak tanıyor. Bu hakları öğrenin ve kullanın. Verileriniz üzerindeki kontrolü elinizde tutun.

4. Teknoloji ve İnsan Dengesini Koruyun: Yapay zeka harika bir araç, ama insan sezgisinin yerini tutamaz. Teknolojiye güvenin, ama insan faktörünü unutmayın.

5. Etik Değerlere Bağlı Kalın: Teknoloji güçlüdür, ama bu gücü nasıl kullandığımız önemlidir. Etik değerlere bağlı kalın ve teknolojinin insanlığın yararına kullanılmasını sağlayın.

Sevgili dijital yolcular, geleceğin dijital dünyası hem büyük fırsatlar hem de büyük riskler barındırıyor. Ama doğru bilgi, doğru araçlar ve doğru yaklaşımla bu dünyada güvenle yol alabiliriz.

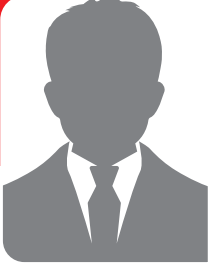
Unutmayın, hepimiz bu dijital dünyanın hem vatandaşları hem de koruyucularıyız. Verilerimizi korumak, sadece kendimizi değil, sevdiklerimizi ve toplumumuzu da korumak demektir.

Özellikle belediyelerimiz ve yerel yönetimlerimiz için siber güvenlik ve veri

gizliliği, artık temel bir hizmet standardı haline gelmiştir. Vatandaşlarımızın güvenini korumak ve sürdürülebilir dijital hizmetler sunmak için, bu alandaki yatırımlar ve çalışmalar kesintisiz devam etmelidir.

Son olarak, tüm yerel yönetim birimlerimize çağırımız: Siber güvenlik konusunu ciddiye alın, gerekli yatırımları yapın ve personel eğitimlerine önem verin. Çünkü dijital dünyada güvenlik, artık temel bir vatandaşlık hakkıdır.

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERDE YENİLENEBİLİR ENERJİ UYGULAMALARI VE GELECEK PERSPEKTİFİ

Mahalli İdareler Derneği*

* AR-GE Ekibi

1. GİRİŞ

Küresel İklim Krizi ve Enerji İhtiyacı

21. yüzyılın en önemli sorunlarından biri olan küresel iklim krizi, dünya genelinde etkisini giderek artırmaktadır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 2023 raporuna göre, küresel sıcaklık artışının 1.5°C ile sınırlandırılması hedefine ulaşabilmesi için sera gazı emisyonlarının 2030 yılına kadar %43 azaltılması gerekmektedir. Enerji sektörü, küresel sera gazı emisyonlarının yaklaşık %73'ünden sorumludur ve bu durum enerji politikalarında radikal değişiklikleri zorunlu kılmaktadır.

Dünya nüfusunun 2050 yılında 10 milyara ulaşması beklenirken, enerji talebinin de %50 oranında artacağı öngörülmektedir. Türkiye özelinde ise, nüfusun 2050'de 105 milyonu aşacağı ve enerji talebinin mevcut duruma göre %60 artacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda,

artan enerji ihtiyacının sürdürülebilir kaynaklardan karşılanması kritik önem taşımaktadır.

Yenilenebilir Enerjinin Önemi

Yenilenebilir enerji, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmanın ve iklim değişikliğiyle mücadelenin en etkili araçlarından biridir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın (IRENA) verilerine göre, 2022 yılında küresel elektrik üretiminin %30'u yenilenebilir kaynaklardan sağlanmıştır. Türkiye'de ise bu oran 2023 yılı itibarıyla %55'e ulaşmıştır.

Yenilenebilir enerji teknolojilerindeki gelişmeler ve maliyetlerdeki düşüş, bu kaynakların yaygınlaşmasını hızlandırmaktadır. Son 10 yılda güneş enerjisi maliyetleri %85, rüzgar enerjisi maliyetleri ise %56 oranında azalmıştır. Bu düşüş, yenilenebilir enerji yatırımlarını ekonomik açıdan da cazip hale getirmektedir.

Yerel Yönetimlerin Rolü

Küresel nüfusun %55'inin şehirlerde yaşadığı ve kentsel alanların enerji tüketiminin %75'inden sorumlu olduğu günümüzde, yerel yönetimlerin enerji dönüşümündeki rolü kritik öneme sahiptir. Belediyeler, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılmasında kilit aktörlerdir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, belediyelere enerji yönetimi konusunda önemli yetkiler vermektedir. Bu kapsamda belediyeler:

- Yenilenebilir enerji tesisleri kurabilmekte
- Enerji verimliliği projelerini hayata geçirebilmekte
- Kentsel dönüşüm projelerinde enerji verimli binalar tasarlayabilmekte
- Yeşil ulaşım sistemleri geliştirebilmekte
- Atıktan enerji üretimi yapabilmektedir

Dünya genelinde 10.000'den fazla belediye, Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi'ni (Global Covenant of Mayors for Climate & Energy (GCoM)) imzalayarak 2050 yılına kadar karbon-nötr olma taahhüdünde bulunmuştur. Türkiye'den de 26 belediye bu sözleşmeye taraftır.

Yerel yönetimler, vatandaşlara en yakın kamu kurumları olarak, toplumsal farkındalığın artırılması ve davranış değişikliğinin teşvik edilmesinde de önemli bir role sahiptir. Ayrıca, kendi tesislerinde yenilenebilir enerji kullanımı ile örnek teşkil etmekte ve özel sektörü de bu yön-

de teşvik etmektedir.

Bu bağlamda, yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji alanındaki çalışmalarını, hem iklim değişikliğiyle mücadelede katkı sağlamak hem de yerel ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Belediyelerin bu alandaki başarısı, ulusal enerji politikalarının etkinliğini doğrudan etkilemekte ve sürdürülebilir bir geleceğin inşasında belirleyici rol oynamaktadır.

2. YENİLENEBİLİR ENERJİ POLİTİKALARI VE YASAL ÇERÇEVE

Uluslararası Politikalar ve Taahhütler

İklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası işbirliğinin temel taşı olan Paris Anlaşması, 2015 yılında kabul edilmiş ve 2021 yılında Türkiye tarafından da onaylanmıştır. Anlaşma kapsamında ülkeler, küresel sıcaklık artışını 2°C'nin altında tutma ve mümkünse 1.5°C ile sınırlama hedefini benimsemiştir.

Glasgow'da düzenlenen COP26'da alınan kararlar doğrultusunda, ülkeler 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını azaltma ve yenilenebilir enerji kapasitelerini artırma taahhütlerini güçlendirmiştir. Bu kapsamda:

- 2030'a kadar küresel yenilenebilir enerji kapasitesinin üç katına çıkarılması
- Kömürden elektrik üretiminin aşamalı olarak sonlandırılması
- Temiz enerji yatırımlarının artırılması hedeflenmektedir

Türkiye'nin Enerji Politikaları

Türkiye, 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda enerji politikalarını şekillendirmektedir. Bu kapsamda:

1. Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) ihaleleri düzenlenmektedir

2. Mini YEKA GES yarışmaları ile küçük ölçekli projelere destek verilmekte

3. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM) ile üretim teşvik edilmekte

4. Lisanssız elektrik üretimi kolaylaştırılmaktadır

2023 yılı itibarıyla Türkiye'nin kurulu gücü:

- Toplam: 104.912 MW
- Hidroelektrik: 31.627 MW
- Rüzgâr: 11.336 MW
- Güneş: 9.380 MW
- Jeotermal: 1.714 MW
- Biyokütle: 2.103 MW

Yerel Yönetimlere İlişkin Yasal Düzenlemeler

Yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji alanındaki faaliyetleri çeşitli yasal düzenlemelerle desteklenmektedir:

1. 5393 sayılı Belediye Kanunu (Madde 14): Belediyelere çevre ve enerji yönetimi konusunda yetki vermektedir.

2. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu: Belediyelerin lisanssız elektrik üretimi yapabilmesine olanak sağlamaktadır.

3. 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu: Belediyelere enerji verimliliği konusunda sorumluluklar yüklemektedir.

4. 2872 sayılı Çevre Kanunu: Yerel yönetimlerin çevre koruma ve enerji verimliliği çalışmalarının yasal zeminini oluşturmaktadır.

AB Uyum Süreci ve Yenilenebilir Enerji

Avrupa Birliği'nin «Yeşil Mutabakat» (Green Deal) çerçevesinde belirlediği hedefler, Türkiye'nin enerji politikalarını da etkilemektedir. AB'nin 2030 yılına kadar yenilenebilir enerji payını %40'a çıkarma hedefi kapsamında:

1. Yeşil Mutabakat Eylem Planı (2021) hazırlanmıştır.

2. Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı güncellenmiştir.

3. Belediyeler için «Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı» hazırlama rehberleri oluşturulmuştur.

4. IPA fonları kapsamında yerel yönetimlere yenilenebilir enerji projeleri için finansman desteği sağlanmaktadır.

AB uyum sürecinde önemli adımlar:

- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un güncellenmesi
- Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nin AB standartlarına uyumlu hale getirilmesi
- Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği'nin AB direktifleriyle uyumlaştırılması
- Akıllı şebeke ve sayaç sistemlerinin yaygınlaştırılması

Bu yasal çerçeve ve politika düzenlemeleri, yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji alanındaki çalışmalarını desteklemekte ve yeni projelerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Bununla birlikte, mevzuatın daha da geliştirilmesi ve bürokratik süreçlerin basitleştirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

3. YEREL YÖNETİMLERDE YENİLENEBİLİR ENERJİ UYGULAMALARI

Güneş Enerjisi Projeleri

Türkiye'de belediyeler, güneş enerjisi potansiyelini değerlendirmek için çeşitli projeler geliştirmektedir. Bu projeler genellikle şu alanlarda yoğunlaşmaktadır:

1. Çatı Uygulamaları:

- Melikgazi Belediyesi: Semt pazarları ve hizmet binası çatılarında kurduğu güneş panelleriyle 4 yılda 15 milyon TL tasarruf sağlamıştır.
- Mamak Belediyesi: Hidayet Türkoğlu Spor Salonu çatısına kurulan 1.152 kilovatlık güneş enerji santrali ile yılda 1.892.160 kilovat enerji üretimi hedeflemektedir.
- Solar Park Uygulamaları:
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi: Bağlarbaşı'nda kurulan iki güneş enerji santraliyle yılda 3.4 milyon kWh elektrik üretimi gerçekleştirmekte ve 1.500 ton CO2 emisyonunu engellemektedir.
- Akhisar Belediyesi: GES projesi ile 2.880 panel kullanarak 1.2 megavat elektrik enerjisi üretmekte ve yılda 2 milyon TL gelir elde etmektedir.

Rüzgar Enerjisi Uygulamaları

Rüzgar enerjisi potansiyeli yüksek bölgelerde belediyeler önemli yatırımlar gerçekleştirmektedir:

1. Büyük Ölçekli RES Projeleri:

- İzmir Büyükşehir Belediyesi: Çiğli'de kurduğu rüzgar enerji santrali ile yıllık 50 milyon kWh elektrik üretimi gerçekleştirmektedir.

- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi: Bandırma'da geliştirilen RES projesi ile belediye tesislerinin elektrik ihtiyacının %40'unu karşılamaktadır.

2. Hibrit Sistemler:

- Belediyeler güneş ve rüzgar enerjisini birlikte kullanan hibrit sistemler geliştirerek enerji üretiminin sürekliliğini sağlamaktadır.

Biyokütle ve Atıktan Enerji Üretimi

Atık yönetimi ve enerji üretimini entegre eden projeler yaygınlaşmaktadır:

1. Katı Atık Tesisleri:

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi: Odayeri ve Kömürcüoda tesislerinde toplam 50 MW kurulu güç ile yılda 400.000 hanenin elektrik ihtiyacını karşılamaktadır.
  - Gaziantep Büyükşehir Belediyesi: Oğuzeli Biyogaz Tesisi ile hem enerji üretmekte hem de organik gübre elde etmektedir.
- ##### 2. Biyogaz Tesisleri:
- Kentsel atıklardan enerji üreten tesisler yaklaşık 110 bin konutun elektrik ihtiyacını karşılamaktadır.
  - Organik atıklardan elde edilen biyogaz, araç yakıtı olarak da kullanılmaktadır.

Jeotermal Enerji Kullanımı

Jeotermal kaynakların yoğun olduğu bölgelerde belediyeler önemli projeler geliştirmektedir:

1. Bölgesel Isıtma Sistemleri:

- Dikili Belediyesi: Jeotermal kaynaklarla 1.600 konutun ısınma ihtiyacını karşılamaktadır.

- Balçova Belediyesi: Jeotermal enerji ile 35.000 konut eşdeğeri ısıtma kapasitesine sahiptir.

2. Sera Isıtma Uygulamaları:

- Türkiye genelinde yaklaşık 4.500 dönüm sera jeotermal enerji ile ısıtılmaktadır.
- Bu uygulamalar ile %40 civarında enerji tasarrufu sağlanmaktadır.

Hidroelektrik Enerji Projeleri

Belediyeler küçük ölçekli hidroelektrik santrallerle enerji üretmektedir:

1. Mikro HES Uygulamaları:

- Trabzon Büyükşehir Belediyesi: İçme suyu isale hatları üzerinde kurduğu mikro HES'ler ile yıllık 8 milyon kWh elektrik üretmektedir.
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi: 2.40 MW üretim kapasiteli Karasu HES ile yenilenebilir enerji üretimi gerçekleştirmektedir.

2. Su Şebekelerinde Enerji Üretimi:

- Su dağıtım şebekelerindeki basınç düşürücü vanalarda kurulan mikro türbinler ile enerji üretilmektedir.
- İçme suyu arıtma tesislerinin çıkış sularında hidroelektrik enerji üretimi yapılmaktadır.

Bu uygulamalar, belediyelerin enerji maliyetlerini düşürürken çevresel sürdürülebilirliğe de katkı sağlamaktadır. Ayrıca, yerel ekonomik kalkınmayı desteklemekte ve istihdam olanakları yaratmaktadır. Özellikle son yıllarda teknolojik gelişmeler ve maliyetlerdeki düşüş, bu yatırımların yaygınlaşmasını hızlandırmaktadır.

4. BAŞARILI UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Uluslararası Başarı Örnekleri

1. Kopenhag (Danimarka):

- 2025'te karbon nötr olma hedefi ile çalışmalarını sürdürmektedir
- Şehir genelinde 100'den fazla rüzgar türbini kurulmuştur
- Bisiklet altyapısı ve elektrikli toplu taşıma sistemleri ile enerji verimliliği sağlanmaktadır
- Atık yönetimi sisteminden yılda 34.000 haneye yetecek enerji üretilmektedir

2. Freiburg (Almanya):

- «Güneş Şehri» olarak anılan kentte 2038'e kadar %100 yenilenebilir enerji hedefi bulunmaktadır
- 400'den fazla güneş enerjisi projesi hayata geçirilmiştir
- Vauban bölgesinde «artı enerjili binalar» ile üretilen fazla enerji şebekeye verilmektedir
- Yeşil bina standartları ile enerji tüketimi %65 azaltılmıştır

3. Amsterdam (Hollanda):

- «Sürdürülebilir Enerji Stratejisi» kapsamında 2050'ye kadar fosil yakıtsız şehir olma hedefi
- Akıllı şebeke uygulamaları ile enerji yönetimi optimize edilmektedir
- 100.000'den fazla çatıda güneş paneli kurulumu gerçekleştirilmiştir
- Enerji kooperatifleri ile vatandaş katılımı sağlanmaktadır

Türkiye'den Örnek Projeler

1. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi:

- 18 MW kapasiteli güneş enerjisi santrali projesi
- Oğuzeli Biyogaz Tesisi ile organik atıklardan enerji üretimi
- Engelsiz Yaşam Merkezi'nde 193 kW güneş enerjisi santrali
- 40 sosyal tesis ve kamu binasında güneş enerjisi uygulamaları

2. İzmir Büyükşehir Belediyesi:

- Harmandalı Katı Atık Tesisi'nde 15 MW biyogaz tesisi
- «Yeşil Enerji» projesi kapsamında 10 MW güneş enerjisi santrali
- Su arıtma tesislerinde hidroelektrik enerji üretimi
- Akıllı LED aydınlatma sistemleri ile %70 enerji tasarrufu

3. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi:

- AB destekli «Akıllı Şehirler» projesi
- Sıfır enerjili bina uygulamaları
- Güneş enerjili şarj istasyonları
- Akıllı sokak aydınlatma sistemleri

İyi Uygulama Analizleri

1. Başarı Faktörleri:

- Güçlü politik kararlılık ve kurumsal kapasite
- Uzun vadeli stratejik planlama
- Yenilikçi finansman modelleri
- Paydaş katılımı ve toplumsal destek
- Teknik uzmanlık ve nitelikli personel

2. Sürdürülebilirlik Kriterleri:

- Ekonomik fizibilite ve geri ödeme süresi

- Çevresel etki değerlendirmesi
- Sosyal kabul ve yerel fayda
- Teknik uygulanabilirlik
- İşletme ve bakım kapasitesi

3. Yaygınlaştırma Potansiyeli:

a) Güneş Enerjisi Projeleri:

- Kamu binalarının çatı potansiyelinin değerlendirilmesi
- Lisanssız elektrik üretimi imkanlarının kullanılması
- Hibrit sistem uygulamaları
- Elektrikli araç şarj istasyonları entegrasyonu

b) Atıktan Enerji Üretimi:

- Entegre atık yönetim sistemleri
- Organik atıkların ayrı toplanması
- Biyogaz üretimi ve kullanımı
- Tarımsal atıkların değerlendirilmesi

c) Enerji Verimliliği:

- Akıllı şehir uygulamaları
- Bina enerji performans iyileştirmeleri
- LED aydınlatma dönüşümü
- Enerji izleme ve yönetim sistemleri

4. Öğrenilen Dersler:

- Pilot uygulamaların önemi
- Kademeli geçiş stratejisi
- Risk yönetimi
- Teknoloji seçimi
- İşletme modelinin önemi

Bu başarılı uygulamalar, diğer beledi-

yelere ilham kaynağı olmakta ve yol gösterici nitelik taşımaktadır. Özellikle yerel koşullara uygun teknoloji seçimi, finansman modellerinin çeşitlendirilmesi ve paydaş katılımının sağlanması, projelerin başarısında belirleyici olmaktadır.

5. FİNANSMAN VE TEŞVİK MEKANİZMALARI

Yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji projelerini hayata geçirebilmeleri için çeşitli finansman kaynakları ve teşvik mekanizmaları bulunmaktadır. Bu destekler dört ana başlık altında incelenebilir:

Ulusal Finansman Kaynakları

İlbank A.Ş., belediyelerin yenilenebilir enerji projelerine özel kredi imkanları sunmaktadır. Örneğin, güneş enerjisi santrali kurmak isteyen bir belediye, projenin %75'ine kadar olan kısmını uygun faiz oranlarıyla İlbank'tan kredi olarak kullanabilmektedir.

Kalkınma Ajansları, bölgesel düzeyde mali destek programları ile belediyelerin yenilenebilir enerji projelerini desteklemektedir. 2023 yılında ajanslar tarafından toplam 500 milyon TL'lik hibe desteği sağlanmıştır.

YEKDEM kapsamında, belediyelerin ürettiği yenilenebilir enerjiye 10 yıl süreyle alım garantisi verilmekte ve dolar bazında ödeme yapılmaktadır. Bu mekanizma, projelerin finansal sürdürülebilirliğini güvence altına almaktadır.

Uluslararası Fonlar ve Hibeler

Avrupa Birliği, IPA fonları kapsamında Türkiye'deki belediyelere yenilenebilir enerji projeleri için önemli hibeler sağlamaktadır. ELENA programı ile projelerin fizibilite çalışmaları desteklenmektedir.

Dünya Bankası'nın Şehir İklimi Finansman Fonu, belediyelere teknik destek ve proje hazırlık finansmanı sunmaktadır. Türkiye'den 5 büyükşehir belediyesi bu fondan yararlanmaktadır.

EBRD'nin Yeşil Şehirler Programı, belediyelere düşük faizli kredi ve teknik destek sağlamaktadır. Program kapsamında Türkiye'de 350 milyon Euro'luk finansman kullanılmıştır.

Yenilikçi Finansman Modelleri

Yeşil Tahviller, belediyelerin yenilenebilir enerji projelerini finanse etmek için kullanabilecekleri modern bir araçtır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2022'de 100 milyon dolarlık yeşil tahvil ihracı gerçekleştirmiştir.

Kamu-Özel Sektör İşbirlikleri ile özel sektörün finansman ve teknik kapasitesinden yararlanılmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin güneş enerjisi projeleri bu modelle hayata geçirilmiştir.

Enerji Kooperatifleri, vatandaşların da projelere ortak olmasını sağlayan demokratik bir modeldir. Nilüfer Belediyesi'nin güneş enerjisi kooperatifi başarılı bir örnek teşkil etmektedir.

Teşvik ve Destek Programları

Vergisel teşvikler kapsamında, yenilenebilir enerji ekipmanlarının ithalatında gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası gibi avantajlar sunulmaktadır.

Lisanssız elektrik üretimi kapsamında belediyeler 5 MW'a kadar kurulum yapabilmekte ve ürettikleri fazla enerjiyi şebekeye satabilmektedir. Bu imkan, projelerin geri ödeme süresini kısaltmaktadır.

TÜBİTAK ve KOSGEB destekleri ile belediyelerin AR-GE projeleri ve tekno-

loji transferi çalışmaları desteklenmektedir. 2023 yılında bu kapsamda 50'den fazla belediye proje desteği almıştır.

Başarılı bir finansman stratejisi için belediyeler:

- Farklı finansman kaynaklarını bir arada kullanmalı
- Güçlü fizibilite çalışmaları yapmalı
- Proje geliştirme kapasitelerini artırmalı
- Uluslararası işbirliklerinden yararlanmalıdır.

Bu desteklerin etkin kullanımı, belediyelerin yenilenebilir enerji projelerini başarıyla hayata geçirmelerini ve sürdürülebilir bir enerji geleceği oluşturmalarını sağlayacaktır.

6. KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji projelerini hayata geçirirken karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, projelerin başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu sorunları ve çözüm önerilerini teknik, idari-yasal ve finansal olmak üzere üç ana başlıkta incelemek mümkündür.

Teknik açıdan bakıldığında, belediyelerin en sık karşılaştığı sorunların başında şebeke bağlantı kapasitesinin yetersizliği gelmektedir. Özellikle güneş ve rüzgar enerjisi projelerinde, üretilen enerjinin şebekeye aktarılmasında yaşanan teknik kısıtlar, projelerin kapasitelerini sınırlandırmaktadır. Bu soruna çözüm olarak, şebeke altyapısının güçlendirilmesi ve akıllı şebeke sistemlerine geçiş önerilmektedir. Ayrıca enerji depolama sistemlerinin yaygınlaştırılması,

üretilen enerjinin daha verimli kullanılmasını sağlayacaktır.

Bir diğer önemli teknik sorun, nitelikli teknik personel eksikliğidir. Birçok belediyede yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulumu, işletmesi ve bakımı konusunda uzman personel bulunmamaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi için kapsamlı eğitim programları düzenlenmeli ve teknik personel istihdamı desteklenmelidir. Türkiye Belediyeler Birliği'nin bu konuda düzenlediği eğitim programları önemli bir başlangıç olmakla birlikte, daha sistematik ve sürdürülebilir bir yaklaşım gerekmektedir.

İdari ve yasal engeller incelendiğinde, karmaşık bürokratik süreçler ve uzun izin süreleri öne çıkmaktadır. Yenilenebilir enerji projelerinin hayata geçirilmesi için gerekli izinlerin alınması bazen yıllara yayılabilmektedir. Bu sürecin hızlandırılması için mevzuatın sadeleştirilmesi ve tek elden yönetim sistemine geçilmesi önerilmektedir. E-devlet entegrasyonunun artırılması ve kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi de süreçleri hızlandıracaktır.

Mevzuattaki sık değişiklikler ve yetki karmaşası da önemli sorunlar arasındadır. Özellikle lisanssız elektrik üretimi konusundaki düzenlemelerin sık değişmesi, belediyelerin uzun vadeli planlama yapmasını zorlaştırmaktadır. Bu konuda yasal çerçevenin netleştirilmesi ve yetki-sorumlulukların açıkça belirlenmesi gerekmektedir.

Finansal zorluklar, projelerin hayata geçirilmesindeki en büyük engellerden biridir. Yüksek ilk yatırım maliyetleri ve döviz kuru dalgalanmaları, belediyelerin projeleri finanse etmesini zorlaştırmak-

tadır. Bu soruna çözüm olarak, alternatif finansman modellerinin geliştirilmesi ve teşvik mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilmektedir. Yeşil tahvil ihracı, enerji kooperatifleri ve kamu-özel sektör işbirlikleri gibi yenilikçi finansman modelleri, belediyelere yeni fırsatlar sunmaktadır.

İşletme maliyetleri de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bakım-onarım giderleri, personel maliyetleri ve beklenmeyen maliyet artışları, projelerin sürdürülebilirliğini tehlikeye atabilmektedir. Bu konuda verimlilik artırıcı önlemlerin alınması ve etkin maliyet kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu sorunların çözümü için bütüncül bir yaklaşım gerekmektedir. Uzun vadeli enerji stratejilerinin oluşturulması, risk yönetimi planlarının hazırlanması ve sürdürülebilir finansman modellerinin geliştirilmesi kritik öneme sahiptir. Ayrıca kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, paydaş katılımının sağlanması ve teknolojik altyapının geliştirilmesi de başarı için temel faktörlerdir.

Başarılı örneklerin yaygınlaştırılması ve iyi uygulamaların paylaşılması, diğer belediyelere yol gösterici olacaktır. Bu noktada belediyeler arası işbirliği ve deneyim paylaşımı platformlarının oluşturulması önem taşımaktadır. Türkiye Belediyeler Birliği'nin koordinasyonunda gerçekleştirilen çalışmalar, bu sürecin hızlanmasına katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, yenilenebilir enerji projelerinde karşılaşılan sorunların çözümü için tüm paydaşların koordineli çalışması ve uzun vadeli bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Teknik, idari ve finansal engellerin aşılması, belediyelerin

bu alandaki başarısını artıracak ve sürdürülebilir enerji dönüşümüne katkı sağlayacaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji alanındaki çalışmaları, Türkiye'nin sürdürülebilir enerji geleceği için kritik öneme sahiptir. Son yıllarda belediyelerin bu alandaki faaliyetlerinde önemli bir artış gözlemlenmekle birlikte, potansiyelin tam olarak değerlendirildiğini söylemek henüz mümkün değildir.

Türkiye'nin coğrafi konumu ve iklim özellikleri, yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin kullanımı için önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle güneş enerjisi potansiyeli açısından Avrupa'nın en avantajlı ülkelerinden biri olan Türkiye'de, belediyelerin çatı üstü güneş enerjisi sistemleri ve solar park uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır. Gaziantep, Melikgazi ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri gibi öncü örnekler, diğer belediyeler için yol gösterici olmaktadır.

Biyokütle ve atıktan enerji üretimi konusunda da önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Belediyelerin katı atık tesislerinde ürettikleri enerji, hem çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlamak hem de ekonomik değer yaratmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bu alandaki başarılı uygulamaları, uluslararası düzeyde de takdir toplamaktadır.

Ancak bu olumlu gelişmelere rağmen, yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji projelerini hayata geçirirken karşılaştıkları çeşitli zorluklar bulunmaktadır. Finansman sorunları, teknik kapasite eksikliği ve bürokratik engeller, projelerin yaygınlaşmasını yavaşlatmaktadır. Bu so-

runların aşılması için ulusal ve yerel düzeyde kapsamlı politika değişikliklerine ihtiyaç vardır.

Bu bağlamda, politika yapıcılara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Yasal çerçevenin güçlendirilmesi ve bürokratik süreçlerin basitleştirilmesi
2. Finansman mekanizmalarının çeşitlendirilmesi ve erişilebilirliğinin artırılması
3. Teknik kapasite geliştirme programlarının desteklenmesi
4. Kamu-özel sektör işbirliği modellerinin teşvik edilmesi
5. Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının desteklenmesi

Yerel yönetimlere yönelik tavsiyeler ise şöyle özetlenebilir:

Öncelikle, her belediyenin kendi bölgesinin yenilenebilir enerji potansiyelini detaylı bir şekilde analiz etmesi ve buna uygun stratejik planlar geliştirmesi gerekmektedir. Bu planların, kentin genel kalkınma stratejileriyle uyumlu olması ve paydaş katılımıyla hazırlanması önem taşımaktadır.

Belediyelerin teknik kapasitelerini geliştirmeleri ve nitelikli personel istihdamına öncelik vermeleri gerekmektedir. Türkiye Belediyeler Birliği ve uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanan eğitim ve kapasite geliştirme programlarından aktif şekilde yararlanılmalıdır.

Finansman konusunda, geleneksel kaynakların yanı sıra yeşil tahvil ihracı, enerji kooperatifleri ve vatandaş katılımlı projeler gibi yenilikçi modeller değerlendirilmelidir. Uluslararası fonlar ve AB hi-

beleri gibi alternatif finansman kaynaklarının kullanımı için proje geliştirme kapasitesi artırılmalıdır.

Belediyeler arası işbirliği ve deneyim paylaşımı platformlarına aktif katılım sağlanmalıdır. Başarılı uygulamaların yaygınlaştırılması ve ortak projelerin geliştirilmesi için bu platformlar etkin şekilde kullanılmalıdır.

Vatandaş katılımı ve farkındalık çalışmalarına önem verilmelidir. Yenilenebilir enerji projelerinin toplumsal kabulünün sağlanması ve vatandaşların bu projelere aktif katılımının teşvik edilmesi, başarı için kritik öneme sahiptir.

Gelecek perspektifi açısından bakıldığında, yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji alanındaki rolünün giderek artacağı öngörülmektedir. İklim değişikliğiyle mücadele ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda, belediyelerin bu alandaki çalışmalarını güçlendirmeleri kaçınılmazdır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin yerel yönetimlerinin yenilenebilir enerji alanındaki potansiyeli henüz tam olarak değerlendirilmemiştir. Ancak son yıllarda görülen olumlu gelişmeler ve artan farkındalık, geleceğe dair umut vericidir. Teknik, idari ve finansal engellerin aşılması durumunda, belediyelerin bu alandaki başarılı uygulamalarının hızla yaygınlaşacağı ve Türkiye'nin sürdürülebilir enerji dönüşümüne önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ GELECEĞİN YEREL YÖNETİM ŞİRKETLERİ: GELECEĞİN YÖNETİM MODELİ

Hakan ÖZTÜRK*

* Mali Danışman / Eğitimci

Yerel yönetimler, mahalli müşterek nitelikli ihtiyaçları karşılamak ve vatandaşların yaşam kalitesini artırmak amacıyla idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişilikleridir. Yerel yönetimler, bağlı kuruluşları ve bunların birlikleri tarafından kurulan şirketler ise, bu ihtiyaçların karşılanması için esnek, verimli ve piyasa şartlarına uygun çözümler sunmak amacıyla oluşturulmuş yapılardır. Bu şirketler, Türk Ticaret Kanunu'na tabi, özel hukuk kurallarına göre işleyen, ancak kamuya karşı sorumlulukları bulunan kuruluşlardır. Yerel yönetim şirketlerinin hem kamu hizmeti anlayışını benimsemesi hem de piyasa koşullarında rekabet edebilecek şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

Yerel yönetim şirketlerinin kuruluşu ve faaliyetleri, çeşitli yasal düzenlemelerle tanımlanmıştır. Bunlar arasında 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70. maddesi,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26. maddesi, 696 sayılı KHK ve 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu'nun 26. maddesi bulunmaktadır.

- **5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70. maddesi**, belediyelere, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında şirket kurma yetkisi tanımaktadır.
- **5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26. maddesi**, büyükşehir belediyelerine benzer bir yetki sağlayarak, sermaye şirketleri kurabilmelerine olanak tanımaktadır.
- **696 sayılı KHK**, kamu hizmetlerinin daha hızlı ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi için belediyelere insan kaynakları şirketi kurma yetkisi vermiştir.
- **4046 sayılı Özelleştirme Kanunu'nun 26. maddesi**, belediyeler ve

diğer mahalli idarelerin ticari amaçla şirket kurmasını, mevcut ya da yeni şirketlere sermaye katılımında bulunmasını Cumhurbaşkanının iznine tabi kılmaktadır.

Bu yasal düzenlemeler, yerel yönetim şirketlerinin kamu hizmeti anlayışı ile özel sektörün dinamizmini birleştirerek faaliyet göstermesini mümkün kılmaktadır.

Yapay Zekâ Teknolojilerinin Uygulama Alanları ve Akıllı Şehir Çözümleri

Yapay zekâ, modern teknolojinin en güçlü araçlarından biri olarak, yerel yönetim şirketlerinin operasyonel süreçlerini kökten dönüştürecektir. Atık yönetiminden personel planlamasına, hasta bakımından akıllı şehir projelerine kadar geniş bir yelpazede kullanılması beklenen bu teknoloji, gelecekte daha verimli ve hızlı hizmet sunumunu mümkün kılacaktır. Yerel yönetimler için yenilikçi çözümler sunması öngörülen yapay zekâ, yalnızca maliyetleri düşürmekle kalmayacak, aynı zamanda hizmet kalitesini de önemli ölçüde artıracaktır.

Örneğin, akıllı çöp konteynerleriyle donatılmış atık yönetim sistemleri, doluluk oranlarını gerçek zamanlı olarak izleyerek toplama rotalarını optimize edebilecektir. Bu sayede yakıt tüketimi azalacak, çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine daha hızlı ulaşılabilecektir. Geri dönüşüm süreçlerinde kullanılacak yapay zekâ tabanlı ayırıştırma teknolojilerinin, gelecekte daha fazla materyalin geri dönüştürülmesini sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Personel yönetiminde yapay zekâ, çalışanların performans verilerini ana-

liz ederek eğitim ihtiyaçlarını belirleme ve iş gücü planlamasını optimize etme süreçlerini kolaylaştıracaktır. Örneğin, vardiya planlamasında iş yükü dengesi gözetilerek daha verimli ve adil programlar oluşturulabilecektir. Bu tür sistemler sayesinde işten ayrılma oranlarının düşmesi, genel iş verimliliğinin ise artması beklenmektedir.

Akıllı şehir projelerinde, yapay zekâ önemli katkılar sağlayacaktır. Trafik yönetimi için kullanılan algoritmalar, trafik yoğunluğunu analiz ederek gerçek zamanlı yönlendirmeler sunacak ve ulaşım sürelerini kısıltacaktır. Aynı şekilde, enerji yönetimi uygulamaları binalardaki enerji tüketimini optimize ederek hem maliyet tasarrufu sağlayacak hem de çevresel hedeflere ulaşılmasına yardımcı olacaktır.

Bütçe yönetimi ve kamu kaynaklarının kullanımı alanında yapay zekâ, çözüm ortağı olarak büyük bir rol oynayacaktır. Harcama analizleri ve tahminlemeler, yerel yönetimlerin mali kaynaklarını stratejik bir şekilde yönlendirmesine olanak tanıyacaktır. Örneğin, su ve elektrik kullanım verilerini analiz eden sistemlerin, israfı önlemek ve altyapı yatırımlarını daha verimli bir şekilde planlamak için etkili olacağı öngörülmektedir.

Yapay zekâ, vatandaşlarla yerel yönetimler arasındaki iletişimi güçlendirecek bir araç olarak da dikkat çekecektir. Sohbet botları ve doğal dil işleme teknolojileri, vatandaşlardan gelen şikâyet ve talepleri hızlıca yanıtlayarak hizmet deneyimini iyileştirecektir. Veri görselleştirme araçlarının kullanımıyla performans analizlerinin halka açık hale getirilmesi, şeffaflık ve hesap verebilirlik

açısından büyük katkılar sunacaktır.

Acil durum yönetiminde ise yapay zekâ, afetlerin etkisini azaltmada kritik bir rol üstlenecektir. Sel, deprem veya yangın gibi olayların erken tespiti ve müdahalesi için gerçek zamanlı veri analizi yaparak yetkililere hızlı karar alma imkânı sunacaktır. Bu tür uygulamalar, kriz anlarında hem hayat kurtarma hem de mali kayıpları azaltma noktasında etkili olacaktır.

Robotlar ve yapay zekâ ile donatılmış hasta ve yaşlı bakım evleri, bireylerin sağlık durumlarını sürekli izleyerek kişiselleştirilmiş bakım planları sunacaktır. Gelecekte bu tür teknolojiler ilaç dağıtımını, yemek servisi gibi görevleri üstlenerek çalışanların iş yükünü hafifletecek ve bakım kalitesini artıracaktır. Ayrıca, şehirlerin fiziksel altyapısını dönüştürmede önemli bir rol oynayacaktır. Şoförsüz toplu taşıma araçları ve sensörlerle donatılmış akıllı yollar, trafik yoğunluğunu azaltıp ulaşımı daha verimli hale getirirken, park ve bahçe bakımında kullanılan robotik sistemler iş gücü tasarrufu sağlayacaktır.

Gelecekte yapay zekâ, yalnızca yerel yönetimlerde değil, günlük yaşamın her alanında verimliliği artırarak ve süreçleri optimize ederek önemli bir fark yaratacaktır. Yerel yönetim ve şirketlerinin bu teknolojilere uyum sağlaması, vatandaşlarına daha iyi hizmet sunmalarını mümkün kılacaktır.

Yapay Zekâ Destekli Yönetim: Geleceğe Bakış

Geçtiğimiz yıllarda bir şirkete CEO olarak yapay zekâ atanması, bu teknolojinin yönetim süreçlerinde ne kadar etkili

olabileceğini göstermiştir. Verileri hızlı analiz ederek stratejik kararlar alabilen ve insan hatalarını minimize eden yapay zekâ, gelecekte şehir yönetiminde de kritik bir rol oynayabilir. Şehir sakinlerinin ihtiyaçlarını anlık olarak analiz eden, kaynakları en verimli şekilde yöneten ve tarafsız kararlar alabilen bir yapay zekâ “belediye başkanı”, bilim kurgu olmaktan çıkıp gerçek bir olasılık haline gelebilir.

Yapay Zekâ Uygulamalarındaki Zorluklar

Ancak bu teknolojilerin uygulanmasında bazı zorluklar bulunmaktadır. Yapay zekâ sistemlerinin etkin şekilde çalışabilmesi için büyük miktarda veri gereklidir ve bu durum bireylerin mahremiyeti ile veri güvenliği açısından endişelere yol açabilir. Ayrıca, yapay zekâ algoritmalarının tarafsızlık ve şeffaflık ilkelerine uygun olup olmadığının denetlenmesi kritik bir önem taşır. Yapay zekâ sistemlerinin karar alma süreçlerinin şeffaf bir şekilde açıklanması, bu teknolojilere duyulan güveni artırmada hayati bir rol oynayacaktır.

Sonuç

Yapay zekâ, yerel yönetimler ve şirketler için artık bir tercih değil, bir zorunluluk haline gelmektedir. Akıllı yollar, şoförsüz araçlar, robotik sistemler ve yapay zekâ destekli bakım evleri gibi yenilikler, yerel yönetimlerin işleyişini kökten yeniden tanımlayacaktır. Ancak, bu dönüşümde yalnızca teknolojik gelişmeler değil, aynı zamanda etik kullanıma, veri güvenliğine ve şeffaflığa da dikkat edilmesi gerekecektir.

Yakın gelecekte yerel yönetimler ve onların kurmuş olduğu şirketler, yapay

zekâ teknolojilerini benimseyerek vatandaşlarına daha verimli ve sürdürülebilir hizmetler sunma şansına sahip olacak. Geleceğin kuantum bilgisayarlarıyla desteklenecek şehir planlamaları ve yapay zekâ ile yönetilecek teknoloji şehirleri, modern yaşamı tamamen dönüştürecek gibi görünüyor. Ancak bu büyük dönüşüm için bir soruyu kendimize sormamız gerekiyor: Yerel yönetimlerimiz ve şirketlerimiz, günü kurtarmak yerine geleceğe adım atabilecek mi? Bu hızlı teknolojik değişime uyum sağlayarak şehirlerimizi daha yaşanabilir ve sürdürülebilir hale getirebilecekler mi?

Elbette, bu dönüşümün başarısı yalnızca teknolojik yatırımlarla sınırlı kalmayacaktır. Bunun için vizyoner yöneticilere de ihtiyaç duyulacaktır. Geleceği görebilen, stratejik düşünebilen ve teknolojik yenilikleri toplumun yararına kullanmayı bilen yerel yönetim liderleri ve şirket yöneticileri, bu sürecin en önemli yapı taşlarını oluşturacaktır. Peki, bu tür yöneticilere sahip miyiz? Yerel yönetimlerimiz ve onların yönlendirdiği şirketler, teknolojiyi etkin bir şekilde yönetip geleceğin akıllı şehirlerine hizmet sunabilecek dönüşümü gerçekleştirebilecekler mi?

Bu soruların yanıtı, şehirlerimizin gelecekteki başarısı ve vatandaşlarımızın yaşam kalitesi için hayati bir önem taşımaktadır. Artık asıl mesele, bu büyük dönüşüme hazır olup olmadığımızı sorgulamak ve geleceğe kararlı bir şekilde adım atıp atamayacağımızı net bir şekilde belirlemektir. Şehirlerimizi daha yaşanabilir kılmak ve geleceğin fırsatlarını değerlendirmek için hem teknolojik hazırlık hem de vizyoner liderlik şarttır.

Geleceğin şehirleri, yalnızca teknolojinin değil, aynı zamanda akıllı yönetimlerin ürünü olacaktır. Ancak asıl soru şu: Bu büyük dönüşüm gerçekleştiğinde, şehirlerimizi ve toplumlarımızı yapay zekâ ile yönetmeye ne kadar hazır olacağız?

KISA GÖRÜŞ

ERASMUS PLUS KA1 NEDİR? BELEDİYELER PROGRAMDAN NASIL YARARLANIR!

Hilal Dilşat BELTAŞ*

*.....

Bu ayki hibe yazımızda Avrupa Birliği'nin en önemli programlarından bir olan Erasmus+ hakkında konuşacağız. Program, 2002'den beri Türkiye'de büyük bir heyecan yaratıyor ve gençlerimize, öğretmenlere, akademisyenlere kısaca eğitime gönül veren herkese muhteşem fırsatlar sunuyor. Erasmus+ sayesinde projelerde yer alan kişiler yurt dışında eğitim alabilir, farklı kültürleri tanıyabilir ve unutulmaz deneyimler yaşayabilirler.

Türkiye ile AB ülkeleri arasında eğitim köprüleri kuruyor ve bizi birbirimize daha da yakınlaştırıyor.

Projelerde olmazsa olmaz kazanımlara gelecek olursak;

- Kültürlerarası Diyalog
- Çok Dillilik
- Ön Yargıları Kırarak
- Hoşgörüyü Ortamını Sağlamak

- Aktif Vatandaşlık Bilinci
- Avrupa Vatandaşlık Bilinci
- Çok Kültürlülük
- Dil Gelişimine Katkı Sağlanması

Erasmus+'ın içinde özellikle ilginizi çekecek bir bölüm var! KA1 projeleri! Bu projeler, size yurt dışında eğitim, öğretim veya staj yapma şansı veriyor. Hayal edin, farklı bir ülkede yaşayıp, yeni şeyler öğreniyorsunuz. Kulağa heyecan verici geliyor, değil mi? Bu yazımda, Erasmus+ programının KA1 ile ilgili kısmını sizlere anlatacağım. Daha sonraki yazılarımda da programın diğer bölümlerinden bahsedeceğim. Erasmus+ Programı kapsamında KA1 (Bireylerin Öğrenme Hareketliliği) projeleri bu yazı dizisinde özellikle belediyeler için çeşitli fırsatlar hakkında bilgiler içermektedir. Bu projeler, özellikle yerel yönetimlerin kapasitelerini artırmayı, çalışanların mesleki

gelişimini desteklemeyi ve Avrupa düzeyinde iş birliği ağlarını genişletmeyi hedefler.

HAZIR MISINIZ? HAYDİ BAŞLAYALIM!

Erasmus+ Programı Nedir?

AB tarafından finanse edilen ve eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında hareketlilik ve iş birliğini teşvik eden bir programdır. Avrupa Birliği biberleri arasında eğitim alanında faaliyet yürütmek isteyen kurumların özellikle Avrupa ile ortak yürütecekleri projeler için en uygundur.

Erasmus+ programının amacı ve kapsamı?

Erasmus+ programının ana hedefleri AB üyesi ve aday ülkelerde eğitim alanında kaliteyi artırmak, işbirliğini geliştirmek ve bunlar arasında hareketlilik sağlamaktır. 2002 yılından bu yana farklı kurum ve kuruluşlar bu ana hedefler doğrultusunda projelerle çok çeşitli deneyimler sağlamışlardır.

Programın hedef kitleleri?

Herkes

Türkiye'nin Erasmus+ ile Tanışması Nasıl Oldu?

Türkiye'nin 2002 yılından itibaren programa katılım sürecinden ve bu sürecin Türkiye için öneminden kısaca bahsetmek istiyorum. 1989 yılında Berlin Duvarı yıkıldıktan sonra Avrupa büyük bir değişime doğru gitmiştir. Özellikle gençlerin hareketlilik projelerinde yer alarak birbirleriyle dayanışması, karşılıklı hoşgörü içinde önyargıların kırılması, Avrupa vatandaşlık bilinci, aktif vatandaşlık bilinci, demokratik hayata katılım,

çok dillilik, çok kültürlülük gibi başlıklarda aktif bir şekilde birlikte projeler üretmeleri beklenmiştir. Türkiye ilk kez 2002 yılında önceki adıyla "Youth in Action" ile katılım sağlamış olup günümüze kadar;

- Hayat boyu öğrenme ve gençlik programları (Comenius (Okul), Grundtvig(Yetişkin), Erasmus(-Yükseköğretim), Leonardo Da Vinci(Meslek))
- Erasmus Plus (2014 'ten bu yana kullanılan isimdir)
- Erasmus yükseköğretim programının çok popüler olması nedeni ile ismini Erasmus + şeklinde 2014 yılından bu yana kullanmaktadır ve 2027 yılına kadar da bu şekilde anılacaktır.
- Erasmus+ programının ana eylem alanları (KA1, KA2, KA3)
- Merkezi Projeler
- Spor Projeleri
- Avrupa Dayanışma Programı

KA1 Projeleri (Bireylerin Öğrenme Hareketliliği): KA1 projelerinin genel amacı ve özellikleri: Erasmus+ KA1 projeleri, bireylere uluslararası deneyimler sunar. Eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında sınır ötesi öğrenme fırsatları yaratarak kişisel, akademik ve mesleki becerileri geliştirir.

KA1 Projelerinin Özellikleri

- Hedef Kitle: Öğrenciler, öğretmenler, gençler ve eğitim kurumları.
- Faaliyet Türleri: Yurt dışı eğitim, staj, değişim programları.

- Destek: Finansal destek ile geniş katılım sağlanır.
- İş Birliği: Kurumlar arası Avrupa çapında ağlar oluşturulur.
- Beceri Gelişimi: Dil ve kültürlerarası yetenekler artar.
- Kapsayıcılık: Tüm sosyal gruplara erişim imkanı sunar.
- KA1 projeleri, Erasmus+ programının en popüler bileşenidir ve Türkiye'de yoğun ilgi görür. Bireylere ve kurumlara sağladığı faydalarla AB programları arasında önemli bir yere sahiptir.

KA1 projelerinin alt kategorileri

- Okul Eğitimi- KA122-SCH
- Mesleki Eğitim- KA122-VET
- Yetişkin Eğitimi- KA122-ADU
- Yükseköğretim-KA171-HED
- Gençlik- KA152-YOU

KA1 Projelerinin yukarıdaki her bir ayrı alt kategoride kısaca bahsedelim ve belediyelerin hangilerine başvuru yapacaklarını listeleyelim.

BELEDİYELERİN BAŞVURABİLECEĞİ KA1 PROGRAMLARI:

1. Yetişkin Eğitimi Personel Hareketliliği (KA122-ADU):

o Belediyeler, yetişkin eğitimi alanında çalışan personelini yurtdışına göndererek eğitim, gözlem ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılabilir.

o Amaç: Yereldeki yetişkin eğitime yönelik projelerin niteliğini artırmak ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek.

2. Mesleki Eğitim Personel Hareketliliği (KA122-VET):

o Mesleki eğitimle ilgilenen belediye çalışanları veya ortak kuruluşlarla birlikte mesleki gelişim faaliyetlerine katılabilir.

o Amaç: Yerel mesleki eğitim politikalarını güçlendirmek ve uluslararası deneyimleri yerelde uygulamak.

3. Gençlik Hareketliliği (KA152-YOU):

o Belediyelerin gençlik çalışanları, gençlik değişimi programlarına katılabilir veya gençlik alanında projeler geliştirebilir.

o Amaç: Gençlik çalışmaları ve politikalarını geliştirmek, gençlerin sosyal uyumunu ve becerilerini artırmak.

4. Okul Eğitimi Personel Hareketliliği (KA122-SCH):

o Belediyeler, okul eğitimi alanında çalışan personeli için uluslararası eğitim veya gözlem fırsatları sunabilir.

o Amaç: Eğitimde kaliteyi artırmak ve yenilikçi öğretim yöntemlerini desteklemek.

PROJELERİN AVANTAJLARI:

- Uluslararası İş Birliği: Belediyelerin Avrupa düzeyinde iş birliği yaparak deneyim kazanması.
- Yerel Gelişim: Eğitim, gençlik ve sosyal politikaların geliştirilmesi.
- Personel Gelişimi: Belediye çalışanlarının bilgi, beceri ve kapasitesini artırma fırsatı.

BAŞVURU SÜRECİ:

Belediyeler, Erasmus+ projelerine başvururken ulusal ajansların belirlediği takvim ve rehberleri takip etmelidir. Proje fikrinin ihtiyaçlarla uyumlu olması ve

yerelde değer yaratacak şekilde planlanması önemlidir.

Bu programlar, belediyelerin Avrupa'daki iyi uygulamaları yerel düzeye taşımaya olanak tanır. Projeler hakkında daha fazla bilgi için Türkiye Ulusal Ajansı sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Önemli Linkler ve Kurs Platformları

- School Education Gateway (Okul eğitimi için)
- EPALE (Yetişkin eğitimi için)
- European Youth Portal (Gençlik projeleri için)
- eTwinning (Okul projeleri için işbirliği platformu)
- Salto-Youth
- Proje Sonuçları Platformu

Kanun Adı : Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun Tarih ve No : 30.07.2024/7527

R.G. Tarih ve Sayısı : 02.08.2024-32620

Konusu : Sahipli hayvan ve sahihsiz hayvan kavramlarının açık bir şekilde tanımlanması, hayvan bakımevi tanımında uyum değişikliğinin yapılması, kamu güvenliği ve sağlığının korunması açısından yerel yönetimlere yetki verilmesi, sahipli hayvanın sahibi tarafından terk edilmesi kabahatine ilişkin idari para cezasının artırılması, yerel yönetimler adına toplanan sahihsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek veya bakımevinde barındırılan hayvanı bakımevi dışında bir yere bırakmak fiilinin kabahat olarak düzenlenmesi, il özel idarelerine sorumluluk alanındaki sahihsiz hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürme sorumluluğu yüklenmesi ile sahihsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınması sağlanarak insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından oluşan risklerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Kanun Adı : Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun Tarih ve No : 18.07.2024/7521

R.G. Tarih ve Sayısı : 26.07.2024-32613

Konusu : Kanun ile, mali disiplini güçlendirmek, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımını sağlamak amacıyla uygulamaya konulan maliye politikası çerçevesinde kamuda tasarrufların artırılması ve bu bağlamda harcama kontrolü sağlamak amacıyla; tasarruf tedbirlerine aykırı hareket edenlere ilgili mevzuatına göre yaptırım uygulanması, akaryakıt istasyonu dışında, kendi araçlarına kendi ihtiyaçları için belirli şartlar altında akaryakıt ikmali yapabilecek yerlerin sınırlandırılması suretiyle kamu ve can güvenliği de dikkate alınarak mali usulsüzlük fiilleri ile daha etkin bir şekilde mücadele edilmesi, İller Bankasının finansman süreçlerinin düzenli devam edebilmesi için sermaye tavanının artırılması, öngörülen şartları taşıyan hibrit elektrikli araçların ÖTV oranlarında değişiklik yapılarak teşvik edilmesi, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile yatırımcılar arasında imzalanan ve ya-

tırım teşviklerine ilişkin hükümler içeren yatırım sözleşmelerinin, yatırım teşvik belgelerine istinaden uygulananlara benzer şekilde damga vergisinden istisna tutulması amaçlanmaktadır.

Yönetmeliğin Adı : Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

R.G. Tarih ve Sayısı : 17.10.2024/32695

Konusu : Yönetmeliğin 43 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “doğal eşikleri dikkate alınarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “belirlenmiş olan taşkın, heyelan, çığ ve kaya düşmesi gibi afet riski olan, dere yatağı ve sıhhi ve jeolojik açıdan üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar dışarıda bırakılarak” ibaresi eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“8/2/2023 tarihli ve 6785 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yer alan illerde yapılaşma Geçici Madde 1- 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremlerden etkilenen yerlerde bu Yönetmeliğin ilgili hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, 31/12/2026 tarihine kadar 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanunun ek 1 inci maddesi kapsamında yapılacak başvurularda; belediye mücavir alan sınırları içinde veya dışında planı bulunmayan köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve kırsal yerleşik alanlarda orta hasar ve üzeri hasarlı olarak tespit edilen barınma amaçlı konut yapılarının yerinde yeniden yapımında parsel sınırlarına yol cephelerinde en az 1.50 metre, diğer cephelerde en az 1.50 metre, parseldeki binalar arasında ise en az 3.00 metre mesafe bırakılır. Belirtilen mesafelerin sağlanamadığı parsellerde; yapının afetten önceki konumunu gösterir durum krokisine göre komşu, bahçe ve yol cephelerine mesafeleri takdir ve tayine ilgili idare yetkilidir. Bu Yönetmeliğin taban alanı kat sayısı ile 50 nci maddenin yapı adedine ve yapı alanına ilişkin kısıtlayıcı hükümleri 31/12/2026 tarihine kadar uygulanmaz. Ancak çevre düzeni planında daha fazla belirtilmedikçe bir parselde yapılabilecek tüm yapıların taban alanı katsayısı 0.60'ı geçemez.”

Yönetmeliğin Adı : Binalar ile Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

R.G. Tarih ve Sayısı : 21.10.2024/32699

Konusu : Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Yeşil sertifikalar, düzenledikleri tarihte geçerli olan kriterler bakımından bina veya yerleşmede sertifika puanlarını olumsuz yönde etkileyecek nitelikte herhangi bir değişiklik olmadığı müddetçe geçerlidir.” Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin altıncı fıkrasının (d) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

R.G. Tarih ve Sayısı : 10.10.2024/32688

Konusu : Yönetmeliğin eki (EK-2)'de yer alan “GAYRİSİHHİ MÜESSESELER LİSTESİ” kısmının “C) ÜÇÜNCÜ SINIF GAYRİSİHHİ MÜESSESELER” başlıklı bölümünün “8-DİĞERLERİ” başlıklı alt bölümünün 8.14 maddesinin “8.14.7” numaralı alt maddesinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Tamamı için valilik görüşü alınmış olan toplu iş yerlerindeki ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapılan iş yerleri için ayrıca valilik görüşü aranmaz.” Aynı Yönetmeliğin eki (EK-2)'de yer alan “GAYRİSİHHİ MÜESSESELER LİSTESİ” kısmının “C) ÜÇÜNCÜ SINIF GAYRİSİHHİ MÜESSESELER” başlıklı bölümünün “8-DİĞERLERİ” başlıklı alt bölümünün 8.14 maddesinin “8.14.11” numaralı alt maddesinin sonuna aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Ancak toplu iş yerleri parselinin veya parsellerinin içinde bulunan eklentilerde veya kat maliklerinin oy birliği kararı ile 634 sayılı Kanun kapsamındaki ortak yerlerde idari büro ve kabul yeri ile ilişkilendirilecek yerler, taşıt teşhir alanı olarak kullanılabilir. Bu şekilde belirlenmiş alanlar 8.14.4 numaralı alt maddede belirtilen taşıt teşhir alanı hesabında dikkate alınır.” Aynı Yönetmeliğin geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Ancak elektrikli araç şarj istasyonlarına ilişkin hükümler

bakımından bu fıkrada yer alan tarih 31/7/2025 olarak uygulanır.”

Yönetmeliğin Adı : Mahalli İdareler Bütçe ve Muhabese Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

R.G. Tarih ve Sayısı : 24.09.2024/32672

Konusu : Yönetmeliğin 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “fonksiyonel” ibaresi “program” şeklinde değiştirilmiştir. Yönetmeliğin 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Program sınıflandırması MADDE 6- (1) Program sınıflandırması politika öncelikleri ile kamu hizmetlerinin çıktı ve sonuçları arasında bağlantı kurmak, bütçe karar süreçlerini desteklemek ve bütçe kaynak tahsisinin harcama önceliklerine göre yapılmasını sağlamak üzere geliştirilen sınıflandırmadır. (2) Program sınıflandırması bütçe kaynaklarının yönetimi açısından “Program-Alt Program-Faaliyet” şeklinde üç düzeyden oluşur. Buna göre; a) Program, kurumların temel görev ve sorumlulukları esas alınarak kaynak tahsis edilen, birbiriyle uyumlu ve anlamlı şekilde bir araya getirilmiş faaliyetler grubu olan birinci düzeyi, b) Alt program, programın alt unsurlarını içerecek şekilde düzenlenen ve program kapsamındaki ürün ve hizmetlerin, nitelikleri itibarıyla alt gruplara ayrılmasını sağlayan ikinci düzeyi. c) Faaliyet, kamu kaynağı kullanmak suretiyle belirli bir ürünün üretilmesi ya da hizmetin sunulması amacıyla, planlama aşamasından üretim ve hedef kitleye sunum aşamasına kadar gerçekleştirilen iş, işlem ve süreçler bütünü olan üçüncü düzeyi, gösterir. (3) Faaliyetler kapsamında yürütülen iş, işlem ve süreçlerin gruplandırılması suretiyle faaliyetlerin altında idarelerin ihtiyaçları doğrultusunda alt faaliyetler oluşturulabilir. Faaliyetlerin detaylandırılması için oluşturulan alt faaliyetler sınıflandırmanın bir unsuru değildir. (4) Kurumlar tarafından kullanılacak program, alt program ve faaliyetler mahalli idareler bütçe hazırlama rehberinde gösterilir.” Yönetmeliğin 7 nci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. “(2)

Kurumsal sınıflandırma aşağıdaki iki düzeyden oluşur: a) Birinci düzey, kurumu gösterir. b) İkinci düzey, kurumun harcama birimlerini gösterir.” “(4) Kurumsal kodlama, Belediye, Bağlı İdare ve Birlikler ile İl Özel İdaresi Kurumsal Sınıflandırma Anahtarı (Örnek-1)’na göre yapılır. Kurumsal sınıflandırmada yer alacak kurumlar, Mahalli İdareler Bütçe Hazırlama Rehberinde gösterilir.» Yönetmeliğin 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Program bütçe sisteminde fonksiyonel sınıflandırmanın faaliyetlerle ilişkisi MADDE 8- (1) Program bütçe sisteminde, istatistiki veri üretme kabiliyetinin korunması ve geçmişe yönelik veri kaybının önlenmesi için fonksiyonel sınıflandırmanın ilk üç düzeyi korunur. Ancak bütçe tasarısında gösterilmez, söz konusu sınıflandırma tertip yapısından çıkarılarak bilgi sistemleri üzerinden izlenir. (2) Program bütçe yapısında yer alan her bir faaliyetin fonksiyonel sınıflandırmanın üçüncü düzeyi ile yapılacak eşleştirmesi ve fonksiyonel sınıflandırmaya ilişkin verilerin istatistiki veri üretme kabiliyetinin korunması ile geçmişe yönelik veri kaybının önlenmesi hususları Mahalli İdareler Bütçe Hazırlama Rehberinde gösterilir.” Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan «tek haneli» ibaresi “iki haneli” şeklinde, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. “(2) Kurumlar gördüğü hizmetlerin finansmanının sağlandığı kaynaklara göre Strateji ve Bütçe Başkanlığınca belirlenen finansman tipi kodları kullanır.” Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için” ibaresi “Strateji ve Bütçe Başkanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir. “(2) Ekonomik sınıflandırma dört düzeyden oluşur, her düzey iki haneli rakamla kodlanır.

(3) Birinci düzey ekonomik kodlar şunlardır:

- a) 01 Personel Giderleri.
- b) 02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri.
- c) 03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri.
- ç) 04 Faiz Giderleri.
- d) 05 Cari Transferler.

- e) 06 Sermaye Giderleri.
- f) 07 Sermaye Transferleri.
- g) 08 Borç Verme.
- ğ) 09 Yedek Ödenekler.”

Yönetmeliğin 22 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bütçe çağrısında harcama birimleri için gösterge niteliğinde giderin ekonomik sınıflandırmasının birinci düzeyi itibarıyla ödenek tavanlarına yer verilir.” Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “kasaba” ibaresi “belde” şeklinde değiştirilmiştir.

ÖZET: Kamu görevlilerinin, kast, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan, mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda ortaya çıkan kamu zararının, sorumlularca ve/veya ilgililerce rızaen veya sulhen ödenmesi suretiyle ya da 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edileceği anlaşıldığından, 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ödeme emri yoluyla tahsiline yönelik olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

T.C. DANIŞTAY İKİNCİ DAİRE
Esas No : 2024/1346
Karar No : 2024/3347

(...)

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İkinci Dairesince, Danıştay Başkanlık Kurulunun 19/07/2023 günlü, K:2023/33 sayılı kararının “Ortak Hükümler” kısmının 2. fıkrası uyarınca, ayrıca bir gönderme kararı verilmeksizin Danıştay Dördüncü Dairesine; Danıştay Dördüncü Dairesi tarafından ise, 05/03/2024 günlü, E:2023/6446, K:2024/1487 sayılı gönderme kararıyla Danıştay İkinci Dairesine iletilen dosyada, Tetkik Hakiminin açıklamaları dindikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

Davacının, davalı idarede görev yaptığı döneme ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörlüğünün ... günlü, ... sayılı denetim raporuna istinaden, kamu zararına sebebiyet verdiği-

den bahisle adına çıkarılan 10.888.240,51 TL borcun 7 gün içerisinde ödenmesi, ödenmemesi halinde ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca işlem yapılacağı yolunda ... günlü, ... sayılı ödeme emrinin düzenlenmesi üzerine, bu ödeme emrinin iptali istemiyle temyizden incelenmekte olan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT :

Dava konusu işlem tarihi itibarıyla yürürlükte olan haliyle 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun, “Kamu zararı” başlıklı 71. maddesinde, kamu zararı, kamu görevlilerinin, kast, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan, mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda, kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde açıklanmış; kamu zararının belirlenmesinde, iş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması, mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması, transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması, iş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması, idare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması, mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılmasının esas alınacağı hususu belirtilmiş; son fıkrasında, kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usul ve esasların, (mülga) Maliye Bakanlığının teklifi üzerine (mülga) Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hükmüne yer verilmiştir. Anılan hükme istinaden 19/10/2006 gün-

lü, 26324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 1. maddesinde, bu Yönetmelik'in amacının, kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararlarının tahsiline ilişkin usul ve esasları belirlemek olduğu; 4. maddesinde, kamu zararının, kamu görevlilerinin, kast, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda, kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasından doğan zarar olduğu; 7. maddesinde, kamu zararlarının, 6. maddede belirtilen hususlar göz önünde bulundurulmak suretiyle kontrol, denetim veya inceleme, Sayıştayca kesin hükme bağlama sonucunda tespit edileceği; 10. maddesinin 2. fıkrasında, kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların, sorumlulara ve ilgililere tebliğ işlemlerine, 7/A maddesi gereğince yapılacak değerlendirme işlemlerinin tamamlanarak, değerlendirme formunun takibe yetkili birime ulaştırıldığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde başlanacağı, tebliğde; borcun miktarı, sebebi, doğuş tarihi, faiz başlangıç tarihi, ödeme yeri belirtileceği ve sorumlulara ve/veya ilgililere ödeme, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak üzere otuz gün süre verileceği, sorumluların ve/veya ilgililerin varsa itirazları 15 gün içinde sonuçlandırılacağı; bu süre içinde sonuçlandırılmayan başvuruların reddedilmiş sayılacağı; itirazın, merkezde üst yönetici, taşrada ise idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi tarafından, gerek görülmesi halinde harcama birimi ve/veya hukuk biriminin de görüşüne başvuru-

lak sonuçlandırılacağı; 12. maddesinde, kamu zararından doğan alacakların, sorumlulardan ve/veya ilgililerden, zararın olduğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte tahsil edileceği, tespit edilen kamu zararlarının rızaen ve sulh yolu ile ödenme, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak ve 2004 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edileceği; 22. maddesinde, alacağın takibinden sorumlu birim yöneticilerinin, mahkemeye veya icraya intikal ettirilen alacakların takibinin hangi aşamada olduğunu ilgili hukuk birimleri nezdinde izlemek, icra dairelerince tahsil edildiği bildirilen paraların muhasebe biriminin veznesine veya banka hesabına yatırılmasını ve sorumluların ve/veya ilgililerin borçlarına mahsubunu sağlamak zorunda oldukları düzenlenmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

Yukarıda yer verilen mevzuatın değerlendirilmesinden, kamu görevlilerinin, kast, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan, mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda ortaya çıkan kamu zararının, sorumlularca ve/veya ilgililerce rızaen veya sulhen ödenmesi suretiyle ya da 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edileceği anlaşıldığından, 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ödeme emri yoluyla tahsiline yönelik olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık; dava konusu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin Bölge İdare Mahkemesi kararında ise sonucu iti-

barıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

ÖZET: ...Plan açıklama raporunda nesnel, bilimsel ve teknik gerekçeye yer verilmemesi ve taşınmazın bulunduğu alana yönelik yerleşilebilir alanların tespiti amacıyla eşik analizi yapılmaması nedeniyle dava konusu *1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planının kabulü işleminin*; planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

DANIŞTAY ALTINCI DAİRE

Esas No : 2020/8389

Karar No : 2024/3361

(...)

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY : Uyuşmazlık konusu taşınmaz, daha önceki planda park alanı, ağaçlandırılacak alan ve yol alanı olarak planlanmış, dava konusu Kayseri Büyükşehir Belediye Meclisinin ... tarihli ve ... sayılı kararı ile kabul edilen 1/5000 ölçekli nazım imar planında ise seyrek yoğunlukta (50 ki/he) gelişme konut alanı olarak planlanmıştır. Davacı tarafından, dava konusu işlemin kamulaştırmasız el atma sebebiyle tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulmak amacıyla tesis edildiği ileri sürülerek iptali istemiyle görülmekte olan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

3194 sayılı İmar Kanununun 5. mad-

desinin dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan halinde, nazım imar planı; varsa bölge ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hali hazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları gösteren ve uygulama imar planının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen detaylı bir raporla açıklanan ve raporu ile beraber bir bütün olan plan olarak tanımlanmıştır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin "Araştırma ve analiz" başlıklı 8. maddesinde, "1) Mekânsal planların, plan değişikliklerinin, revizyon ve ilavelerin hazırlanması sürecinde, kamu kurum ve kuruluşları veya plan müelliflerince planın türüne ve kademesine göre bu Yönetmelikte genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veri, görüş ve öneriler elde edilerek gerekli analiz, etüt, araştırma ve çalışmalar yapılır. (2) Kurum ve kuruluşlar, görüşlerini en geç otuz gün içerisinde bildirmek zorundadır. Görüş bildirilmesi için etüt ve analiz gibi uzun süreli çalışma yapılması gereken hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine otuz günü geçmemek üzere ilave süre verilir. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında olumsuz bir görüşün bulunmadığı kabul edilir. (3) Kurum ve kuruluşların plan yapım aşamasında plan alanına yönelik ihtiyaç duydukları eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel tesis, emniyet ve güvenlik vb. hizmet alanları

ile bu alanlara ilişkin standartları bildirmeleri esastır. Bu amaçla nazım imar planı yapım aşamasında kurumların görüşü alınır. (4) Nazım ve uygulama imar planlarının hazırlanması sürecinde birlikte veya eş zamanlı görüş istenebilir. Ancak, nazım imar planı hazırlanırken kurum ve kuruluş görüşlerinin veya verilerin uygulama imar planı ayrıntısında elde edilmesi halinde, bu görüş ve güncel veriler temin edilmek suretiyle plan onaylayan idareler farklı da olsa ayrıca uygulama imar planı için görüş veya veri istenmeyebilir...” düzenlemelerine yer verilmiştir. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin “İmar planı ilkeleri” başlıklı 21.maddesinde, “(6) Onaylı jeolojik-jeoteknik veya mikro bölgeleme etüt raporu bulunmayan alanlarda imar planları hazırlanamaz. (7) İmar planına esas onaylı jeolojik-jeoteknik etüt veya mikro bölgeleme raporlarındaki yerleşime uygunluk durumu haritalarına uyulması zorunludur. İmar planlarının hazırlanmasında, varsa öncelikle mikro bölgeleme etütleri, yoksa yerleşim alanının planlanmasına yönelik uygun jeolojik-jeoteknik etütler kullanılır.” hükmüne, “Eşik analizi” başlıklı 22. maddesinde, “(1) Planların hazırlanması sürecinde yerleşilebilir alanların belirlenmesi amacıyla kurum ve kuruluşlardan alana ilişkin toplanan doğal ve fiziki bilgilerin alan özgü yapılan etüdler ile diğer tüm veriler birlikte değerlendirilmek suretiyle gerek duyulan ölçeklerde halihazır haritalar üzerinde üst üste çakıştırılması ile eşik analizi hazırlanır. (2) Eşik analizinde topografik, jeolojik-jeoteknik, hidrojeolojik yapı özellikleri ile arazi kullanımı, tarım ve orman alanları, içme suyu havzaları, sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar.

kıy, altyapı, doğal ve fiziki veriler ile afet tehlikeleri analiz edilerek bir arada değerlendirilir. (3) İmar planlarının hazırlanması sürecinde eşik analizin yapılması zorunlu olup plan kararlarının oluşturulmasında temel plan altlığı olarak kullanılır.” aynı Yönetmeliğin “Nazım imar planı” başlıklı 23.maddesinde de; “Nazım imar planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında analiz, etüt ve araştırmalar yapılır: b) Jeolojik, jeomorfolojik, hidrolojik ve hidrojeolojik yapı. (...) v) Doğal afet tehlikeleri ve kentsel riskler, varsa risk yönetimi ve sakınım planları.” kuralı yer almıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Dosyanın incelenmesinden; İdare Mahkemesince hükme esas alınan bilirkişi raporunda; 1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planı öncesi yeterli analiz ve değerlendirmeler ile alandaki topografik yapının ve eğime ilişkin tespitlerin yapılmadığı, bu nedenle konut alanı kullanımına açılan bölgenin yerleşilebilir nitelikte olup olmadığının belirli olmadığı, ayrıca plan açıklama raporunun, revizyona konu alan kullanımlarının belirlenmesine ilişkin yapılması gereken değerlendirmeler yönünden eksik olduğu, uyumsuzluk konusu alanın ağaçlandırılacak alan olarak planlı iken, seyrek yoğunlukta konut alanına dönüştürülen kısımlarla ilgili olarak, alanın yerleşime açılmasının uygun olup olmadığına ilişkin, topografik yapı ve eğim durumunu ortaya koyan detaylı bir eşik analizi yapılmadığı tespitlerine yer verilmiştir. Ayrıca, bilirkişi kurulunca, keşif günü

yapılan gözlemde, alanın büyük bir kısmında yüksek eğimli alanlar bulunduğu, bu nedenle alanın büyük kısmının yerleşim için uygun karakterde olup olmadığı hususuna ilişkin tereddüt olduğu, bu hususu detaylandırıcak nitelikte eşik analizi raporu bulunmadığı gibi plan açıklama raporunda da plan değişikliği gerekçesini ortaya koyacak bilimsel ve teknik gerekçelere yer verilmediği değerlendirilmesinde bulunulmuştur. Bu durumda, önceki planda eğitim durumu ve konumu dikkate alınarak açılacak alan olarak planlanan ve yapılaşma dışı tutulan taşınmazın, dava konusu 1/5000 ölçekli nazım imar planı ile seyrek yoğunlukta (50 ki/he) gelişme konut alanı belirlendiği ancak alanın yapılaşmaya açılmasına yönelik plan açıklama raporunda nesnel, bilimsel ve teknik gerekçeye yer verilmediği, taşınmazın bulunduğu alana yönelik yerleşilebilir alanların tespiti amacıyla eşik analizi yapılmadığı görüldüğünden, dava konusu işlemin planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan Bölge İdare Mahkemesince, bilirkişi kurulunca keşif günü yapılan gözlemde taşınmazın bulunduğu alanın nispeten yerleşilebilir nitelikte olduğu belirtilerek konut kullanımına açılmasında sakınca bulunmadığı belirtilmiş ise de dava konusu imar planına altlık oluşturacak analiz, etüt ve araştırma içeren plan hazırlık çalışmaları yapılmadan salt keşif günü gözlemlenen tespitlerin dava konusu imar planını hukuka uygun hale getirmeyeceği de açıktır. Bu itibarla, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararında

hukuki isabet bulunmamaktadır.

* * *

ÖZET: Başka kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolu olarak çalışıp Belediye bünyesinde işyeri hekimi olarak görevlendirilen veya çalıştırılan doktorlara 6331 sayılı Kanun'da belirtilen ödeme yerine sözleşme imzalanarak Kanunen alması gerekenden daha fazla ücret ödemesi sonucunda kamu zararına neden olduğu hakkında

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
ALTINCI DAİRE

Karar Tarihi: 12.07.2024

Karar No: 942

İlam No: 448

İşyeri Hekimi Çalıştırılması ... tarih ve ... sayılı Ek İlamın ...'inci maddesiyle tazminine hükmolunan konuyla ilgili olarak Temyiz Kurulunun ... tarih ve ... tutanak sayılı bozma kararı üzerine 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesinin yedinci fıkrası hükmü gereğince konunun görüşülmesine karar verildi.

Anılan Ek İlamın ...'inci maddesiyle, başka kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolu olarak çalışıp Belediye bünyesinde işyeri hekimi olarak görevlendirilen veya çalıştırılan doktorlara 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen ödeme yerine bu doktorlarla sözleşme imzalanarak kanunen alması gerekenden daha fazla ücret ödemesi sonucu neden olunan kamu zararı tutarı ... TL'nin tazminine karar verilmişti.

Bu tazmin hükmüne karşı Diğer Sorumlu sıfatıyla sorumlu tutulan ... tarafından Sayıştay Temyiz Kuruluna yapılan temyiz başvurusu üzerine anı-

lan Kurulca verilen ... tarih ve ... tutanak sayılı Kararında, "... Belediye ile ... ve ... .. arasında ... tarihinde işyeri hekimliği sözleşmesi yapılmıştır. Söz konusu sözleşmenin yapıldığı tarihte adı geçen hekimler başka belediyelerde kadrolu hekim olarak görev yapmaktaydılar. Somut uygulamada hekimler Belediyede 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlanmış haklarına istinaden çalıştırılmıştır. Sorumlular tarafından 6331 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamında çalışmaya muvafakat veren hekiminin bulunmadığı, bu sebeple adı geçen iki hekimin kurumları dışındaki çalışma hakları kullanılarak bedeli karşılığında 2013 yılında yapılan sözleşme ile işyeri hekimi olarak çalıştırıldığı belirtilmektedir.

30.06.2012 tarih ve 6331 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan işyeri hekimi olma niteliğini haiz personel diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir. 8'inci maddeye istinaden hekimlerin kamu kurum ve kuruluşlarında 80 saate kadar görevlendirilmeleri mümkündür. Bu görevlendirme için hekimin muvafakati ve üst yöneticinin onayı gerekmektedir. Bu görevlendirme için alınabilecek ücret de Kanunla belirlenmiştir. Ancak, somut uygulamada ... ve ... ..'ün çalışması bu kapsamda olmayıp, 1219 sayılı Kanun ile 4857 sayılı Kanuna tabi sözleşmeli işyeri hekimliği statüsünde olduğundan adı geçenlere bu kapsamda yapılan ödemelerde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır. 6331 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen usul işyeri hekimliği ilişkisi kurulmasının yasal yollarından biridir; Ancak madde 8'in yedinci fıkrasında belirtilen tutar işyeri hekimliğinin rayiç bedeli veya yasal üst sınırı değildir. Ayrıca adı geçen hekimlere ödenen tutarlar Türk Tabipler Birliğinin işyeri hekimliği asgari sözleşme ücretlerinin üzerinde de değildir (İlgili işçi sayısı: 275-299 işçi sayısı aralığı).

Bu itibarla, somut uygulamada hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle .... Karar-.... İlam sayılı Daire Kararının ...'inci maddesinin bozularak, yeniden hüküm tesis edilmesini teminen Dosyanın Dairesine Gönderilmesine ...", karar verilmiştir.

Aynı tazmin hükmüne karşı sorumlular ... .., ... ve ... .. tarafından yapılan temyiz başvuruları üzerine ise anılan Kurul ... tarih ve ..., ... ve ... tutanak sayılı Temyiz Kurulu Kararlarında söz konusu tazmin hükmünün ... tarih ve ... tutanak sayılı Temyiz Kurulu Kararı ile bozulduğundan, sorumluların bu maddeyle ilgili itirazı üzerine Kurulca yapılacak işlem olmadığına, ancak aynı mahiyette olan dosyanın gereği yapılmak üzere ... tutanak sayılı dosya ile birleştirilerek Dairemize gönderilmesine karar vermiştir.

Temyiz Kurulunun anılan bozma kararına istinaden Dairemize havale edilen dosya ve konuya ilişkin Denetçi tarafından düzenlenen ... tarihli Ek Rapor ve eklerinin incelenmesi sonucunda gereği düşünüldü:

Başka kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolu olarak çalışıp, Belediye bünyesinde işyeri hekimi olarak görevlendirilen veya çalıştırılan doktora 6331 sayılı

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen ödeme yerine sözleşme imzalanarak kanunen alması gerekenden daha fazla ücret ödendiği görülmüştür.

18.01.2014 tarihli ve 2886 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 21'inci maddesiyle, "Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve yöneticilik görevi bulunmayan tabipler ile aile hekimleri, kurum ve kuruluşlarındaki çalışma saatleri dışında ve kurumlarının izniyle aylık otuz saati geçmemek üzere iş yeri hekimliği yapabilir." hükmü getirilmiştir. Getirilen bu değişiklik sonrası 11.04.1928 tarihli ve 863 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1219 numaralı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 12'nci maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili kısmı şu şekilde olmuştur: "...(Değişik dördüncü cümle: 2/1/2014-6514/21 md.) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve yöneticilik görevi bulunmayan tabipler ile aile hekimleri, kurum ve kuruluşlarındaki çalışma saatleri dışında ve kurumlarının izniyle aylık otuz saati geçmemek üzere iş yeri hekimliği yapabilir. Döner sermayeli sağlık kuruluşları ise kurumsal olarak iş yeri hekimliği hizmeti verebilir. (Ek cümle: 2/1/2014-6514/21 md.) Tabipler, iş yeri hekimliği eğitimi alma ve iş yeri hekimliği belgesine sahip olma şartı aranmaksızın 10'dan az işçi çalıştıran az tehlikeli iş yerlerinin iş yeri hekimliği görevini yapabilirler. Bu maddenin uygulamasına ve iş yeri hekimliğine ilişkin esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir...".

Buna göre, kamu kurum ve kuruluş-

larında çalışan ve yöneticilik görevi bulunmayan tabipler ile aile hekimlerinin iş yeri hekimi olarak çalışabilmeleri için bu çalışmaların mesai saati dışında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "İş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları" başlıklı 8'inci maddesinin yedinci fıkrasında ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan iş yeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personel, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilecek personele, görev yaptığı her saat için (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödeme, hizmet alan kurum tarafından yapılır. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bu durumdaki görevlendirmeyle ilişkin ilave ödemelerde, günlük mesai saatlerine bağlı kalmak kaydıyla, aylık toplam seksen saatten fazla olan görevlendirmeler dikkate alınmaz." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, ilgili maddede belirlenen çalışma süresine riayet ederek iş yeri hekimlerinin çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilecek, ayrıca bu şekilde görevlendirilecek kişilere görev yaptığı her saat için (200) gös-

terge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödemenin hizmet alan kurum tarafından yapılacak ve aylık toplam en fazla 80 saat ilave tutar ödenebilecektir.

Temyiz Kurulu Kararında, somut uygulamada ... ..'ün çalışmasının 1219 sayılı Kanun ile 4857 sayılı Kanun'a tabi sözleşmeli işyeri hekimliği statüsünde olduğundan adı geçenlere bu kapsamda yapılan ödemelerde mevzuata aykırılığın bulunmadığı, 6331 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen usulün işyeri hekimliği ilişkisi kurulmasının yasal yollarından biri olduğu, ancak anılan fıkrada belirtilen tutarın işyeri hekimliğinin rayiç bedeli veya yasal üst sınırı olmadığı, ayrıca adı geçen hekimlere ödenen tutarların Türk Tabipler Birliğinin işyeri hekimliği asgari sözleşme ücretlerinin üzerinde de olmadığı ifade edilmişse de;

Burada dikkate alınması gereken mevzuat hükmü, mesai saatleri içinde başka kamu kurumlarında hangi şartlarda işyeri hekimi olarak çalışılabileceğinin yer aldığı 6331 sayılı Kanun'un 8'inci maddesidir. Temyiz Kurulu Kararında dikkate alınan 1219 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinin mesai saatleri dışında çalışacak kişilere ilişkin düzenleme içermesi nedeniyle somut olayda bu maddenin esas alınmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Zira, bahsi geçen doktorlar mesai saatleri içinde Belediyede çalışmışlardır. Ayrıca, Temyiz Kurulu Kararında belirtildiği üzere kişilerin bir sözleşme imzalayarak mesai saatleri içinde çalışmalarını, ikinci görev yasağına gireceğinden mümkün değildir.

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atla-

rının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 12'nci maddesinin üçüncü fıkrasına 02/01/2014 tarihli ve 6514 sayılı Kanun'un 21'inci maddesi ile getirilen, " Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve yöneticilik görevi bulunmayan tabipler ile aile hekimleri, kurum ve kuruluşlarındaki çalışma saatleri dışında ve kurumlarının izniyle aylık otuz saati geçmemek üzere işyeri hekimliği yapabilir. Döner sermayeli sağlık kuruluşları ise kurumsal olarak işyeri hekimliği hizmeti verebilir." şeklindeki düzenleme ile tabiplere asıl görevlerinin dışında Kanun'da belirtilen şartlarda işyeri hekimliği yapma imkanı sağlanmıştır.

Bu durumda kamu kurum ve kuruluşlarında asli görevlerinin yanında işyeri hekimi olarak çalışan personele ödenecek aylık ödeme 80*200 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından elde edilecek tutarı geçemeyecektir.

6331 sayılı Kanun'un Resmi Gazete'de ilk yayımlandığı tarih olan 30.06.2012 tarihinde 8'inci maddenin yürürlüğü iki yıl ertelenmişti. Ancak, Kanun'un yürürlük maddesinde 12.07.2013 tarihinde 6495 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesi ile değişiklik yapılarak 8'inci maddenin yürürlüğü Kanun'un Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten 6 ay sonra olarak belirlenmiştir.

Kanun'un 6'ncı maddesinin yürürlüğe girmesi 01.07.2016 olmasına rağmen işyeri hekimleri olarak çalışan kişiler konusunda istisna getirilmesi ve 8'inci maddesinde işyeri hekimleri için öngörülen ücret ödemesinin yürürlüğünün "yayımlı tarihinden itibaren altı ay sonra" olarak belirlenmesi nedeniyle işyeri hekimlerine yapılacak ödeme 30.12.2012

tarihinden itibaren Kanun'da öngörülen tutarlar olması gerekmektedir.

... Büyükşehir Belediyesinde işyeri hekimi olarak çalıştırılan ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolu olarak çalışan doktorlara 6331 sayılı Kanun'da belirlenen aylık toplam seksen saati geçmemek üzere her saat için (200) gösterge ile memur aylık katsayısının çarpımı kadar ücret yerine sözleşme imzalanarak sözleşme bedeli üzerinden aylık ücret ödenmiştir.

Ayrıca, söz konusu uygulamaya rayiç bedel yönünden bakıldığında ise, işyeri hekimlerine kanunen ödenebilecek olan rayiç bedel 6331 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen tutardır. Hekimin 6331 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen muvafakatinin olmaması, anılan fıkra da belirtilen tutarın üzerindeki ödemelerin kamu zararı teşkil etmesini engellemeyecektir.

... Belediyesinde kadrolu olarak çalışan ... Kurumunun görevlendirme onayına istinaden ... tarihinde ... Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme imzalamış ve bu sözleşmeye istinaden .. Aralık ayından ... yılı Aralık ayına kadar toplam ... TL ücret almıştır. ... Belediyesinin kadrolu doktoru olan ... ise Kurumunun izni olmadan ... tarihinde ... Büyükşehir Belediyesi ile sözleşme imzalamış ve bu sözleşmeye istinaden de ... Aralık ayından ... yılı Aralık ayına kadar toplam ... TL ücret almıştır.

Yukarıda bahsi geçen doktorlara ilgili Kanun hükmüne göre çalıştıkları saat başına (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı kadar ödeme yapılması gerekirken imzalanan sözleş-

melerde belirtilen ücret ödenmek suretiyle fazla ödeme yapılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle, başka kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolu olarak çalışıp Belediye bünyesinde işyeri hekimi olarak görevlendirilen veya çalıştırılan doktorlara 6331 sayılı Kanun'da belirtilen ödeme yerine sözleşme imzalanarak Kanunen alması gerekenden daha fazla ücret ödenmesi sonucunda toplam ... TL tutarında kamu zararına neden olduğu ve Dairemizin ilk kararında ısrar edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, kamu zararı tutarı ... TL'nin, ... TL'sinin Harcama Yetkilisi (Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı) ... ve Gerçekleştirme Görevlisi (Sağlık İşleri Şube Müdürü) ... ile Diğer Sorumlu (Genel Sekreter Yrd.) ... 'a, ... TL'sinin Harcama Yetkilisi (Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı) ... ve Gerçekleştirme Görevlisi (Sağlık İşleri Şube Müdür V.) ... ile Diğer Sorumlu (Genel Sekreter Yrd.) ... 'a, müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizi ile ödettilmesine, 6085 sayılı Kanun'un 55'inci maddesi uyarınca Ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy çokluğuyla karar verildi.

***

ÖZET: .. Belediyede unvansız daire başkanı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmemesi ve fiilen icra edilmeyen hizmete ilişkin kadro unvanı oluşturularak daire başkanı kadrosuna atama yapılması nedeniyle kamu zararına neden olduğu

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
ALTINCI DAİRE

Karar Tarihi: 12.07.2024

Karar No: 941

İlam No: 320

Personel Ataması

... tarih ve ... sayılı asıl İlamın ...'ncı maddesinin (A) ve (B) bentleri ile verilen ilişilecek husus bulunmadığı yönündeki hükümlerin Temyiz Kurulunun ... tarihli ve ... tutanak sayılı Kararı ile bozulması üzerine 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesinin yedinci fıkrası hükmü gereğince konunun görüşülmesine karar verildi.

A) Anılan İlamın ...'ncı maddesinin (A) bendiyle, ... Büyükşehir Belediyesinde unvansız daire başkanı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmediği ve fiilen icra edilmeyen hizmete ilişkin kadro unvanı oluşturularak ... ..'nın mevzuata aykırı olarak daire başkanı kadrosuna atanması sonucu kamu zararına neden olduğu iddiası ile ilgili olarak Rapor konusu edilen ... TL ödeme hakkında ilişilecek husus bulunmadığına karar verilmiştir.

Söz konusu İlam hükmüne karşı Sayıştay Başsavcılığı adına itiraz eden Başsavcı tarafından Sayıştay Temyiz Kuruluna yapılan temyiz başvurusu üzerine anılan Kurulca verilen ... tarihli ve ... tutanak sayılı Kararının 1'inci maddesinde; "... Büyükşehir Belediyesi A2 grubunda yer almaktadır. Norm kadroda 9 adet Daire Başkanlığının zorunlu olarak ihdas edileceği, seçimli olarak ise 20 adet Diğer Daire Başkanlığının (I) sayılı listeden seçilebileceği Yönetmelikte belirtilmiştir.

(I) sayılı listede yer alan 39 adet unvanlı (Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Ulaşım Dairesi Başkanı gibi) daire başkanı arasından seçim yapma imkânı getirilmiştir. ... Büyükşehir Belediyesi de bu listeden seçim yaparak unvanlı daire başkanlıkları oluşturmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanununun 63'üncü maddesinde: "Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir." denilerek harcama yetkilisinin tanımı yapılmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun "Harcama yetkisi ve yetkilisi" başlıklı 31'inci maddesinde: "Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir." hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kanuna istinaden çıkarılmış olan 1 seri numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğde harcama yetkililerinin belirlenmesi konusunda: "5018 sayılı Kanunun 5486 sayılı Kanunla değişik 81 inci maddesinin birinci fıkrasında bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olarak belirlenmiştir. Bu hüküm uyarınca bütçe sınıflandırması harcama yetkilisini belirleyen temel unsur olmaktadır." denilerek harcama yetkilisinin kim tarafından kullanılacağı açıkça belirtilmiştir.

Belediye Meclisince 7 adet "daire başkanı" unvanlı kadro ihdas edilmiştir. İhdas edilen 7 adet unvansız Daire Başkanlığı kadrolarından birinin 2012 diğerlerinin ise 2015 yılında Belediye Meclisince ihdas edildiği anlaşılmıştır. Norm Kadro Yönetmeliğinde: "İdari birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasın-

da yetki ve görev mükerrerliğine yer verilemez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz. Ek-8 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli idare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir.” denilmiştir. Bu düzenlemeye göre “daire başkanı” kadrosu ihdas edilmesi durumunda ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenmesi gerekir. Yani ihdas edilen bu kadronun görev tanımının açık ve net olarak belirlenmesi, icrai niteliğinin olması ile bütçesi ve harcama yetkililiğinin bulunması gerekir. İhdas edilen 7 adet “daire başkanı” kadrosundan 3’ü boş olarak tutulmaktadır. Yani bu kadrolarla ilgili bu hizmet söz konusu değildir. Bir kadroya ihtiyaç duyulduğunda Meclis tarafından kadro ihdası mümkündür. İhdas edilen 7 adet “Daire Başkanı” kadrosundan 4’üne atamalar yapılmıştır. Bu kişilerin atandıkları unvansız daire başkanlığı kadrosuna ait görev tanımının olmadığı, harcama birimi oluşturulmadığı dikkate alındığında Yönetmeliğe aykırı olarak yapılan atamaların atanmış kişilere daha fazla ücret verme dışında bir amacının olmadığı anlaşılmıştır.

Somut uygulamada daire başkanı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmediği ve fiilen icra edilmeyen hizmete ilişkin kadro unvanı oluşturularak ... ..’nün mevzuata aykırı olarak bu kadroya atanmasının bu kişiye daha yüksek maaş verme amacını taşıdığı anlaşılmaktadır.

Yeniden ifade etmek gerekirse, özetle: Unvansız “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda, ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanının belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenmesi gerekir. Yani ihdas edilen bu kadronun görev tanımının açık ve net olarak belirlenmesi, icrai niteliğinin olması ile bütçesi ve harcama yetkililiğinin bulunması gerekir. Somut uygulamada, adı kişinin atandığı unvansız Daire Başkanlığı kadrosuna ait görev tanımının olmadığı, harcama birimi oluşturulmadığı anlaşılmıştır. Buna ilave olarak, şube müdürü olarak görev yapan ... .. gün ve ... sayılı onay ile şube müdürü kadrosundan 1’inci dereceli unvansız “daire başkanı” kadrosuna atanmıştır. Atama (görevlendirme) onayında “İştiraklerden sorumlu genel sekreter danışmanı olarak görevlendirilmiştir” yazılmaktadır. Atama yapılan kadro norm kadroya uygun olmadığı gibi adı geçen kişi daire başkanlığı görevini de yapmamıştır. Ayrıca, yapılan bu atama işleminde, hukuka aykırı olarak, adı geçen kişiye yüksek maaş ödenmesinin amaçlandığı anlaşılmıştır.

Buna göre, somut uygulamada 5018 sayılı Kanununun 71’inci maddesi kapsamında kamu zararı oluşturduğu anlaşılmıştır.

Bu itibarla, yukarıda belirtilen gerekçelerle Başsavcılık talebinin kabul edilmesine, ilişilecek husus bulunmadığı hükmünü içeren ... Karar-... İlam sayılı Daire Kararının ... maddesinin bozularak, yeniden hüküm tesis edilmesini teminen Dosyanın Dairesine Gönderilmesine ..." karar verilmiştir.

Temyiz Kurulunun anılan bozma kararına istinaden Dairemize havale edilen dosya ve konuya ilişkin Denetçi tarafından düzenlenen ... tarihli Ek Rapor ve eklerinin incelenmesi ve duruşmada hazır bulunanların dinlenmesi sonucunda gereği düşünüldü:

Unvansız daire başkanı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmediği ve fiilen icra edilmeyen hizmete ilişkin kadro unvanı oluşturularak ... ..'nın mevzuata aykırı olarak daire başkanı kadrosuna atandığı görülmüştür.

22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri kadro unvanları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, "(I) Sayılı Liste: Diğer Daire Başkanları (Büyükşehir Belediyeleri) Kadro Unvanları" olarak tespit edilmiştir. Aynı Yönetmeliğin "Kadroların tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Yönetmeliğe ekli cetvellerde alt gruplar için unvan ve sayı itibarıyla tespit edilenler dışında kadro kullanılamaz." ve ikinci fıkrasında ise, "Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları

Cetvellerinde belirtilen birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I), (II) ve (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idari birimler oluşturulur. İdari birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasında yetki ve görev mükerrerliğine yer verilemez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edebilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

... Büyükşehir Belediyesi A2 grubunda yer almaktadır. Norm kadroda 9 adet Daire Başkanlığının zorunlu olarak ihdas edileceği, seçimli olarak ise 20 adet Diğer Daire Başkanlığının (I) sayılı listeden seçilebileceği Yönetmelikte belirtilmiştir. (I) sayılı listede yer alan 39 adet unvanlı (Dış İlişkiler Dairesi Başkanı. Ulaşım Dairesi Başkanı gibi) daire başkanı arasından seçim yapma imkânı getirilmiştir. ... Büyükşehir Belediyesi de bu listeden seçim yaparak unvanlı daire başkanlıkları oluşturmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun

“Harcama yetkilisi” başlıklı 63’üncü maddesinde, “Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.” denilerek harcama yetkilisinin tanımı yapılmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun “Harcama yetkisi ve yetkilisi” başlıklı 31’inci maddesinde ise, “Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.” hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kanun’a istinaden çıkarılmış olan 1 Seri No’lu Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ’de harcama yetkililerinin belirlenmesi konusunda, “5018 sayılı Kanunun 5486 sayılı Kanunla değişik 81 inci maddesinin birinci fıkrasında bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olarak belirlenmiştir. Bu hüküm uyarınca bütçe sınıflandırması harcama yetkilisini belirleyen temel unsur olmaktadır.” denilerek harcama yetkisinin kim tarafından kullanılacağı belirtilmiştir.

Belediye Meclisince 7 adet “daire başkanı” unvanlı kadro ihdas edilmiştir. İhdas edilen 7 adet unvansız Daire Başkanlığı kadrolarından birinin 2012, diğerlerinin ise 2015 yılında Belediye Meclisince ihdas edildiği anlaşılmıştır.

Anılan Yönetmeliğin “Kadroların tespiti” başlıklı 9’uncu maddesinin ikinci fıkrasında, “İdari birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasında yetki ve görev mükerrerliğine yer verilemez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edebilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edil-

meyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz. Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli idare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

Bu düzenlemeye göre, “daire başkanı” kadrosu ihdas edilmesi durumunda ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenmesi gerekir. Yani ihdas edilen bu kadronun görev tanımının açık ve net olarak belirlenmesi, icrai niteliğinin olması ile bütçesi ve harcama yetkililiğinin bulunması gerekir. İhdas edilen 7 adet “daire başkanı” kadrosundan 3’ü boş olarak tutulmaktadır. Yani bu kadrolarla ilgili bu hizmet söz konusu değildir. Bir kadroya ihtiyaç duyulduğunda Meclis tarafından kadro ihdası mümkündür. İhdas edilen 7 adet “Daire Başkanı” kadrosundan 4’üne atamalar yapılmıştır.

... .. tarihinde ... Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünü (lisans) bitirmiştir. Adı geçen kişi ... tarihinde Bakanlıktan izin alınarak özel kalem müdürlüğüne atanmıştır. Bu kişi ... tarihinde ... Belediyesi zabıta müdürü kadrosuna, ... tarihinde ... Büyükşehir Belediyesi insan kaynakları ve eğitim daire başkanlığı şube müdürü kadrosuna, ... tarihinde unvansız daire başkanı kadrosuna atanmıştır.

Temyiz Kurulu Kararında da belirtil-

diği üzere, unvansız “daire başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda, ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanının belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenmesi gerekir. Yani ihdas edilen bu kadronun görev tanımının açık ve net olarak belirlenmesi, icrai niteliğinin olması ile bütçesi ve harcama yetkililiğinin bulunması gerekir. Somut uygulamada, adı geçen kişinin atandığı unvansız Daire Başkanlığı kadrosuna ait görev tanımının olmadığı, harcama birimi oluşturulmadığı anlaşılmıştır. Buna ilave olarak, şube müdürü olarak görev yapan ... .. tarih ve ... sayılı onay ile şube müdürü kadrosundan 1’inci dereceli unvansız “daire başkanı” kadrosuna atanmıştır. Atama (görevlendirme) onayında “İştiraklerden sorumlu genel sekreter danışmanı olarak görevlendirilmiştir” yazılmaktadır. Atama yapılan kadro norm kadroya uygun olmadığı gibi adı geçen kişi daire başkanlığı görevini de yapmamıştır.

Açıklanan gerekçelerle, ...’nün mevzuata aykırı olarak unvansız Daire Başkanlığı kadrosuna atanması sonucunda ... TL tutarında kamu zararına neden olunmuştur.

Atama onayını olura arz eden İnsan Kaynakları Şube Müdürü ... .., uygun görüşle arz eden İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanı ... .., Genel Sekreter Yardımcısı ... .., Genel Sekreter ... .. ve olur veren Belediye Başkanı ... .. mevzuata aykırı yapılan atamadan dolayı sorumludurlar. Unvansız Daire Başkanlığına yapılan atamanın ... olması nedeniyle atama yapılan tarih ile ödemelerin yapıldığı yılın aynı olması dikkate alındığında

... yılındaki harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi olarak görev yapanların sorumlulukları bulunmaktadır.

Buitibarla,kamuzararıtutarı... TL’nin; ... TL’sinin Harcama Yetkilisi (Daire Başkanı) ... .. ve Gerçekleştirme Görevlisi (Şube Müdürü) ... .. ile Diğer Sorumlular (İnsan Kaynakları Şube Müdürü) ... .., (İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı) ... .., (Genel Sekreter Yardımcısı) ... .., (Genel Sekreter) ... .. ve (Belediye Başkanı) ... ..’na, ... TL’sinin Harcama Yetkilisi (Daire Başkanı) ... .. ve Gerçekleştirme Görevlisi (Tekniker) ... .. ile Diğer Sorumlular (İnsan Kaynakları Şube Müdürü) ... .., (İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı) ... .., (Genel Sekreter Yardımcısı) ... .., (Genel Sekreter) ... .. ve (Belediye Başkanı) ... ..’na, ... TL’sinin Harcama Yetkilisi (Daire Başkanı) ... .. ve Gerçekleştirme Görevlisi (Şef) ... .. ile Diğer Sorumlular (İnsan Kaynakları Şube Müdürü) ... .., (İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı) ... .., (Genel Sekreter Yardımcısı) ... .., (Genel Sekreter).....ve(Belediye Başkanı).....’na, müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Kanun’un 53’üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizi ile ödettirilmesine, 6085 sayılı Kanun’un 55’inci maddesi uyarınca Ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/11012953
Konu : Belediyelere Ait Her Türlü Reklam Panosunun
Ailenin Korunması ve Kadına Karşı
Şiddetin Önlenmesine Yönelik Kullanılması

22/11/2024

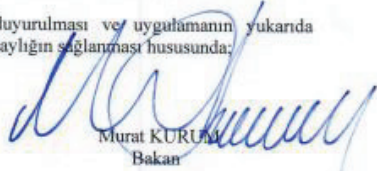
GENELGE
2024/6.

Bilindiği üzere, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 16 ncı maddesinde kamu kurum ve kuruluşlarının mezkur Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda iş birliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlü olduğu belirtilmiş olup Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini (kamu spotu ve öncelikli yayın) yayımlamak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinde belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyelerin yetkileri ve imtiyazları arasında yer almakta olup 38 inci maddesinde ise belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak belediye başkanının görevleri ve yetkileri arasında sayılmaktadır.

Buna göre; 6284 sayılı Kanun kapsamında kamu yararı amacıyla kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerine (kamu spotu ve öncelikli yayın) belediyelere ait her türlü ilan ve reklam panosunda, belediye imkanları doğrultusunda, bedelsiz olarak yer verilmesi uygun görülmüştür.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması ve uygulamanın yukarıda açıklandığı şekilde yürütülmesi amacıyla gereken kolaylığın sağlanması hususunda; Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

Dağıtım:
Gereği:
81 İl Valiliğine

Bilgi:
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

Sayı: 40160356- 125.01. 10530199
Konu: Yakıt ve Yakma Sistemleri Hakkında

24/09/2024

GENELGE
(2024/..S...)

MADDE 1- (1) Bu Genelge; çevre ve insan sağlığının korunması ve hava kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında hava kalitesi sınır değerlerinin aşılmasında için alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi ve uygulamada birliğin sağlanması amacıyla hazırlanmıştır.

(2) Bakanlığımız Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı, NEFES yazılımı ve SİM verilerine göre şehirlerimizdeki hava kirliliği kaynaklarının hava kalitesi üzerine etkileri tespit edilmektedir. İlgili yazılımlarda yapılan senaryo çalışmalarına göre ilave kirlilik yükü oluşturan yakıt/yakma sistemi değişikliğinin hava kalitesini olumsuz yönde etkileyeceği belirlenmiş olup, bu yönde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

MADDE 2- Bu Genelge yalnızca elektrik üretimi amacıyla kurulan termik santraller dışında hava emisyonu konulu çevre iznine tabi tesislerdeki yakma tesisleri ile merkezi/bölgesel ısıtma sistemli konularda kullanılan yakıt/yakma sistemlerinin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

MADDE 3- Bu Genelge; Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (SKHKKY) ve Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

MADDE 4- (1) Bu Genelge kapsamındaki yakma tesislerinde; elektrikten, gaz ve sıvı yakıttan katı yakıta ve/veya biyokütleden kömüre dönüşüm yapılmasına izin verilmez.

Ancak;

- a) 14/12/2022 tarihinden önce yakıt ve yakma tesisi değişikliğini tamamladığını belgeleyen ve/veya bu konuda "ÇED Gerekli Değildir Kararı" ya da "ÇED Olumlu Kararı" verilen yakma tesislerindeki katı yakıta ve/veya biyokütleden kömüre dönüşüm talebinde,
  1. Katı yakıta (biyokütle haricinde) dönüşüm olması halinde toz ve SO₂ parametresi için SKHKKY Yönetmeliği'nde yer alan ilgili sınır değerlerin %50'sini aşmaması,
  2. Biyokütleye dönüşüm olması halinde toz emisyon sınır değeri 200 mg/Nm³ (%6 hacimsel O₂ esas alınarak) değerini aşmaması kaydıyla, çevre izin yenileme başvurusu yapılır.
- b) Prosesi sonucu oluşan ve üretildiği tesislerdeki yakma tesislerinde yakıt olarak kullanımına izin verilen biyokütleye dönüşüm olması halinde toz emisyon sınır değeri 200 mg/Nm³ (%6 hacimsel O₂ esas alınarak) değerini aşmaması kaydıyla çevre izin yenileme başvurusu yapılır.
- (2) Bu Genelge yayım tarihinden sonra bu konuda "ÇED Gerekli Değildir Kararı" ya da "ÇED Olumlu Kararı" alan tesislerdeki yakma tesisleri ile üretim kapasitesi artışı sonucu kurulacak ilave yakma tesislerinin;

(Handwritten signature/initials)

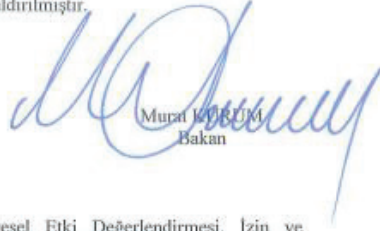
T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

- a. Katı yakıt (biyokütle haricinde) kullanılması halinde toz ve SO₂ parametresi için SKHKK Yönetmeliği'nde yer alan ilgili sınır değerlerin %50'sini,
  - b. Biyokütle kullanılması halinde toz emisyon 200 mg/Nm³ (%6 hacimsel O₂ esas alınarak) sınır değerini,
- aşmayacak şekilde faaliyet göstermesi gerekmektedir.
- (3) Mevcut hava emisyonu konulu çevre izni katı yakıtta göre verilen yakma tesislerinde 01.01.2030 tarihi itibarı ile
- a. Katı yakıt (biyokütle haricinde) kullanılması halinde SKHKK Yönetmeliği'nde yer alan ilgili toz ve SO₂ emisyon sınır değerlerinin %50'sini,
  - b. Biyokütle kullanılması halinde toz emisyon 200 mg/Nm³ (%6 hacimsel O₂ esas alınarak) sınır değerini aşmayacak şekilde faaliyet göstermesi gerekmektedir.
- (4) Bu Genelge kapsamında emisyon sınır değeri kısıtlaması getirilen ve ısı gücü 10 MW ve üzerinde olan yakma tesislerinde söz konusu parametreler için kısıtlamanın geçerli olduğu tarihten itibaren en geç bir yıl içinde sürekli emisyon ölçüm sistemi (SEÖS) ile ölçülmesi gerekmektedir.
- (5) Isıtma amaçlı bölgesel/merkezi yakma sistemlerinin katı yakıtta ya da bireysel yakma sistemine dönüşümüne izin verilmez.

MADDE 5- (1) Yakma tesislerinin ÇED süreci ile çevre izin başvuru ve denetiminde bu Genelge hükümlerine uyulur.

MADDE 6- (1) Bakanlığımızın 14/12/2022 tarihli 2022/17 sayılı "Yakıt ve Yakma Sistemleri Değişikliği Talepleri Hakkında Genelgesi" yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat KURBAN
Bakan

DAĞITIM

Gereği:

- 81 İl Valiliğine (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)

Bilgi

- Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğüne

NOT: Belediye başkan yardımcısı iken şef kadrosuna atananların şef kadrosunun ek göstergesinden yararlanacağı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10942874

11/11/2024

Konu: Görüş (Belediye Başkan Yardımcısı İken Şef Kadrosuna
Atananların Şef Kadrosunun Ek Göstergesinden Yararlanacağı)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazısı.

3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa tabi olarak çalışmakta iken kendi isteği ile istifa ederek 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesi kapsamında Başkanlığınızda göreve başlayan ve bilahare başkan yardımcısı kadrosunda görev yapmakta iken şef kadrosuna ataması yapılan personelin yararlanacağı ek göstergeye ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43/B maddesinde, "*Ek Gösterge: Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıkları; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu kanuna ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanır. II sayılı cetvelde yer alan unvanlarda değişiklik yapmaya ve yeni unvanlar ilave etmeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.*

...

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkan ve üyelikleri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkan ve Üyelikleri, Müşavir ve I'inci dereceden uzman ünvanlı kadrolara atanarlara bu kadrolarda buldukları sürece daha önce almış oldukları en yüksek ek gösterge üzerinden ödeme yapılır.

... " hükmü yer almaktadır.

Görülebileceği üzere, kapsama dahil personel daha önce almış oldukları en yüksek ek gösterge üzerinden ödeme yapılabilmesi için madde metninde sayılan kadrolardan birine atamasının yapılması gerekmekte olup burada sayılan unvanlar arasında şef kadrosuna yer verilmemiştir.

Bu itibarla, başkan yardımcısı kadrosunda görev yapmakta iken hangi dereceden olursa olsun şef kadrosuna atananların kazanılmış hak aylığının tespitinde halen buldukları şef kadrosuna karşılık gelen ek gösterge rakamının dikkate alınması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

NOT: Emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanlardan bu aylıkları kesilmeden sermayesinin yarıdan fazlasının belediyelere ait olduğu şirketlerde işe başlatılmayacağı

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10923631

11/11/2024

Konu: Görüş (Emeklilik veya Yaşlılık Aylığı Almakta Olanlardan Bu Aylıkları Kesilmeden Sermayesinin Yarıdan Fazlasının Belediyelere Ait Olduğu Şirketlerde İşe Başlatılmayacağı)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazınız.

Belediyeniz şirketine alınacak personelde aranılacak hususlar ile ilgili olarak görüş talep edilen ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kararın;

"Amaç ve Kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde, "(1) Bu Usul ve Esasların amacı;

27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 20 nci maddesi kapsamında ki şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki almalar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esasları belirlemektir." hükmü,

"Şirket personelinde aranacak şartlar" başlıklı 4 üncü maddesinde, "(1) Şirketlerde işe alınacaklarda;

1) 5/9/1981 tarihli ve 2527 sayılı Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türk vatandaşı olmak,

2) 18 yaşını tamamlamış olmak,

3) Affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzene işleyişine karşı suçlardan mahkûm olmamak,

4) Askerlik durumu itibarıyla;

a) Askerlikle ilgisi bulunmamak,

b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,

c) Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

5) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.

6) Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak,

7) İlgili idarelerce ihtiyaç duyulması halinde belirlenecek işin niteliğine uygun özel şartları taşımak,

şartlar aranır..." hükmü,

"Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır" başlıklı 5 inci maddesinde, "İdarelerin, şirket personeli de dahil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleştiren en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden

değerleme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamaz. Bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamaz..." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 30 uncu maddesinde, "...

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamazlar..." denilmektedir.

Bu itibarla, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında alınacak işçilerde mezkûr Esaslarda belirtilen şartların sağlanmasının yanı sıra emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların emeklilik veya yaşlılık aylığı kesilmeden işe başlatılmayacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

NOT: Taşeron firma personeli olup 6552 sayılı Kanundan önce istifa edenlerin kıdem tazminatı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10733734

22/10/2024

Konu: Görüş (Taşeron Firma Personeli Olup

6552 sayılı Kanundan Önce İstifa Edenlerin Kıdem Tazminatı)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazınız.

Belediyeniz hizmetlerinde 2009-2012 yılları arasında taşeron firma personeli olarak görev yapmakta iken istifa ederek ayrılan akabinde Belediyeniz tarafından açılan sınav ile sürekli işçi statüsünde göreve başlayan ve Eylül 2024 tarihi itibarıyla emekli olan personelin, Belediyeniz hizmetinde sürekli işçi olarak görev yaptığı döneme ilişkin kıdem tazminatının ödendiği, ancak 2009-2012 yılları arasında taşeron firmada geçen hizmetlerine karşılık kıdem tazminatının ödenip ödenmeyeceğine ilişkin ilgi yazı ve ekleri incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 11.09.2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Dair Kanunun 8 inci maddesinde, "4857 sayılı Kanunun 112 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının

(e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları;

a) Alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit olunur. Bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından,

b) Aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesi çerçevesinde farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılmış olan işçilerden iş sözleşmeleri 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanlara, 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında farklı kamu kurum ve kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından,

işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir.

Alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermediği gibi, alt işveren tarafından 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelere ait işyerleri dışında bir işyerinde çalıştırılmaya devam olunan ve bu şekilde çalıştırıldığı sırada iş sözleşmesi kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona eren işçinin kıdem tazminatı, işçinin yazılı talebi hâlinde, kıdem tazminatının söz konusu kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen süreye ilişkin kısmı, kamu kurum veya kuruluşuna ait çalıştığı son işyerindeki ücretinin yılları itibarıyla asgari ücret artış oranları dikkate alınarak güncellenmiş miktar üzerinden hesaplanmak suretiyle son kamu kurum veya kuruluşu tarafından işçinin banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenir. Bu şekilde hesaplanarak ödenen kıdem tazminatı tutarının, iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden aynı süreler dikkate alınarak

hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması hâlinde, işçinin aradaki farkı alt işveren talep hakkı saklıdır.

İkinci fıkranın (b) bendi veya üçüncü fıkra uyarınca farklı kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden kıdem tazminatı ödenmesi hâlinde, kıdem tazminatı ödemesini gerçekleştiren son kamu kurum veya kuruluşu, ödenen kıdem tazminatı tutarının diğer kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet süresine ilişkin kısmını ilgili kamu kurum veya kuruluşundan tahsil eder. Ancak, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasında bu fıkra hükümlerine göre bir tahsil işlemi yapılmaz." hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 08.02.2015 tarihli ve 29261 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca yapılan ihaleler kapsamında, alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatlarının ödenmesinde; kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin hesaplanması, alt işveren ile alt işveren işçisinden istenecek belgeler, merkezi yönetim kapsamı dışındaki kamu kurum veya kuruluşları arasındaki hizmet sürelerine tekabül eden tutarların tahsil ve ödeme işlemleri ile diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Mezkûr Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesinde, "(1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında istihdam edilen ve iş sözleşmesi devam eden işçilerin kıdem tazminatlarının hesabında kamu kurum veya kuruluşlarında ilk işe başladıkları tarih esas alınır.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında tespit edilen hizmet süresine ilişkin kıdem tazminatı, 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iş sözleşmesi feshedilmiş olan işçilere ödenmez." hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 4857 sayılı İş Kanununun 120 nci maddesi ile mülga 1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatına ilişkin 14 üncü maddesi yürürlükte bırakılmış, geçici 1 inci maddesinde ise diğer mevzuatta 1475 sayılı İş Kanununa yapılan atıfların bu Kanuna yapılmış sayılacağı, bu Kanunun 120 nci maddesi ile yürürlükte bırakılan 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 ve 2 nci bendi ile onbirinci fıkrasında, anılan Kanunun 16, 17 ve 26 nci maddesine yapılan atıfların bu Kanunun 24, 25 ve 32 nci maddelerine yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 25.8.1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde ise, "Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitletlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,
2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca,
3. Muvazzaaf askerlik hizmeti dolayısıyla,
4. Bağlı buldukları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;
5. 506 Sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanunun Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle,

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır..." hükmü yer almakta olup kıdem tazminatına ilişkin hususlar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununa göre, işçilerle işverenler arasında hizmet akdinden, toplu iş sözleşmesinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk

uyuşmazlıklarının kesin olarak çözüme bağlanması görev ve yetkisi iş mahkemelerine ait bulunmaktadır.

Bu itibarla, taşeron firma çalışanı iken kıdem tazminatını hak edilebilecek şekilde iş sözleşmesi feshedilen kişiye kıdem tazminatının işçinin çalışmış olduğu tarihler arasında yer alan mevzuat hükümlerine göre taşeron firma tarafından ödenmesi, 6552 sayılı Kanun yayım tarihinden önce personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında istihdam edilen ve mezkûr Kanun yayım tarihinde iş sözleşmeleri devam eden işçilerin kıdem tazminatı ödemesinin Belediyemiz tarafından yapılacağı, ödenen kıdem tazminatı tutarlarının personelin alt işverenlerde çalışma süresine bağlı olarak ilgili alt işverenlerden rücu edilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....
Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

NOT: Tasarruf tedbirleri kapsamında 68/B madde uygulamasının vekâleten atanmada uygulanıp uygulanmayacağı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10666737

21/10/2024

Konu: Görüş (Tasarruf Tedbirleri Kapsamında 68/B Madde Uygulamasının Vekâleten Atanmada Uygulanıp Uygulanmayacağı)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazısı.

Cumhurbaşkanlığının Tasarruf Tedbirleri Genelgesi kapsamında ..... Belediyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan personelin mezkûr Kanunun 68/B maddesine göre müdür ünvanlı kadroya vekâleten atanmasının mümkün olup olmadığı konusunda görüş talep edilen ilgi yazı ve ekleri incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesinde, "Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atanmanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için bu süreler iki yıl ilave edilir. Bu sürelerin hesabında; 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi kapsamına dâhil kurumlarda fiilen çalışılan süreler ile Yasama Organı Üyelğinde, belediye başkanlığında, belediye ve il genel meclisi üyelğinde, kanunlarla kurulan fonlarda, muvazzaf askerlikte, okul devresi dâhil yedek astsubaylık ve yedek subaylıkta ve uluslararası kuruluşlarda geçen sürelerin tamamı ile yükseköğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalıştıkları sürenin; Başbakanlık ve bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının müsteşar ve müsteşar yardımcılığı ile en üst yönetici konumundaki genel müdür ve başkan kadrolarına atanacaklar için tamamı, diğer kadrolara atanacaklar için altı yılı geçmemek üzere dörtte üçü dikkate alınır.

Bu bent hükümlerine göre atanmalar atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanırlar. Bu suretle üst dereceye atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her "3" yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak ve emeklilik keseneğine esas aylık derecelerinin yükselmesinde gözönüne alınır. Ancak atandıkları kadro aylıklı, başka görevlere atanma halinde kazanılmış hak sayılmaz..." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde, "Kamu kaynaklarının maksadına azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılması her kamu kurumu ve görevlisi için bir görev ve aynı zamanda bir mecburiyet" olduğu vurgulanmış, "il özel idareleri, belediyeler ve bu idarelere bağlı kuruluşları ile kurdukları birlik, birlik, müessese ve işletmelerin" kapsama dahil olduğu belirtilmiştir.

Mezkûr Genelgeye göre 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) bendine göre yapılacak atamalar sadece yönetici kadroları (şef dahil) ile sınırlı tutulacak, yönetici kadroları dışındaki kadrolara anılan bent çerçevesinde atama yapılmayacaktır.

Öte yandan, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 5 maddesinde,"...

a) *Yönetim hizmetleri grubu;*

1) *Müdür, şube müdürü,*

2) *Koruma ve güvenlik görevlisi amiri, şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi.*

..." şeklinde sayılmış olup mezkûr Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında burada sayılan kadro unvanları dışında kalan kadrolara yapılacak atamalarda 657 sayılı Kanunun 68/B hükmü uygulanamayacaktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve mezkûr Genelgede yer alan hükümleri çerçevesinde ilgili personelin hizmet süreleri ve yüksek öğrenim şartlarını taşımaya kaydıyla müdür ünvanlı kadroya vekâleten atanmasının mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

Dağıtım:

Gereği:

..... Belediye Başkanlığına

Bilgi:

..... Valiliğine

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl
Müdürlüğü)

NOT: Kanuna aykırı olan toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulanamayacağı hakkında

T.C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-10143562

24/09/2024

Konu: Görüş (Toplu İş Sözleşmelerinin Kanuna Aykırı Olamayacağı)

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazı.

Başkanlığınızda 4857 sayılı İş Kanuna tabi olarak çalışanlardan emekli olanlara toplu iş sözleşmesi gereğince verilen emeklilik primine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1/D maddesinde, "(A) bendi kapsamına giren personel ile 22.1.1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelde yer alan personel ve kamu kurumlarında işçi olarak istihdam edilenlerden; emekliliğini isteyen veya emekliye sevk olunanlara, haklarında toptan ödeme hükümleri uygulananlara, emekli iken yeniden hizmete alındıktan sonra cezaen olmamak üzere görevlerine son verilenlere, kendi kusurları olmaksızın sözleşmesi feshedilen veya hizmet sürelerinin bitiminde ayrılan sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler ile terhis olan yedek subaylara , yedek astsubaylara ve bunlardan görevde iken ölenlerin kanuni mirasçılarında damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın (12.105) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarında tazminat ödenir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 27 nci maddesinde, "Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur." hükmü bulunmaktadır.

Yine, 1982 Anayasasının 73 üncü maddesinde, "...

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafıtık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Yargıtay'ın değişik kararlarında da belirtildiği üzere, toplu iş sözleşmesinin emredici hükümleri, iş sözleşmesi taraflarına tanınan sözleşme serbestisini sınırlayan ve çalışma koşullarını belirleyen önemli bir hukuk kaynağıdır. Hukuka ve kanuna aykırı olmadığı sürece toplu iş sözleşmesi hükümleri tarafları bağlayıcı hükümlerdir. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 21/2/1975 tarihli ve E:1975/1040, K:1975/227 sayılı Kararında; "Toplu iş sözleşmesinin normatif hükümleri objektif hukuk kuralları meydana getirir. Yeni bir toplu iş sözleşmesi yapıldığında da yürürlükten kalkarlar. Yeni sözleşme, kazanılmış haklar saklı kalmak kaydıyla derhal hüküm ve sonuçlarını meydana getirir." denilmiştir.

İlgi yazıda, Toplu İş Sözleşmesinin 27 nci maddesinde, "İşverence işçiye, İş Yasası'nda belirtilen hallerde her kadem yılı için kadem tazminatı tavanı tutarında brüt kadem tazminatı ödenir (tam yıldan artan süreler için kistelyevm usulü uygulanır). Ayrıca, emekliliğini isteyen veya emekliye sevk olan işçiye iki brüt maaş tutarında emeklilik primi ödenir ve bunlardan 27.06.1989 tarihli ve

375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesinin (D) bendi uyarınca damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaksızın ödeme yapılır." hükmü yer aldığı belirtilmektedir.

Bu itibarla, 375 sayılı KHK'nın mezkûr maddesinde düzenlenen "tazminat" ile Başkanlığınızda geçerli olan Toplu İş Sözleşmesinde düzenlenen "emeklilik pirimi" birbirinden farklı düzenlemeler olup vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisna ve indirim oranlarının kanunlarla belirlendiği göz önüne alındığında "emeklilik pirimi" ödemelerinin "damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmayacağı" hükmünün mevzuata uygun olmadığı mütalaa edilmektedir. Bilgilerimi rica ederim.

.....
Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

SORU - CEVAP

SORU-1

İbrahim ACAR

Mahalli idareler boş kadro değişikliği hakkında GİH sınıfında bulunan örneğin 50 adet zabıta memuru kadrosu iptal edilerek yerine 50 adet eğitimci kadrosu ihdas edilebilir mi? Kendi aralarında meclis kararıyla böyle bir işlem yapılabilir mi? Yapılmazsa alınan meclis kararı iptal edilebilir mi

CEVAP-1

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Norm kadro yönetmeliği madde 9 üçüncü fıkraya gruplar arası iptal ihdasa izin vermekle birlikte zabıta ve itfaiye kadroları bunun dışında bu hükümden idari kadrolar demekle birlikte zabıta ve itfaiye bu grupta değil kendine has grubunda sayılıyor.

* * *

SORU-2

İbrahim ACAR

Mahalli idareler görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavı için açılan 1 adet müdürlük kadrosunu başarı sıralamasına göre atanan biri o kadroyu belli bir süre işgal ettikten sonra başka bir müdürlüğe atanarak boşalan müdürlük kadrosuna 2. sıradaki diğer bir memur aynı şartlarda atanabilir mi? Bu konular hakkında bilgi almak istiyorum.

Mahalli idareler boş kadro değişikliğine ilişkin GİH sınıfında bulunan zabıta memuru kadrolarının iptal edilerek yerlerine GİH sınıfında bulunan Eğitimci ve TH sınıfında bulunan mühendis mimar ve tekniker kadroları meclis kararlarıyla ihdas edilebilir mi eğer edilemezse alınan meclis kararı nasıl iptal edilebilir?

CEVAP-2

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Emeklilik, vefat, istifa, atılma veya başka kuruma geçme veya kurum içinde başka unvanlı kadrolara atanırsa altı ay içinde atanma imkanı vardır.

SORU-3

Muzaffer AYDIN

Merhabalar belediyelerin % 100 iştiraki olan şirketin SGK borcundan dolayı Belediyenin herhangi bir sorumluluğu var mıdır? Şirket borcuna karşılık belediye kendine ait olan taşınmazı karşı kuruma devredebilir mi?

CEVAP-3

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Şirket ortakları şirket borçlarına sermayeleri oranında sorumludurlar, ancak vergi ve SGK borçları şirket ortakları tüm mal varlıklarıyla sorumludurlar

* * *

SORU-4

Orhan ŞENGÜL

Belediyede yazı işleri müdürü olarak görev yapıyorum. Babam meclis üyesi ve aynı zamanda encümen üyesi. İkimizin encümen toplantısına katılmanız doğru olur mu?

CEVAP-4

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Mevzuatınızda bu duruma en gelgel olan bir yasaklama bulunmamaktadır.

* * *

SORU-5

ÖMÜR EREN

Kadroları Teknik Hizmetler Sınıfında Bulunanlara Ek Özel Hizmet Tazminatı Ödenmesinin Değerlendirilmesi konulu yazıyı okudum buna göre 4/b kapsamında işe alınmış bir mühendise arazi tazminatının ödenemeyeceğini mi anlamalıyım?

CEVAP-5

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Belirtilenler için %60'ı, (b) bendinde belirtilenler için %40'ı ve (c) bendinde belirtilenler için ise %24'ü geçemez.

2) Ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar ile proje süreleriyle sınırlı olarak çalışanlar hariç olmak üzere birinci fıkrada sayılan unvanlı pozisyonlarda ilgili mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelden ilgili mevzuatı veya sözleşmesi uyarınca benzeri mahiyette ödeme yapılmayanlar hakkında da birinci fıkra hükmü aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır."

Görüldüğü üzere önceki toplu sözleşme dönemlerindeki ilgili maddeye daha ev

vel yer almayan ikinci fıkra eklenmiş, burada da, “ilgili mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelden” demek suretiyle arazi tazminatının ayırım olmaksızın tüm sözleşmeli personele ödenebilmesi sağlanmıştır.

Bu itibarla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Yan Ödeme Kararnamesi ve Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme'nin İkinci Kısımının Birinci Bölümünde yer alan 31 inci maddesi gereğince kurumunuzda teknik hizmetler sınıfında görev yapan sözleşmeli personele, uygulamada arazi tazminatı olarak adlandırılan ödemenin yapılması için gereğini bilgilerinize arz/rica ederiz.

<https://bembirsenakademi.org/sozlesmeli-personele-arazi-tazminat-odenmesi/>

* * *

SORU-6

ŞENOL BAYAT

Belediyeye yurtdışından vinçli kamyon hibesini nasıl alabiliriz?

Soru belediyelere yurtiçi ve yurtdışından bağış yapma konusu şeklinde cevaplanabilir. Cevaplanıp ilgili kişiye iletir misiniz?

CEVAP-6

Seyfullah Ekşi - Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Yurt Dışına ancak Proje belirtilerek yapılabilir

Genelge 2021/6

Yurt Dışı Çıktıları Genelgesinde belirtilmektedir

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

657 sayılı Kanun md.154; Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 ve 3248709 sayılı Genelgesi	01.07.2024 31.12.2024 Dönemi
Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,907796
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20; 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylık Katsayısı (1.000 x Aylık Katsayı)	14,208727
Yan Ödeme Katsayısı (İşgüçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,287892
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	8.624,06 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	49.685,94 TL
6.6.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	44.293,90 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7.7.2023 tarihli ve 2298391 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	% 19,31
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri arttırılma oranı	%19,31
Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri arttırılma oranı	%19,31

29.12.2020 tarih ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 30.6.2024 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri artırım oranı	% 19,31
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30.6.2024 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %19,31 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%19,31
8.2.2002 tarih ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	90.416,33 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde artırılma oranı	% 19,31
01.07.2024 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	41.828,42 TL
19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1.7.2024 tarihi itibarıyla	56.571,79 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s. K. md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2024 tarih ve 3248709 sayılı Genelgesi

Konusu		01.07.2024 31.12.2024 Dönemi
Aile Yardımı (2.273 x Maaş Katsayısı)		2.063,42 TL
Çocuk Yardımı (*)	0-6 Yaş grubu çocuk için 500 x Aylık Katsayısı	453,90 TL
	0-7 Yaş grubu çocuk için 250 x Aylık Katsayısı	226,95 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı	8,624,06 TL
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı x 2	17.248,12 TL

(*) 03.09.2023 tarih ve 32298 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu 39. maddesi uyarınca engelli çocuklara en az %40 oranında, özel gereksinimli engelli çocuklar için ise %50 oranında artırılarak ödenir.

5510 SAYILI KANUN 4/c (MEMUR) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN

PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden itibaren)	Sigortalı Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

SSK PRİM ORANLARI

(506 s. Kanun md.63,73,78; 5510 s. Kanun Geçici md.6)

Sigorta Kolları (1.10.2013 tarihinden önce)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
İş kazası, Meslek Hastalıkları Sigorta Primi	-	1,5 - 7	1,5 - 7
Hastalık Sigortası Primi	5	6	11
Analık Sigortası Primi	-	1	1
Prim Toplamı	9	11	20
Prim Toplamı	14	19,5 - 25	33,5 -39

5510 SAYILI KANUN 4/a (İŞÇİ) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

(5510 sayılı Kanun md.81)

Sigorta Kolları (1.9.2013 tarihinden itibaren)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bütüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	65.615,49
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	74.693,45
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	92.849,37
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	106.466,31
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	124.622,23
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	142.778,15
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	174.551,01
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2024-30.06.2024	0,907796	210.862,85

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 92.849,37 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI

(5393 sayılı Kanun md.32)

Nüfusa Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2024-31.12.2024 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	729,06
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	829,93
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	1.031,66
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	1.182,96
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	1.384,69
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	1.586,42
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	1.939,46
2.000.001'den fazla olan beldelerde	2.342,92

* Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 sayılı Belediye Kanunu, md.36; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.16)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.07.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde : 3.500	3.177,29
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde : 4.500	4.085,08
Nüfusu 50.001'den 200.000'e kadar olan belediyelerde : 6.000	5.446,78
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde : 7.500	6.808,47
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine : 12.000	10.893,55

* Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,907796)	5.470,38 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,907796)	2.020,75 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24. maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMENİ BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.07.2024-31.12.2024
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,907796)	12.709,14 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,907796)	10.893,55 TL

* 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümeni başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%14)	2.800,35
İşsizlik Sig.Fonu (%1)	200,03
Kesintiler Toplamı	3.000,38
Net Asgari Ücret	17.002,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%20,5) (İşveren Payı)	4.100,5125
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%)	400,05
İşverene Toplam Maliyet	24.503,06
İşverene Toplam Maliyet (5 Puanlık indirimle)	23.502,94

Not:28/01/2004 tarih ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2.maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlar	
Günlük kazanç alt sınır	666,75 TL
Aylık kazanç alt sınır	20.002,50 TL
Günlük kazanç üst sınır	5.000,63 TL
Aylık kazanç üst sınır	150.018,90 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI	
Yemek parası (günlük)	157,69 TL
Çocuk parası (aylık)	400,05 TL
Aile zammı/yardımları (aylık)	2.000,25 TL

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (Günlük)	
Yatarak tedavilerde	333,38 TL
Ayakta tedavilerde	444,50 TL

¹ <http://www.csqb.gov.tr/csqbPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 666,75 TL'dir.

GELİR VERGİSİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:324)
(R.G. : 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2.mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2024 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	ORAN
110.000 TL'ye kadar	% 15
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	% 20
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL, (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	% 27
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	% 35
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	% 40

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608 S. KANUN KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s.K.32.md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none"> Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere, Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,	2.052 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 4.135 TL en fazla 83.709 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Kanun çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL)(her bir m ² için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42.maddenin 5.fikrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	44,875877
			B	74,793128
		II.	A	119,669005
			B	164,544882
		III	A	269,255261
			B	299,172512
		IV	A	344,048390
			B	373,965641
			C	463,717395
		V	A	568,427774
			B	688,096779
			C	777,848533
D	942,393415			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan,yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	%30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	%40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	%60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	%100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	%20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	%80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	%50
	Ruhsatsız ise	%180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	%50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte,ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	%100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	%10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	%20
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	%20	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	5.249,64 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile Eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metre kare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
---	---	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	Fiillerin Çevre ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18,28,32,33,34,35,36, 37,40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine,harita,plan,etüt ve proje müellifine veya gözetmenine,yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	29.917,26	59.834,50	89.751,75
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	149.586,25	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen,sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	5.249,64	Uygulanmaz	Uygulanmaz

* Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 5.249,64 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2024 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır (2559 s. K. m.7)

KABAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR	
Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerleri			
m.6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c,12/1	Eğlence,oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

* Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır.İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde,en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İş yerini muvazaalı olarak bildirmek	167.473	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Maddede öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	2.345	Bu durumdaki her işçi için
7/2(f) bendi	99/2	7.maddenin 2.fıkrasının (f) bendine aykırı davranmak	9.381	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	1.402	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	5.506	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	20.901	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve Çalıştırılmayan Her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit İstihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her Ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	5,506	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	5,506	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	2.667	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	5.506	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	2.667	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi feshedilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	14.740	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	14.740	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak,geceve gündüz postalarını değiştirmemek	14.740	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak	14.740	
72	104	Yer ve su altında çalıştırma yasağına uymamak	14.740	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	14.740	
74	104	Doğum öncesi-sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	14.740	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	14.740	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	14.740	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	133.981	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	133.981	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	133.981	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 22.maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 TL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

**ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE
BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA
AİT CETVEL (2024 YILI)***

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR-TL
5018 s.K/35	a)Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	8.600
	2-Diğer ilçelerde	4.400
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	99.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	455.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	45.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	181.000
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	6.160.000
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	2.480,000
40	4-Kamu Alacaklarının Silinmesi	
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	50.000
	b)Tahsili için yapılacak takibat giderlerini nasıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	50
Cumhur- başkanlığı Kararnamesi, Sayısı:4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	1.750
2942	Kamulaştırma Kanunu 3.md.2.fıkra	1.545.000

* 2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2024 tarih ve 32416 sayılı (mük.) R.G. yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2024 YILI)

(R.G. T: 28.12.2023,S: 32413 (2.mük.))

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	87,00
	b) Beyanname	87,00
	c) Protesto,vekaletname, re'sen senet	174,00
2	(Mülga:30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	790,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016-6735/27 md.)	565,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	260,00
7	Aile cüzdanları	705,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	990,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	990,00
11	-(Mülga:2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul :1/2/2018 -7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	885,00
13	İş makinesi tescil belgesi	740,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	55,00
15	Mavi Kart (Ek : 9/5/2012 - 6304/9 md.)	130,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016 - 6735/27. md.)	565,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
6.900 TL	01.01.2024-31.12.2024	556 Sayılı VUK Genel Tebliği
4.400 TL	01.01.2023-31.12.2023	544 sayılı VUK Genel Tebliği
2.000 TL	01.01.2022-31.12.2022	530 sayılı VUK Genel Tebliği
1.500 TL	01.01.2021-31.12.2021	522 sayılı VUK Genel Tebliği
1.400 TL	01.01.2020-31.12.2020	513 sayılı VUK Genel Tebliği
1.200 TL	01.01.2019-31.12.2019	504 sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01.01.2018-31.12.2018	492 sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01.01.2017-31.12.2017	476 sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2024 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9.11.1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:418) 31.12.2023 tarih ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç,ağşap,bağdadi ve benzeri konutlarda	5,66 TL/m ²
b) Kalorifersiz konutlarda	8,85 TL/ m ²
c) Kaloriferli konutlarda	11,61 TL/ m ²
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak,aylık her bir metrekare için kaloriferci, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,36 TL/ m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,58 TL/ m ²
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,24 TL/ m ²
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	4,81 TL/ m ²
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	1,2 TL/ m ²
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalori metre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	4,64 TL/ m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar,yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak Kullanım alanlarındaki aydınlatma,elektrik,su,gaz,otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,54 TL/ m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:294)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G: 30.12.2023 – 32415)

I.Akitlerle ilgili kağıtlar	
A.Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1.Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4.Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5.Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6.Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 0)
9.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12.(Ek : 6728/28. md.-Yürürlük:9/8/2016)14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016)18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

* 488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 68 seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil),yeniden değerlendirilmiştir ve 1.1.2024 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

15. Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16.Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işleri ne ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17.Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B.Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(467,20 TL)
2.Sulhnameler	(467,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(2.628,50 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II.Kararlar ve mazbatalar	
1.Meclislerden,resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştay'dan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(467,20 TL)
2. (Ek : 6728/28 md.Yürürlük:(9/8/2016) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları	(Binde 5,69)
III.Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1.Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(160,30 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(94,60 TL)
ac) İyda senedi	(14,70 TL)
ad) Taşıma senedi	(3,40 TL)
b) Konşimentolar	(94,60 TL)
c) Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi,irat senedi	(Binde 9,48)
2.Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(160,30 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(360,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(171,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(171,90 TL)
c) Barnameler	(14,70 TL)
d)Tasdikli manifesto nüshaları	(69,80 TL)
e) Ordinolar	(3,40 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(69,80 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

IV.Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1.Makbuzlar:	
a)Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek:5766/10 -ç md) (Yürürlük:6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c)Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d)İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2.Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a)Yabancı memleketler dengelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(3,40 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba)Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(467,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(624,10 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(308,30 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(308,30 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(308,30 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(624,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(228,80 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(228,80 TL)
f) (Değişik:6728/28.Md.Yürürlük:9/8/2016) 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(365,50 TL)
3.Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1.00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(3,40 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 556 (R.G: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.))

Madde	İlanışekli	Gösterge
MADDE 104-	1-İlanın vergi dairesinde yapılması	17.000
	3-İlanın; -Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	17.000-1.700,000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.70,000 ve üzeri
	MADDE 115- Tahakkuktan vazgeçme	200
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	690.000
MADDE 177	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1-Yıllık;	
	-Alış tutarı	1.400.000
	-Satış tutarı	2.000,000
	2-Yıllık gayrisafi iş hasılatı	690.000
	3-İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	1.400.000
MADDE 232	Fatura kullanma mecburiyeti	6.900
MADDE 252	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	20
MADDE 313	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	6.900
MADDE 323	Şüpheli alacak tutarları	14.000
MADDE 343	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	87
	- Diğer vergilerde	170
MADDE 352	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	1.100
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	660
	3-İkinci sınıf tüccarlar	330
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	150
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	87
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	40
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	580
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	330
	3-İkinci sınıf tüccarlar	150
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	87
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	40
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	23

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.700,000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	170.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1700,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.700
	6-Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	40.000
	7-Kamukurumve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin yapılacak işlemlerde kullanılması zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	2.000
	8-Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	6.600
	-Bubentuyarıncabirtakvim yılı içinde kesilecek toplam özel usul sülzük cezası	1.300.000
	9-4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	8.700
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	6.600

MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	14
MÜKERRER MADDE 355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107 A, mükerrer 242, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86, 148, 149, 150, 256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	11.800
	2-İkinci sınıf tüccarlar,defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	5.800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	Mükerrer 257.md.1 fik. 8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	6.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.400
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.800
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.))

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	20.000	17.000	13.000	11.800	9.500
2.Grup	13.000	9.500	7.900	6.600	5.800
3.Grup	9.500	6.600	5.800	4.000	3.300
4.Grup	4.000	3.300	2.300	2.000	1.700
5.Grup	2.300	2.000	1.400	1.400	1.180
6.Grup	1.400	1.180	700	660	500
7.Grup	500	400	260	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	25.000	21.250	16.250	14.750	11.875
2.Grup	16.250	11.875	9.875	8.250	7.250
3.Grup	11.875	8.250	7.250	5.000	4.125
4.Grup	5.000	4.125	2.875	2.500	2.125
5.Grup	2.875	2.500	1.750	1.750	1.475
6.Grup	1.750	1.475	875	825	625
7.Grup	625	500	325	287	212

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³

(Kalkınmada Öncelikli Yörelereki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	10.000	8.500	6.500	5.900	4.750
2.Grup	6.500	4.750	3.950	3.300	2.900
3.Grup	4.750	3.300	2.900	2.000	1.650
4.Grup	2.000	1.650	1.150	1.000	850
5.Grup	1.150	1.000	700	700	590
6.Grup	700	590	350	330	250
7.Grup	250	200	130	115	85

1 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

2 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelereki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır. Kalkınmada öncelikli yörelereki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre küp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarife göre hesaplanacaktır.

**5326 SAYILI KABA HATLER KANUNU'NA GÖRE
VERİLECEK PARA CEZALARI (2024 YILI)**

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.32	2.052	2.052
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.33	977	977
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.36/1 (Kişiye)	977	977
	5326 s.K.md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	21.176	106.229
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	977	977
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	977	977
	5326 s.K.md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığılma)	2.052	10.515
Tütün mamullerinin Tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s.K.md.39;4207 s. K.m.5/1;2/1	977	977
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s.K. m.5/1 ve 3/12	578	578
Kimliği bildirmeme (Bel.Zabıtası)	5326 s.K.md.40 (Görevle bağlantılı olan kamu görevlilere kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.41/1 (Evsel,bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	313	313
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	10.515	106.229
	5326 s.K.md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	977	977
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	2.052	63.683
	5326 s.K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	2.052	106.229
	5326 s.K.md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	977	977
	5326 s.K.md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	5.227	5.227
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	2.052	63.683

(*) 5326 s. K.17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde "ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır?"*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrür olmadığından tekrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32.maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K:2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve **775 sayılı Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve **3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya veki lityin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2024 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No : 84)
(R.G. : 30 Aralık 2023 - 32415 (2.Mük.))

2023 Yılı ve Önceki Yıllarda Mükellef Olanların 2024 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2024 yılı vergi değerleri, 2023 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2024 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2024 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerleri; 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:542) ile 2022 yılına 2022 yılına ait belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%122,93 / 2$) = $\% 61,465$ (altmış bir virgül dört yüz altmış beş) nispetinde artırılması suretiyle bulunacak 2023 yılı değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2024 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar, 2023 yılına ait tutarın 2023 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle 12.880.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt ve Üst Sınırlarının Tespiti

12.880.000 TL ile 19.321.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
12.880.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
25.763.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 19.321.000 TL'si için	
19.323 TL, fazlası için	(Binde 6)
25.763.000 TL'den fazla olanlar 25.763.000 TL'si için 57.975 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNALARI

2024 yılında uygulanacak vergi tutar ve oranlarına ilişkin tebliğler 28 Aralık 2023 tarih ve 32413 sayılı, 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı ve 30.12.2023 tarihli 32415 sayılı (2.Mükerrer) Resmî İazete’de yayımlanmıştır.

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce,işyerinde eya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak ergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına akit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce,işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda,bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç)İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin,yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı, gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)’nde yapılmıştır.

İşverenlercehizmeterbabınanakitolarakverilenyemekbedelindeistisna

7420sayılıKanunla,1/12/2024tarihindenitibarenuygulanmaküzere,193sayılıKanunun23üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenlertarafındanhizmeterbabınaişyerindeveyamüştemilatındayemekverilmeyendurumlarda,yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabının akit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

a) İşverenler tarafından işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,

b) Günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmaması,

c) Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Yasal olarak çoğaltılmış,bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele,köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23.01.2008 tarih ve 5728 s.K.81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	977 TL

7126 SAYILI SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 s. Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.613 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/Sigorta Primleri Gn. Müd. 09.01.2024 tarihli ve 3 sayılı Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlara İlişkin Genelgesi)

Yemek parası		157,69 TL
Çocuk zammı	5510 s. Kanun 4/a md.	400,05 TL
Aile zammı (yardımı)		2.000,25 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K.4/a-b,16/a md.	857,00 TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K.37.md.	3.385,00 TL
5510 sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için		

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No / B.K.K.No	Oranı	Açıklama
01.09.1985-31.05.1988 tarihleri arasında	370	%10	1.Ay
		%7	Takip eden 5 ay için aylık
		%5	diğer aylar için aylık
01.06.1988-31.12.1988 tarihleri arasında	372	%10	İlk 3 ay
		%8	Takip eden 3 ay için aylık
		%6	Diğer aylar için aylık
01.01.1989-31.12.1989 tarihleri arasında	375	%10	İlk 4 ay için aylık
		%7	Diğer aylar için aylık
01.01.1990-29.12.1993 tarihleri arasında	378	%7	Tüm aylar için aylık
30.12.1993-07.03.1994 tarihleri arasında	381	%9	Tüm aylar için aylık
08.03.1994-30.08.1995 tarihleri arasında	383	%12	Tüm aylar için aylık
31.08.1995-31.01.1996 tarihleri arasında	389	%10	Tüm aylar için aylık
01.02.1996-08.07.1998 tarihleri arasında	391	%15	Tüm aylar için aylık
09.07.1998-19.01.2000 tarihleri arasında	403	%12	Tüm aylar için aylık
20.01.2000-01.12.2000 tarihleri arasında	408	%6	Her ay için
02.12.2000-28.03.2001 tarihleri arasında	411	%5	Her ay için
29.03.2001-30.01.2002 tarihleri arasında	415	%10	Her ay için
31.01.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	422	%7	Her ay için
12.11.2003-01.01.2004 tarihleri arasında	429	%4	Her ay için
02.01.2004-01.03.2005 tarihleri arasında	5035 sayılı Kanunun 4.maddesi	%4	Her ay için
02.03.2005-20.04.2006 tarihleri arasında	434	%4	Her ay için
21.04.2006 tarihinden itibaren	438	%2,5	Her ay için
19.11.2009 tarihinden itibaren	2009/15565 sayılı B.K.K.	%1,95	Her ay için
19.10.2010 tarihinden itibaren	2010/965 sayılı B.K.K.	%1,40	Her ay için
05.09.2018 tarihinden itibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	%2	Her ay için
01.07.2019 tarihinden itibaren	1266 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
02.10.2019 tarihinden itibaren	1592 sayılı C.K.	%2	Her ay için
30.12.2019 tarihinden itibaren	1947 sayılı C.K.	%1,6	Her ay için
21.07.2022 tarihinden itibaren	5801 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
14.11.2023 tarihinden itibaren	7782 sayılı C.K.	%3,5	Her ay için

H- CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURT İÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (md.33)	
B.Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar(1)	465
b) Ek göstergesi 6400(dahil)-8000(hariç) olan kadrolarda bulunanlar	435
c) Ek göstergesi 3600 (dahil)-6400 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	420
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	405
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	400
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı,takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50'si, müteakip 90 günü için ise müstahak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II-Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (md.50)	
50 nci maddenin 1,2,3,4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	82
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	77
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir. 2) Bu çalışmalarını dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

* 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 1.1.2024 -31.12.2024 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	10,10 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	10,70 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar,fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

	Belediye Nüfusu	Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	1.333 TL
	10.001'den 5 0.000'e kadar olanlar için	1.426 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	1.575 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	1.780 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	2.125 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	2.470 TL
	Ankara,İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	2.470 TL
	Ankara,İstanbulveİzmirbüyükşehirlerbelediyesınırlarıçerisindekileriçin	3.280 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı,diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları,1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2024-31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2024 YILI

(R.G : 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	33.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YER- LERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2024 YILI) (RG: 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	170 TL
---	--------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2024 YILI)

(R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı,2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
- Büyükşehir belediye sınırları içinde	55.000 TL
- Diğer yerlerde	34.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2023 tarih ve 32415 (2.mük.) sayılı Resmî Gazete)
193 sayılı Kanun'un 31. maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini kaybedenler)	6.900
II.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını kaybedenler)	4.000
III.Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %40'ını kaybedenler)	1.700

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2023	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 554) (25.11.2023 tarih ve 32380)	%58,46
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521)(28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31.12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç verilmez.
Emekli Keseneği	Tam aylığın yarısı üzerinden kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.
Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarasından da kesilerek tama çıkarılır.	

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler ile 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş günü
Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.		

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık ücret
b) İş 6 aydan 1.5 yıla kadar sürmüş işçi için	4 Hafta	4 Haftalık ücret
c) İş 1.5 yıldan 3 yıla kadar sürmüş işçi için	6 Hafta	6 Haftalık ücret
d) İş 3 yıldan fazla sürmüş olan işçi için	8 Hafta	8 Haftalık ücret
Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.		

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

Ödemenin Türü	Kanuni Dayanağı	Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Emekli Keseneği (Kurum/şahıs)
Aylık (Gösterge)	GVK m.61	+	+	+
Ek Gösterge	GVK m.61	+	+	+
Taban Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 s. KHK m.1	+	+	+
Zamlar (Yan Ödeme)	GVK m.61	+	+	-
Özel Hizmet Tazminatı	Yan Öd. Kar.	-	+	Kısmen Tabi
Ek Tazminat	Yan. Öd. K.	-	-	-
Denetim Tazminatı	Yan. Öd. K.	-	+	-
Makam Tazminatı	657 s.K.Ek m.26	-	+	-
Görev Tazminatı	631 s. KHK	-	+	-
Kıdem Tazminatı	GVK m.25/7	-	+	-
Yab. Dil Tazminatı	375 s. KHK m.2	-	+	-
Sos.Denge Tazminatı	375 s.KHK Ek m.15	+	+	+
Aile ve Çocuk Yrd.	657 s.K. m.203	-	-	-
Doğum Yardımı	657 s. K. m.207	-	-	-
Ölüm Yardımı	657 s.K. m.208	-	-	-
Huzur Ücreti (Sigortalı ise)	GVK m.61	+	+	-
Fazla Çalış. Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Konferans Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Bilirkişi Ücreti	GVK m.61	+	+	-
Avukat Vekalet Ücr.	GVK m.61	+	+	-
Harcırah Ödemeleri	GVK m.24	-	+	-
Ek Ödeme	375 s. KHK m.3	-	+	-

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105.md.	Hastalık İzni	- Uzun süreli hastalıklarda 18 ay - Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay (gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
DMK md.108	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya sürekli görevle yurt içine ya da yurt dışına atanan veya en az altı ay süreyle yurt dışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; Bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet ettiği kadro derecesinin ilk kademe aylığının ek göstergesi dahil 2/3 oranındadır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 oranında verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye tabi hak edişlerden kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban aylığı dahil aldığı aylık üzerinden (2/3 tutarından) tam kesilir a) İşe başlamada kısıtlı aylıktan kesilemez b) İlk tam maaşından giriş aidatı kesilir c) İşten ayrılmalarda aylık kısıtlı hesaplanırsa bile emekli keseneği Tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2-Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4-Lojman Tazminatı	Verilmez
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emekli Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin(ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2-Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddeti,yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.Ancak,o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum gördüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.Ancak,saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1-Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2-Kıdem Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s.K.175.maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 Yılı
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup,266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder.Bu nizamname,meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilgal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım- gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	2.052 TL
b)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatiyesi olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık Zabıta Yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	2.052 TL
c)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; izinsiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL
İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde,sulh ceza mahkemesine başvurulabilir.Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	2.052,00 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası veya saklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir.

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	
17.02.2023 tarihli ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2024 YILI İÇİN

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlar da ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	450.056,25 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2024 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	900.112,50 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabii ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	60.007,50 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
25.01.2000-20.12.2000 tarihleri arasında	% 48	409 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000-30.03.2001 tarihleri arasında	% 36	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001-01.02.2002 tarihleri arasında	% 72	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	% 60	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003-03.03.2005 tarihleri arasında	% 36	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005-27.04.2006 tarihleri arasında	% 30	434 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006–20.11.2009 tarihleri arasında	% 24	438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009-20.10.2010 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010-05.09.2018 tarihleri arasında	% 12	Seri: C Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018-24.10.2019 tarihleri arasında	% 22	Seri: C Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019-29.12.2019 tarihleri arasında	% 19	Seri: C Sıra No:4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019-20.07.2022 tarihleri arasında	% 15	Seri: C Sıra No:5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	% 24	Seri: C Sıra No:6 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	% 36	Seri:C Sıra No:7 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2024 YILI)*

	TL
1.Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/2) ¹	2.138.400
2.Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/3) ²	6.415.200
3.Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.45) ³	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup,bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4.Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5.Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış,Kira,Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (md.76) ⁵	
a) Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların her biri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar:Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, tirajı göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md.3.Fıkrası:Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51.Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi: Mahalli komisyonların yetkileri-Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2022 tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G.'de yayımlanmıştır.

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2024 - 31.12.2024)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemetleri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 günlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000'e kadar olan belediyeler	17.200 TL
	10.000'den fazla olan belediyeler	34.400 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2024-31.12.2024 tarihleri arası)

	Yasal Dayanak	
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	106.290,55 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	106.290,55 TL'den fazla olan tutarlar için

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarih ve Sayısı:12.8.2023 – 32277)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	1.050,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler-çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme,oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.550,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok,büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İşyeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II.SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.600,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanne	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.800,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler,dükkan ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları,çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri,çekek yerleri	
6. Jeoloji,botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	5.350,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar,helikopterler,tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	7.500,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. T: 12.8.2023, S: 32277)

2. Katlı garajlar
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları,marketler vb.)
5. Basımevleri,matbaalar
6. Soğuk hava depoları
7. Konutlar (üç kata kadar - üç kat dâhil-asansörsüz -3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları
9. Kampingler
10. Semt postaneleri
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler,imalathane,dökümhane)
12. Kreş ve gündüz bakımevleri,hobi ve oyun salonları
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.

B GRUBU YAPILAR.....9.000,00

1. Entegre tarımsal endüstri yapıları,büyük çiftlik yapıları
2. Gençlik merkezleri,halkevleri
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler
4. Temel eğitim okulları
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları
7. Sağlık ocakları,kamu sağlık dispanserleri
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m’ye kadar olan)
9. 150 kişiye kadar cezaevleri
10. Fuarlar
11. Sergi salonları
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m’den az yapılar)
13. Marinalar
14. Gece kulübü, diskotekler
15. Misafirhaneler, pansiyonlar
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.

IV. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR.....10.200,00

1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)
2. Poliklinikler
3. Liman binaları
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları,vergi daireleri ve benzeri)
5. İlçe belediyeleri
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri
7. Kaplıcalar, şifa evleri ve benzeri termal tesisleri
8. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)
9. Aquaparklar
10. Entegre sanayi tesisleri

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 – 32277)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları,spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksek okullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	12.050,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum,spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminalleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı,eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m ² - 600 m ² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	12.450,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yüksek öğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyo aktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası-30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası - 51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

* Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

Tebliğin revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023/2 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023/2 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

**1.1.2024 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ
BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR**
(R.G.Tarih ve Sayısı :12.8.2023 - 32277)

Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	23.267.194,453	1982	272.451.614	2004	23.767
1954	20.987.142,698	1983	236.835,887	2005	121.288
1955	18.586.884,956	1984	189.476.266	2006	20.081
1956	15.227.591,163	1985	130.617.077	2007	117.912
1957	13.321.329,255	1986	94.603.027	2008	16.816
1958	12.185.318,432	1987	72.917.477	2009	15.360
1959-1966	10.351.054,523	1988	48.476.659	2010	14,982
1967	9.390.863,686	1989	29.409,083	2011	13,908
1968	8.620.273,095	1990	17.838.375	2012	14.152
1969	8.211.615,994	1991	11.446.444	2013	13,464
1970	7.663.684,088	1992	6.873,657	2014	12,323
1971	6.894.944,039	1993	4.146,425	2015	11.488
1972	5.843.480,732	1994	2.484.260	2016	10.688
1973	5.169.172,490	1995	1.129.194	2017	9.709
1974	3.836.584,440	1996	625,631	2018	8.432
1975	3.059.460,073	1997	321,367	2019	6.857
1976	2.609.546,021	1998	186,225	2020	5.830
1977	1.914.129,880	1999	120.197	2021	4,693
1978	1.368.773,888	2000	72.691	2022	2,833
1979	1.013.446,917	2001	59,381	2022/2	1,983
1980	473.400,497	2002	35.884	2022/3	1.823
1981	327.670,091	2003	27,548	2023	1.841
				2023/2	1.000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHATLERİN 2024 YILINDA UYGULANACAK CEZA TUTARLARI

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı(TL)	01.01.2024-31.12.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	12.288
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	24.607
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	24.607
4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	49.276
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	49.276
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	49.276
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının yaptırılmaması	562/1-c	4.000	49.276
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65.maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"> • Defterlerin Türkçe tutulmaması • Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi • Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması • Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi • Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması 	562/1-d	4.000	49.276

9	TTK'nın 66.maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	49.276
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin,sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunularak ibraz edilme-mesi	562/1-f	4.000	49.276
11	Finansal tabloların,Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenme-mesi	562/2	4.000	49.276
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-a	20.000	96.226
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	24.055

**Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2.maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, iki bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümde, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atıf yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda,yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.

1.7.2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR (R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 - 32277)

2001	1.	Dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	86.701
2001	2.	Dönemi (15 Nisan -14 Mayıs) sözleşmeler için	84,793
2001	3.	Dönemi {15 Mayıs -14 Haziran) sözleşmeleri için	76.235
2001	4.	Dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	73.194
2001	5.	Dönemi (1 Temmuz • 14 Eylül) sözleşmeleri için	70.190
2001	6.	Dönemi (15 Eylül -14 Ekim) sözleşmeleri için	66.694
2001	7.	Donemi (15 Ekim -14 Kasım) sözleşmeleri için	63.357
2001	8.	Dönemi (15 Kasım -14 Aralık) sözleşmeleri için	59.705
2001	9.	Dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	57,011
2002	1.	Dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	52,234
2002	2.	Dönemi (15 Ocak -14 Mayıs) sözleşmeleri için	42.396
2002	3.	Dönemi (15 Mayıs -14 Temmuz) sözleşmeleri için	40.816
2002	4.	Dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	38.440
2002	5.	Dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	37,321
2003	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	34.145
2003	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	33.658
2004	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	31.442
2004	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	30,307
2005	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	29.232
2005	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27.326
2006	1.	Donemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	26.670
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	25,560
2007	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,461
2007	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	23,670
2008	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	23.026
2008	2.	Dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	21.597
2008	3.	Dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	20.482
2009	1.	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,858
2009	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18.894
2010	1-	Dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,270
2010	2.	Dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17.614

2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,533
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	15.864
2012	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	14,840
2012	12.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.841
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9.808
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.176
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,140
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.597
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,337
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.196
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,439
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,384
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.877
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6.881
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.081
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.997
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5.053
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.146
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4.513
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,469
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3.979
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3.901
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,753
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,121
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1.377
2023	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (RG. T: 09 Mart 2023 –S: 32127)

1.Kasa işlemleri:	TL
1.1.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince,muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır.Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli,ikamet teskere harcı,vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. Teminat iadeleri ile sağlık turizm ve turist sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2.Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27. maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznedede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C.Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2.Kaybedilen alımlar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
(R.G.:09 Mart 2023 – 32127)

2.Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı.	15.000
C-MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1.Muhasebe yetkililerinin,kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde,geçici veya kesin ödeme,iade,mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	17.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	23.500
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	84.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4,diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç-MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	250.000
D – TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	25.000
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	100.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara,İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A – HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1.Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde,kuruluş merkezlerinde,büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2. Diğer ilçelerde	1.990
2. Şehit cenazelerinin nakli,fırari askerler,şüpheli,tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
3.Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4. Bakanların katılacağı yurtdışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1.İstanbul il merkezi için	300.000
5.2.Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3.Diğer il ve ilçeler için	100.000
6.Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
8.Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9.Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	1.470.130
10.Yargılama Giderleri	50.000
11.Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12.Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2.Diğer il ve ilçelerde	12.060
B – ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10.Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1.6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1.213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2.Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
---	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 82)
(R.G. :22.7.2023 - 32256)

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1. 1.7.2023 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (24.6.2023 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1.1.2022 - 31.12.2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli T.C. Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1.1.2021-31.12.2021 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (19.12.2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2024 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1.2.2023 - 31.01.2024)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MALİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MAL VE HİZMET ALIMI	Eşik Değer Üstü (19.029.344 TL üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 19.029.344 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (19.029.344 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	1.245.628 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + internet haber sitesi
			1.245.628 - 2.491.384 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			2.491.384 üzeri - 19.029.344 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:3/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (418.648.353 TL üstü)	Açık İhaleler	418.648.353 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (418.648.353 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	2.491.384 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + 1 internet haber sitesi
			2.491.384 TL - 20.762.692 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce md:13/B-2	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			20.762.692 TL - 418.648.353 TL arası	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:13/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	6.573.254 TL'ye kadar	39.403	K.İ.K. Payı (md. 53/j-1) (%005)		4.152.385 TL
	6.573.254 TL'den	78.855	Mimar ve Müh. (md. 62/h) (her yıl için)		2.304.5157 TL
	26.293.115 TL'ye kadar	118.286	Pazarlık/Mal-Hizmet 21/f		2.076.108 TL
	26.293.115 TL'den		DOĞRUDAN TEMİN 22/d - B.ŞEHİR		622.756 TL
	197.198.426 TL'ye kadar		Belediye Şirketleri Faaliyet Alanları İçindeki Alımlar (3/g)		95.508.971 TL
	197.198.426 TL ve üzeri		157.733	DOĞRUDAN TEMİN 22/d-DİĞER İLLER	

4374 s. K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a) İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve biri internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s. K. 13 md.1/(b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde),ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, ihalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.